

**A JÁSZBERÉNYI
TANÍTÓKÉPZŐ INTÉZET**

ÉVKÖNYVE

1968-1971.

**A JÁSZBERÉNYI
TANÍTÓKÉPZŐ INTÉZET**

ÉVKÖNYVE

1968–1971

Szerkesztették:

KOPÁCSY BÉLA
int. igazgatóhelyettes

FABIÁN ZOLTÁNNÉ

NAGY JÓZSEF
int. tanárok

A fényképfelvételeket készítette.

FARAGÓ LÁSZLÓ
gyakorlóiskolai tanár

Felelős kiadó: Andrási Béla intézeti igazgató
Hűtőgépgyár nyomdája 461-72, —
Készült 700 példányban 5,5 (B5) ív terjedelemben

Beköszöntő

1967-ben ünnepeltük intézetünk fennállásának 50. évfordulóját. Jubileumi évkönyvünk — amelynek megjelenése 1968-ra húzódott át — az 1967/68. tanév eredményeit is tartalmazza. A felsőfokú tanítóképzés megindulása óta harmadízben jelentkezünk. Feladatunk, hogy az azóta eltelt időről adjunk számot. Ugyanakkor egy kis sé ismét visszatekintünk a múltba. Adósságot törlesztünk azzal, hogy a felszabadulás óta eltelt idő krónikáját felelevenítjük azok számára, akik itt éltek, tanítottak vagy tanultak, az intézethez való tartozásukat akkor is érzik, ha az ország más részére vitte őket munkájuk, hivatásuk. Az Öreg Diákok Baráti Körére gondolunk, amely — ha szervezeti életet nem is él — tagjai mindig találnak módot, hogy érdeklődjenek az Alma Mater iránt, üdvözetet küldenek, hálájukat fejezik ki azért, amit az intézettől kaptak, az intézet mai közösségét a régi munkatársak jogos örökösének fogadják el. Hozzájuk szól Tóth Gyulának, az intézet régi tanárának írása, aki a jubileumi ünnepségünkön megkezdett emlékezését folytatja, összeköti a múltat a jelenel. Diák- és tanártársakra emlékezik, akiknek munkája a legnehezebb időkben is biztosította intézetünk fennmaradását, az itt folyó munka színvonalának emelkedését a nevelésben és oktatásban egyaránt, de azt is, hogy a felsőfokú képzésbe átmenthettük a múlt haladó értékeit.

Évkönyvünk az adattár igényén túl meg szeretné mutatni törekvéseinket is: maradandó élményeket nyújtani az itt tanulóknak, segíteni az általános iskolák gyakorló pedagógusait, hallatni szavunkat országos fórumokon is, ha a pedagógusképzés javítására nyílik alkalom.

Az összegyűjtött eredmények tegyék büszkévé azokat, akiknek abban részük volt, ösztönözzék azokat, akik előtt új feladatok állnak! E kívánsággal nyújtjuk át évkönyvünket az oktatóknak, a hallgatóknak és mindazoknak, akik intézetünk életét figyelemmel kísérik.

A szerkesztők

A Jászberényi Tanítóképző Intézet története a felszabadulástól 1970-ig

Az intézet élete, működése az utolsó háborús évben

A felszabadulást megelőző 1943/44. tanév intézetünknek, az akkori „Jászberényi M. Kir. Állami Líceum és Tanítóképző Intézet”-nek 27. tanéve volt. Súlyos, megpróbáltatásokkal terhes, idegfejesítő izgalomokkal, nélkülözésekkel telt, de tanár és diák részéről kemény helytállással, férfias munkával végigküzdött év volt ez a totális háborús idők utolsó tanéve. Az intézet szervezetileg valójában az 1938. évi XIII-XIV. tc. alapján, illetőleg annak rendeletekkel módosított formájában működött, s a képzés három évi líceumi és két éves tanítóképzői tagozatban történt. A líceum negyedik osztálya csak a felszabadulás után nyílt meg: a harmadik osztály elvégzése után a növendékek választhattak, hogy tanulmányaikat a tanítóképző vagy a líceum negyedik osztályában folytatják-e. A jellege szerint fiú-tanítóképzőbe és líceumba összesen 201 tanulót írtak be. 1943. február 1-én, a nagy tanítóhiány miatt gyakorlatra bocsátott 37 ötödéves növendék tanítóképesítő vizsgálatára 1943. szeptember első napjaiban került sor. Ebben az időben *Árpássy Gyula* volt az intézet igazgatója, aki a budai tanítóképzőből került hozzánk az előző évben. Kiegyensúlyozott egyéniségével zökkenő nélkül irányította az egyre nehezebb körülmények között működő intézet életét. Természetesen nagy segítségére volt munkájában a hivatása magaslatán álló tanári testület, nemkülönben az intézet egyéb alkalmazottai is. (*Berzátzy László, Blénessy János, Bognár Gyula, Dr. Buzás László, Halasy Miklós, Farkas István, Kiss József, Kucsera Béla, Málnási Dezső, Dr. Pecsenyánszky Béla, Pfalz György, Szentgyörgyvári Lajos, Szombathy Miklós, Timár Mihály, Tóth Gyula, Uzon László, Vágó Elemér*. Egyéb alkalmazottak: *őzv. Lakner Gyuláné, Risai Ernő, Laczi Lajos, Uher Gyula, Szabó Károly, Dobrovics Lajos és Szabó Géza*) (1—14—15.)

A látszólag „normálisnak” induló iskolaév már nem kezdődhetett meg a szokott időben. Igen, mert a különböző frontokon dúló háborúk erkölcsi és anyagi terhei mind erősebben éreztették hatásukat a hátszágban is. Egyre nehezebb lett a közel-látás, szaporodtak a korlátozó rendeletek, egymást követték a katonai behívók. Feszült légkörben, csak november 4-én kerülhetett sor az iskolaév megnyitására.

A tanári testület mindent elkövetett, hogy biztosítsa az eredményes nevelő-oktató munka feltételeit. 1944. március 19-ig nagyjából sikerült is biztosítani — ha kisebb-nagyobb zökkenőkkel is — a programszerű, tervszerű munkát. De az emlékezetes, szegényletes március 19-i német lerohanás után egyre sűrűbbek, gyakoribbak lettek a „zavaró repülések”, légvédelmi riadók. Volt olyan nap, hogy a tanulók több időt töltöttek a kertben ásott, hevenyészett légtalmai bunkerekben, mint a tantermek padjaiban.

A Hivatalos Lap 1944 március végén közölte *Antal István* kultuszminiszter rendeletét az érettségi és a tanítóképesítő vizsgálatok szabályozásáról. A miniszteri rendelet plasztikusan érzékeltette a háborús pszichózist, hangulatot:

„Az írásbeli és szóbeli vizsgálatokat lehetőleg áprilisban meg kell tartani. Az írásbeliket kora reggel kell megkezdeni. Ha légi riadó miatt az írásbeli félbeszakad, a vizsga a riadó után nem folytatható, hanem a meglévő dolgozattöredék alap-

ján osztályozandó ... Ha a tanuló nem írhatott annyit, hogy osztályozható lenne, a szóbeli alkalmával — esetleg rögtönzött kis dolgozattal — behatóbban megvizsgálható.” (Jász Hírlap, 1944. IV. 8.)

A mindegyre nehezedő helyzetet eléggé szemléletesen érzékeltetik a korabeli Jász-Hírlap hasábjain egyre-másra felvillanó hírek és tudósítások címei is, mely információk talán sokszor tudatosan is fokozták a második világégés okozta szorongás, ideges-ség miatt amúgy is tetőpontra emelkedett közérzetet, hangulatot: „... Beszüntették a déli vonatpárt Hatvan és Szolnok között ... Megjelent az új zsidótörvény ... Mit szabad, mit nem postán szállítani? ... A „légi veszély” és a „zavaró repülés” közlése a lakossággal ... Kiterjesztették a rögtönítélő bíraskodást a rádiók engedély nélküli használatára ... Véget ért a tanév a középiskolákban ...” (Jász Hírlap, 1944. IV. 1.)

1944. március 31-én valóban befejeződött az iskolaév, mégpedig vizsgák nélkül. Az V. éves és a tanítói gyakorlatra bocsátott növendékek tanítói képesítővizsgálatainak írásbeli részére április 19-én, szóbeli részére pedig 24-én került sor. 41 fiatal tanítót bocsátott igen nehéz útjára a felszabadulás évében az Alma Mater. Közülük az idők folyamán többen megmaradtak egyszerű néptanítónak, de elég szép számmal vannak, akik éltek a továbbtanulás lehetőségével, és ma már igen komoly pozíciókat töltenek be a közéletben. (Litkei József festőművész, az Iparművészeti Főiskola tanára, dr. Bozsik Tibor a Szolnok megyei Áll. Gazdaságok igazgatója, Zakár Zoltán Szolnok Városi Tanácsának elnökhelyettese, Tukora János gimn. ig. h. Jászberényben stb.)

A város felszabadulása

Amilyen mértékben és iramban közeledett a város felé a front, olyan mértékben nehezedett az élet is. Annak ellenére, hogy a szó legszorosabb értelmében benne élt a város és természetesen a tanítóképző intézet is a hadi helyzetben, 1944. szeptember 9-én megkezdődött a tanítás, de már csak a jászberényi és a város közelében lakó tanulókkal.

A 25 évig tartó ellenforradalmi korszak utolsó iskolaéve tehát viszonylag rendes időben nyílt meg. Érdekessége, hogy gyakorlatilag csupán csak egy hónapig tartott, mert a háborús események következtében a városban átvonuló menekülők keltette nyugtalanság, a város esetleges kiürítésével kapcsolatos rémhírek okozta bizonytalanság miatt sok szülő nem szívesen engedte már gyermekét iskolába. Végül is október 8-án azért kellett megszüntetni a tanítást, mert a német katonai hatóságok hadikórház céljaira foglalták le az intézetet. Közben a tanári testület is feloszlott. Az akkori igazgató családi ügyben Budapestre utazott, de a zavaros közlekedési viszonyok következtében már nem tudott visszatérni. 1944 november elején egészen közel került a front a városhoz. November 11-én hajnalban indult meg a 2. Ukrán Front egybehangolt támadása. Jászberény irányába a 6. gárdaharcocsi-hadsereg csapatai nyomultak előre. A várostól délkeletre gyilkos páncélos ütközetek folytak a támadó szovjet csapatok és a védekező 57. német páncélos hadtest hadosztályai között.

1945. november 15-én szabadult fel Jászberény, s azt mondhatjuk, hogy már a rákövetkező napon megindult az újjáépítő munka. Az első napokban, hetekben a szovjet katonai hatóságok a város közigazgatási vezetőivel együttesen irányították ezt a munkát. Elsődleges tennivalók között szerepeltek a hidak, átjárók, utak rendbehozatala, az életveszélyes romok lebontása, a mindennapi élet fenntartásához nélkülözhetetlen szolgáltató üzemek számbavétele, működésének elősegítése, az élelmiszerellátás zavar-talanságának a biztosítása stb. Ezek után került sor az iskolák rendbehozatalára. Egyébként erre a város szovjet katonai parancsnoksága már az első héten felhívta az illetékesek figyelmét.

Említettük, hogy a tanítóképző intézetet még 1944 október első hetében *át kellett adni katonai kórház céljaira* az itt állomásozó német katonai parancsnokságnak. Ekkor a legfontosabb felszerelési tárgyakat, a bútorok egy részét átmenekítettük a gazdáiktól ideiglenesen elhagyott szomszédos házakba. A bevonuló szovjet katonai egységek parancsnoksága szintén hadikórház céljaira foglalta le a németektől elhagyott, erősen megrongált és kifosztott épületet. Itt jegyezzük meg, hogy az az egy-két nap, amíg az orosz hadikórház ténylegesen át nem vette az épületet, elég volt arra, hogy a helyi lakosság egy részéből kitermelődött „háborús hiénák” minden elmozdíthatót megragadjanak, elhurcoljanak az intézetből, kezdve a kitömött varjaktól a megmaradt kilincsekig.

Mivel a tanítóképző intézet épületében katonai kórház működött, természetesen gondolni sem lehetett arra, hogy ott egyelőre ismét tanítani lehessen. Nem volt mit tenni, a szomszédos elhagyott házak egyikét rendezte be iskola céljára az a néhány tanár és diák, aki helyben lakott és maradt. *Berzátzy László* mint rangidős s egyébként is címzetes igazgató és igazgatóhelyettes vette át a vezetést, és irányította a szervező munkát. Igen nehéz körülmények között, de végül is *megindult a tanítás munkája 1944. november 29-én, a város felszabadulását követő két hét múlva*. Azokban a napokban erről a *moszkvai rádió is megemlékezett* magyar nyelvű adásában.

Egyelőre természetesen csak a helyben lakó növendékek látogatták az iskolát, közöttük azok a leánytanulók is, akik ugyan helyben laktak, de az ország más-más tanítóképző intézeteiben végezték előzőleg tanulmányaikat. Most még csak három osztályban folyt a tanítás oly módon, hogy az I. és a II. osztályt, valamint a IV. és az V. osztályt összevontuk. A gyakorlóiskola *Bognár Gyula* tanárnak az iskola közvetlen szomszédságában levő lakásán működött. Áldozatosan nehéz munkát végzett abban az időben az a néhány tanár és növendék. Nappal tanítottak, tanultak, éjjel pedig váltakozó beosztással — diákok és tanárok — őrizték a „szükségiskola” szegényes berendezését, valamint a Csekő- és Kórhé-féle házba már korábban átszállított felszerelési, berendezési tárgyakat, bútorokat, mert a háborús idők „szarkái” errefelé is megkezdtek gyalázatos tolvajlásait.

Az orosz hadikórház 1945. január 11-én hagyta el az intézet épületét, és a földszint jobb szárnyán lévő helyiségeket átengedte az iskolának. (2—1.) Nagy lelkesedéssel *folytatódott a munka a régi otthonban*, melynek nagy részében még mindig katonaság volt elszállásolva. Közben szinte napról-napra *növekedett a tanulók száma*, mert már a környék falvaiban lakó fiatalok is jelentkeztek tanulmányaik folytatására. A tanári *testület létszáma is növekedett*. 1944 novemberében *Berzátzy László, Bognár Gyula, Legeza Pál Dénes, Szombathy Miklós és Tóth Gyula* tanárok szervezték és kezdték meg a munkát. Az iskolaév második felében már *Blénessy János, Pfalz György, Farkas István, Kiss József és Vágó Elemér* is munkába állottak. Időközben két új tanár is érkezett az intézetbe: *Benyovszkyné Ring Margit* a budapesti Damjanich utcai tanítóképzőből és *Varjú Sándor* a lévai tanítóképző intézetből. *Kucsera Béla és Tímár Mihály* tanárok ezekben az időkben még fogságban voltak.

A nem is teljes értékűséggel, ám nagy lelkesedéssel folyó oktató-nevelő munka békés megnyugvást, a konszolidálódás jóleső érzését váltotta ki diákban, tanárban egyaránt, de még a város társadalmában is. A tanári testület tagjai a tanítást hat hónapra tervezett tanmenet szerint végezték. Az orosz nyelvet heti 2—2 órában *Fechner Sándor* orosz származású nyelvmester tanította. Az eredeti otthonba való visszatérés után az *ifjúsági egyesületek* is megkezdték működésüket. Megjegyezzük, hogy a tanári testület 1944 november elejétől — amikor is a minisztériummal megszaktak az *összeköttetés* — 1945 január közepéig tanügyi vonatkozásban *teljesen öntevékenyen működött*. A debreceni tankerületi főigazgatóságtól csak január 23-án érke-

zett meg a rendelkezés az oktató-nevelő munka megkezdésére. (2—6.) Valójában már november 29-én megkezdttük a tanítást!

1945 tavaszán (április 17-én) nemkívánatos esemény zavarta meg az akkorra már folyamatosnak mondható munkát. *Járványveszély* fenyegetett, s a megye alispánjának a rendelkezésére május 2-ig kéthetes járványszünetet rendeltek el. Mint később tisztázódott, joggal, mert a tanítóképző intézet balszárnyában elhelyezett, most már *román katonai kórházban* több kiütéses tifuszos megbetegedés történt. A hatósági tisztiorvos sal való megállapodás alapján azonban a kényszerszünet alatt is folyt a munka, még pedig két magánházban oly módon, hogy minden tanár két-két óras beosztással valamennyi szaktárgy keretében minden osztállyal foglalkozhatott. Így a több mint két héti tartó kényszerszünet nem okozott nagyobb zökkenőt a tanulmányi rendben.

Az első tanítói képesítővizsgálatra a felszabadulás évében, 1945. július 2—5-én került sor. Érdekes megemlíteni, hogy az írásbeli képesítővizsgálatok tételeinek a tárgya és megfogalmazása már az új, megváltozott világ eszméit sejtette, noha még a régi tanterv szerint és annak szellemében folyt a tanítás, a tanítóképzés. A magyar irodalmi tétel ez volt: „A demokratikus eszme megnyilvánulása irodalmunkban.” És a nevelés-tudományi: „Mit tehet a néptanító a nép szociális, gazdasági és kulturális felemelése érdekében, tekintettel a mai rendkívüli időkre?” Az egyik mennyiségteni tétel pedig az akkori aktuális földreformmal, illetőleg földosztással volt kapcsolatban. (2—23.) Természetesen e finom „jelzésekből” helytelen lenne bármiféle politikai konzekvenciát is levonni. Hiszen az 1945-ös év a politikai küzdelmek és a helyi hatalom megragadása szempontjából Jászberényben is igen kritikus időszak volt. A politikai élet kibontakoztatásának még csak nagyon az elején tartottak a demokratikus pártok, melyek ugyan már 1944-ben életre keltek, megalakultak a városban. Inkább érdekes mint jellemző pl. a tanári testület tagjainak az aránya az egyes demokratikus pártokban. Az egyik igazgatói jelentésből tudjuk, hogy aránylag igen korán, már 1945. április 28-án valamennyi intézeti tanár tagja volt valamelyik pártnak. Így az MKP-nak 2, a Szociáldemokrata Pártnak 2, a Polgári Demokrata Pártnak 5, a Kisgazdapártnak és a Nemzeti Parasztpártnak pedig 2—2. Aktívabb pártélelet ebben az időben még nem éltek a tanárok, eltekintve attól, hogy pártjuk rendezvényeit szorgalmasan látogatták.

Az intézet benépesedése

Visszatérve az első képesítővizsgákra, szembeszökő az a nagyarányú benépesedés, mely a képesítővizsgálatra jelentkező ötödéves jelöltek létszámában mutatkozott. November 29-én, az iskolai év kezdetén alig 4—5 ötödéves növendékkel indult az évfolyam, s év végén már 20 fiú és 10 leány tett képesítővizsgálatot.

Még szembetűnőbb a gyors benépesülés mértéke — mely egyben a politikai, társadalmi, gazdasági konszolidációra is jellemző —, ha az intézet össztanuló-létszámát is figyelembe vesszük. Már maga az a körülmény meglepő, hogy míg a novemberi induláskor alig volt néhány leánytanulója az egyébként még hivatalosan fiútanítóképzőnek számító intézetnek, addig az iskolaév végére már negyvenes létszámú leányosztály szerepelt az I/b vegyes osztály 11 leánytanulója mellett az összesítő statisztikában. (2—26.) Mindez a nagyfokú tanulási vágyon és a tanulási lehetőséggel való élés tényén kívül elég korán sejteti, sőt számbeli fölényével szinte igazolja is, hogy intézetünkben a *tanítói pálya elnöiesedése már 1945-ben megkezdődött*. Két évvel később az 1946/47-es tanév 369 tanulójából 191 volt leány, tehát 13-mal többen voltak, mint a fiúk. (2—27.)

Időközben az iskola épülete újra katonai szükségkórház lett, s ezért át kellett költözködni a Bercsényi úti általános iskola épületébe. Ott aránylag rendezettebb viszonyok között folyt a tanítás egészen 1945 őszéig, amikor is visszaköltözhetett az intézet a most már végleg felszabadított épületébe.

Újra a régi épületben. Újjáépítés

Lehangoló, szomorú kép fogadta a „hazatérőket”. A háborús események az épületben — bár azt a tetőzetet ért két találattól eltekintve komolyabb belővések nem érték — igen nagy károkat okoztak. A teljesen berendezett, ízlésesen kiképzett épület belsejére alig lehetett ráismerni. Eltűntek úgyszólván az összes záruk és kilincsek. Erősen megrongálódtak az ajtók is. Kb. 1000 m² ablaktér pusztult el 160 rázával együtt. Az ott hagyott bútortzat nagy része tönkrement vagy eltűnt. Eltűntek az összes internátusi vaságyak, éjjeliszekrények, a betegszobai felszerelés és az igazgatói iroda teljes berendezése. A villanyberendezés is tönkrement.

Lázás sietséggel, szinte hihetetlennek tűnő lelkesedéssel indult meg az építő, tisztogató munka. Tanár s diák együtt dolgozott, újított, szépített. A légnyomástól bezúzott ablaküvegek helyébe olajba áztatott csomagolópapírost ragasztottak. És milyen jó volt az akkor! Növendékekből önkéntes asztalosbrigád alakult (Abonyi András, Buga Árpád, Dobos István, Szécsi Zoltán és Szénási Béla), s két rossz szekrényből készítettek egy jót az internátus részére. Diákokból létesült külön villanszerelő-csoport hozta rendbe ideiglenesen a világításberendezést. Erős fizikai munkát igényelt az udvarok, a gazdasági kert kitisztítása, rendbehozása a barakképítmények romjaitól, a katonaságtól hátramaradt latrináktól, kórházi hulladékoktól stb.

Annak ellenére, hogy országos viszonylatban az egész társadalom mozgósítva volt ezekben az időkben az újjáépítés különféle frontjain — így „Arccal az iskola felé” mozgalom révén is —, a jászberényi tanítóképző intézet úgyszólván sehonnan nem kapott segítséget. Amíg pl. a helyi iskolák rendbehozásában jelentős szerepet vállaltak a kisiparosok, iparos szülők, addig a képző sajátos helyzeténél fogva ilyen segítségre nem is számíthatott. Nem, mert növendékeinek legnagyobb része vidékről jött. Az 1945-46. iskolai évben pl. 232 vidéki tanulója volt az intézetnek, s mivel az internátus még nem működött, magánlakásokban szállásadóknál helyezték el őket.

Az 1945-46-os iskolaév — mondhatjuk — a lassú, fokozatos újjáépítés jegyében és tegyük hozzá: az eszmei újjáépülés szellemében folyt le.

A demokratizálódás megindulása

Köztudomású, hogy a felszabadulás után csak igen lassan indult meg a közoktatás demokratizálódása. A Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium az első években lényegében ugyanaz volt, mint az ellenforradalmi rendszer idején, mert a belső minisztériumi reakciónak sikerült egyelőre átmentenie magát a demokráciába.

A tanítás, nevelés szelleme ugyan már valami keveset változott, de nagyjából még a régi szervezés, rendtartás, tanterv s tankönyvek voltak érvényben.

Ilyen körülmények között pozitív hatást váltott ki az a kezdeményezés, melyet a nem sokkal előbb életre hívott *Pedagógusok Szakszervezete* indított. A demokratikus irányban való fejlődés ugyanis megkívánta, hogy a régi szellemben nevelkedett és működő pedagógusok *demokratikus világnézeti átképző tanfolyamon* vegyenek részt. Jászberényben — az elsők között — 1946. október 21-én került sor a tanfolyamnyitó első előadásra, melyet *Dr. Lessi Viktor* gimnáziumi igazgató, a pedagógus szakszervezet első elnöke tartott a város és a járás valamennyi nevelője részére. (A *Pedagógusok Szabad Szakszervezete* 1945-ben alakult meg városunkban. Elnöke *Dr. Lessi Viktor*, titkára pedig *Andrási Béla* gimnáziumi tanár volt.)

A fejlődés útját jelezték azok a 4—6 hetes *szakmai tanfolyamok* is, amelyekre az egyes szaktanárokat át- illetve továbbképzés céljából behívták.

1945 novemberében Dr. Jantsky Béla személyében új igazgatót kapott az intézet. Majdnem vele egyidőben kerültek a tanítóképzőbe Bihari Sándorné, Damjanovich Pál, Gajári Mihály, Kétszery Margit és Várszegi Márton tanárok, az utóbbi az intézet néhány évvel ezelőtti kiváló diákja. Timár Mihály tanár időközben hazaérkezett a hadifogságból, s december 1-től kezdve újra munkába állott. Az ének-zeneoktatás igen szépen ívelő fejlődését segítették az ugyancsak ebben az iskolaévben óraadói minőségben megbízott Darázs Árpád okl. karnagy és Tornyo György akkor még zeneművészeti főiskolai hallgató. Mindketten helybeliek voltak. A gyakorlóiskolába Kiss József és Vágó Elemér utódként Durnyi György, majd Dr. Halmi Olivér kerültek. Év közben Szilágyi Pál fiatal magyar-történelem szakos tanár került még az intézet-hez, s így 1945 decemberében már 20 tagból állott a tanári testület.

Bekapcsolódás a város kulturális életébe

Az új vezetéssel s 10 taggal megújult, felfrissült tanári testület viszonylag békés körülmények között, ahogy mondani szokták: teljes erőbevetéssel dolgozott, ki-ki a maga munkaterületén. Hovatovább elérkezett azonban annak az ideje is, hogy a testület a régi szép hagyományok szellemében újra kivegye a részét a város kulturális életéből. Tennivaló különösképpen sok akadt ezekben az időkben, mert az anyagi, gazdasági élet újjáépítésével beköszöntött a szellemi megújulás izgalmas időszakja is.

A város, sőt a járás kulturális életében elsőként szerepelt az a formájában és tartalmában egyaránt valóban demokratikus jellegű megmozdulás, amelyet a helybeli két középfokú iskola tanárai kezdeményeztek és valósítottak meg 1946 telén. Arról a 22 városi és járási parasztfiú részére szervezett 3 hónapos bentlakásos tanfolyamról van szó, amelyet a városi iskolán kívüli népművelési bizottság vezetőiként Simon András gimn. igazgatóhelyettes és Tóth Gyula képzős tanár szervezett és irányított. A 20—26 éves korú népfőiskolát végzett parasztfiúknak a tanfolyam befejezésekor adott nyilatkozatai érdekes módon érzékeltetik a szellemi felszabadulás utáni vágyódást:

„... A tanár urak, amint láttuk, jó szívvel jöttek tanítani bennünket. Minden tantárgyhoz egy-egy előadó. Sok tudományra tanítottak. Bizony, már az első nap észrevettem, hogy milyen analfabéta vagyok a tudományok terén. Mennyire rám fér a tanulás, ha azt akarom, hogy művelt paraszt legyek ...” (Burka Mihály, Alattyán)

„... Megemlítem, hogy milyen fontos volt az egyes tantárgyak tanítása, amiknek a sorai a következők: mezőgazdaságtan, társadalomtudomány, szövetkezeti mozgalom, irodalom, nevelési ismeretek, közigazdaságtan, számtan, természetrajz, állattan stb. Azt is látjuk, hogy a 3 hónap rövid volt ahhoz, hogy minden kérdésben teljes és korszerű áttekintést szerezzünk ... úgy érzem, ösztönzést és útmutatást kaptam a továbbtanulásra ...” (Thüröczy György, Jászberény)

Elméleti ismeretek mellett gyakorlati foglalkozás is rendszeresítve volt a tanfolyamon. Pl. mezőgazdasági gyakorlatok, gépkezelés, barkácsolás stb., mint a később életre hívott politechnikai képzés bizonyos értelemben vett előfutárai.

A testület egy része bekapcsolódott az új életre keltett iskolán kívüli népművelésbe, mely új célkitűzésekkel, új szellemben, megújult szervezésben és tartalommal „szabadművelődés” elnevezéssel funkcionált. Jantsky Béla igazgató lett a helyi szabadművelődési tanács elnöke s Tóth Gyula tanár a titkára. Egyébként a város vezetősége, különösen Tóth György István polgármester szívügyének tartotta a szabadművelődési tanács munkáját, s a város akkori szűkös anyagi helyzete ellenére is komoly anyagi támogatást biztosított szabadművelődési célokra.

Feltehetően a jól végzett és eredményes munkára való tekintettel javasolta a Szolnok megyei Szabadművelődési Felügyelőség a minisztériumnak, hogy a Jász Nagykun

Szolnok vármegye *szabadművelődési ügyvezetői* részére rendezendő *egyhetes továbbképzési tanfolyam* megszervezését és lebonyolítását bízta a jászberényi tanítóképző tanári karára. A tanfolyam 1947 augusztusában zajlott le. Sikerére jellemző, hogy országos lapok, szakfolyóiratok s két alkalommal a rádió is foglalkozott vele. (Jászkürt, 1947. szept. 6.)

„Ez az esemény nagy hatással volt a város kultúrpolitikai arculatának az alakulására — olvashatjuk *Nagy József—Tóth János* városmonográfiájában. — A szabadművelődés eszmei-politikai korlátai ellenére is alkalmas légkört teremtett ahhoz, hogy a város vezetői, pártok aktivistái, népművelési szakemberek frissen kapcsolódhassanak a demokratikus kultúra, a napi kultúrpolitika legfontosabb problémáihoz, és törődjenek megoldásukkal.” (18—100.)

A következő év januárjában közölte a Jászkürt, hogy *Tóth Gyula* tanár nyerte meg annak a megye által meghirdetett országos pályázatnak a megosztott első díját, mely a „Nevelők nevelése” címen egy ötnapos szabadművelődési vezetőképző tanfolyam programját tartalmazta. Ugyanezen a pályázaton *Bognár Gyula* tanár is díjat nyert.

A Jászberényi Tanítóképző Intézet mindennapos élete, munkája fennállásától kezdve napjainkig szinte *eggyé forrott a város életével*, különösen *kulturális vonatkozásokban*. A felszabadulás utáni években különösen széles körű, tartalmában és formájában egyaránt változatos volt ez a kapcsolat. A városnak abban az időben talán egyetlen olyan kulturális rendezvénye sem volt, amelyen pl. az önképzőkör, az énekkar ne szerepelt volna. Szavalót, énekest, énekkart, előadót, táncosokat, színjátszókat egyaránt adtunk a város másik „kulturális bázisával”, a Lehel Vezér Gimnáziummal együtt.

Különösen értékes volt az a munkásság, amelyet a *tanyai iskolán kívüli népművelés*, szabadművelődés vonalán fejtett ki az intézet ifjúsága és tanári testülete. (Vetítettképes ismeretterjesztő előadások, kombinált műsoros rendezvények, bábszínház, mesedélutánok stb.) Ez a népművelési munka egyébként — mint gyakorlati stúdium is — programszerűen, tervszerűen kapcsolódott a tanítói pályára, nevelői hivatásra való felkészítés komplex feladatrendszeréhez.

Bognár Gyula tanár érdeme, hogy bekapcsolta az érdeklődő felsőbbéves tanulóifjúságot a *tanyai vándorkönyvtár-mozgalom* munkájába. Tanárok, diákok lovas koscsikon járták a város tanyavilágát a vándorkönyvtár anyagával, hogy egy-egy tanya-központban színes előadásokkal, irodalmi művek megelevenítésével s más, változatos módon érdeklődést ébresszenek a kultúrálódás legfőbb forrása, az olvasás iránt. (Jászkürt, 1947. szeptember 6.) A vándorkönyvtári munkában igen eredményesen szereplő két V. éves növendéket, *Kluka Istvánt és Kovács Józsefet* a Magyar Népi Művelődési Intézet a nyári szünetben szabadművelődési intézményeihez osztotta be gyakorlati munkára.

Újszerű és jelentős volt az az iskolán kívüli munka is, melynek során növendékeink a Szabadművelődési Tanács által 1947 tavaszán indított *Jászsági Népi Bábszínjáték* munkájába bekapcsolódtak. A szórakoztatva nevelő bábszínjátékos csoport több mint félszáz előadást rendezett a városban, a tanyavilágban és a környék falvaiban. Nagy sikerrel szerepelt a csoport a bábszínjátékosok május 27—30-a között Budapesten tartott első országos találkozásán is. Kiemelkedő munkájukért két növendéket, *Barcs Magdolnát és Töröcsik Jenőt* 100—100 forint jutalommal tüntette ki a Magyar Népi Művelődési Intézet.

A városi szabadművelődési tanács patronálásával, *Bognár Gyula* kiváló szervező munkáját dicsérve jött létre 1947 őszén a „*József Attila Szabadegyetem*”. A tanítóképző dísztermében tartott reprezentatív előadássorozatból álló rendezvény előadói

kívétel nélkül országos hírvű tudósok, művészek, írók voltak. A szabadegyetem a városban egészséges szellemi pezsgést igyekezett beindítani, s a szervezők tudatosan a munkás, paraszt és az értelmiségi hallgatóság toborzására törekedtek, aminek külön politikai jelentősége is volt. (Jászkürt, 1947. november 1.)

Reprezentatív jellegű volt az az *intézeti hangverseny* is, melyet ugyancsak ezekben a külső szereplésekben talán túlzottan gazdag időkből *Kodály Zoltán* tiszteletére rendezett az intézet. „A hangverseny estéjén támadt havas ítéletidő ellenére zsúfolásig megtelt az előadóterem.” — írta a Jászkürt tudósítója lelkes hangú beszámolójában. (Jászkürt, 1947. február 15.)

1947. november 17-én az országban elsőként szerepelt vidéki intézet a *Rádióiskola műsorában*. E napon, *Ady Endre 70. születésnapja alkalmából* mutatta be műsorát intézetünk ifjúsága a rádióban. Az *intézeti énekkar* pedig november végén mutatkozott be első ízben a *rádióban*. (Jászkürt, 1947. november 29.)

December 8-án kezdődött a *Magyar Nők Demokratikus Szövetségének* az „*Akadémiája*”. „A nő a magyar történelemben” címmel induló 10 előadásból álló sorozat több előadását képzős tanárok tartották, felváltva a gimnázium tanáraival.

Intézetünk fennállásának 30. évfordulója alkalmából nagyszabású *sport- és dalosversennyel* ünnepeltünk június hó 5-én. Az ötvárosközi jubileumi versenyeken a szolnoki jászapáti, gyöngyösi, hatvani és jászberényi középiskolák sportkörei, énekkarai, színjátszói, labdarúgói, sakkozói vettek részt. Megjelentek az ünnepségen a minisztérium, a Középiskolai Sport Egyesület képviselői, az iskolarádió vezetője, az énekkutatás országos felügyelője, a tanker. főigazgató képviselője, továbbá a megyei, városi és járási hatóságok képviselői. A tanítóképző intézet által felajánlott jubiláris vándordíjat a Lehel Vezér Gimnázium ifjúsága nyerte el. A dalosversenyt szabadtéri hangverseny formájában rendeztük meg, melynek végén *Tóth-György István* polgármester a résztvevő iskoláknak egy-egy díszes emléklapot és a Lehel kürt eredeti nagyságú mását adományozta. Az egész napos magas színvonalú program feledhetetlen emléket nyújtott minden résztvevő számára.

További erősödés, belső változások

Közben változások történtek az intézet belső életében is. A Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium, mintegy elismerve az intézetben folyó lelkes és eredményes munkát, 4841/1946. sz. rendeletével a jászberényi tanítóképző mint anyaintézet mellé *Kunszentmártonban tanítóképző-intézetet* szervezett a *paraszt dolgozók részére*. Intézetünk tanárai szívesen vállalták és végezték egyre nehezedő saját iskolai munkájuk mellett is a fiókéntézet patronálását, segítségét.

Jelentős, az intézet belső életét, az ott dolgozók munkáját módosító változást hozott az a tény is, hogy a gyakorlóiskola mellett s arra épülve *megnyílt az intézetben az általános iskola felső tagozatának* az V., majd 1946. szeptember 13-án 23 tanulóval a VI. osztálya. A fokozatosan kiépülő felső tagozat egyes osztályaiban az intézethez beosztott *Keszthelyi Ferenc* ált. iskolai igazgatón kívül a tanítóképző intézet megfelelő szakos tanárai tanítottak. Az 1949-ig működő felső tagozat életre hívásának, működtetésének egyébként perspektivikusan, a képzés formáját, szervezetét illetően nem volt különös célja. A tanárok elfoglaltságát, teherbírását mindenestre erősen igénybe vette. *Új tanárookra volt tehát szükség.* 1946 tavaszán tért vissza az intézetbe *Vacsek Béla*, aki az iskolának már 1919-ben az első tanárai között szerepelt, de mert politikai hitvallását bátran ki merte nyilvánítani, a Tanácsköztársaság leverése után elbocsátották állásából. Nagy lendülettel fogott újra 27 évvel előbb abbahagyott nevelő-oktató munkájához, s főleg gazdasági szervezés terén köszönhetett neki sokat

az egész intézet az inflációs világ nehéz időszakában. Dr. Jantsky Béla igazgató utódként nagy hozzáértéssel vezette az intézetet egészen 1949-ig, amikor is a helybeli gimnázium volt agilis tanára, *Andrási Béla* vette át az iskola irányítását, vezetését. *Vacsek Bélán* kívül *Dr. Wittman Tiborral*, *Simon Andrásnéval*, *Fejér Máriával*, majd *Kiss Józseffel* bővült még a tanári testület.

Hősies erőfeszítéssel munkálkodott, dolgozott ezekben az anyagi- gazdasági téren egyre súlyosbodó, nehezedő években a tanári testület és az ifjúság.

Szóba került az *internátus* megnyitásának nehéz kérdése is. Egy 1946. január 16-án kelt miniszteri rendelet arról értesít az intézet igazgatóságának ismétlődő, sürgető felterjesztésére, hogy a minisztérium az internátus részére helyreállítási és felszerelési segély címén *19 millió pengőt* utalt ki.

Íme, a hamarosan bekövetkező teljes infláció félreérthetetlen jele! Két hónappal később (1946. III. 9.) már ugyanilyen címen 100 millióról szól a rendelkezés. Csak a *rohamosan fokozódó gazdasági romlás* érzékeltetésére említjük, hogy június 15-én dologi ellátmány címén 50 billió pengőt, két héttel később 30 napi ellátmányra *8 000 billió pengőt* utalványozott ki a minisztérium. Így a testület tagjai, akik bérből, fizetésből élő emberek voltak, igen nehéz anyagi körülmények között éltek. 1946 nyár elején már annyira leromlott a pengő értéke, hogy pl. egy tanár havi fizetéséből mindössze 2-3 cigarettát vásárolhatott. Ilyen nehéz helyzetben mégis lelkesen és bizakodva dolgoztak, mert bíztak az új világ új cékitűzéseiben.

Mai szemmel nézve szinte megható naivitásnak tűnik pl. az a felterjesztés, melyben az akkori igazgató (Dr. Jantsky Béla) a tanári testület lelkes elhatározásáról tájékoztatja a felsőbb hatóságot. A várost környező *tanyai iskolai tanítók nyári továbbképző tanfolyamának* az intézetben való megrendezéséről volt szó. Néhány jellemző sort idézünk ebből a felterjesztésből:

„A tanfolyam résztvevőinek ellátását biztosítani tudjuk. A hét végén 150 tojást kezdünk el keltetni, s ezt saját keltetőgépünkön addig folytatjuk, amíg cca 300 darab csirkénk és 150 kacsánk nem lesz oly módon, hogy a húsellátást biztosítsam.”

A kb. 160 tanyai tanító részvételével tervezett 3 hetes tanfolyam tematikáját *Tóth Gyula* és *Vacsek Béla* tanárok állították össze.

1946. február 10-én végre *megnyílt az internátus* is! 118 bentlakó fiútanulója és 37 bentételező leányövendéke volt a kezdetben nagyon nehezen működő intézménynek. Különösen az ételmezés terén voltak nehézségek. A 25 önellátó növendék természetbeni hozzájárulásával, a város közellátási vezetőségének jóindulatú támogatásával és a Városi Szociálpolitikai Hivatal gyakori konzervadományaival azonban nagyjából sikerült leküzdeni az ételmezési nehézségeket.

A centenáriumi év idején

Külön kell megemlékeznünk arról a tartalmas és lelkes munkáról, amellyel az intézet tanári testülete és ifjúsága az egész országra kiterjedő, az ország egész társadalmát igen erősen foglalkoztató *1848-as események százéves évfordulójának* a méltó *megünneplése* érdekében kifejtett.

Már 1947-ben megalakult a 48-as Bizottság, mely az előírásoknak megfelelően kidolgozta egyéves programját. Az országos 48-as kongresszuson *Nagy-György János* III/a oszt. tanuló képviselte az ifjúságot, illetőleg az intézetet. A Márciusi Ifjúság 48-as Bizottságának egyébként az volt a feladata, hogy „részt kér az országos tervek végrehajtásában, másrészt pedig a jázsági lehetőségeket feltárva és felhasználva a nemzeti bizottsággal karöltve fogja előkészíteni a 100 éves évforduló minél méltóbb

megünneplését.” (Jászkürt, 1947. március 15.) A program szerint 1947 júniusában, az iskolaév befejezése után került sor a *Magyar Ifjúság Napja* alkalmából rendezett *nagyszabású sportversenyre a tornakeretben*. Komoly eredményeket értek el ezen a versenyen a képző és gimnázium fiataljai. Részt vettünk az *országos tehetségkutató kultúrverseny* keretében rendezett ének- és zeneversenyen (dec. 14.), majd a január 25-én Szolnokon tartott *megyei ének-zeneári hangverseny győzteseként* bejutottunk a február 29-én *Kecskeméten rendezett országos középöntőbe*. Szavalóink, színjátszó csoportunk is említésre méltó sikerrel szerepelt a megyei versenyen. 1948 februárjában *Bartók- és Kodály-kórusokkal* szerepeltünk a városban több helyen. Közben közeledett a *jubiláris március 15-i emlékünnepelely*, melynek a központjában az erre az alkalomra felállított Petőfi-szobor leleplezése állott. Intézetünk énekkari számokkal vett részt az impozáns ünnepségen.

A centenáriumi kulturális program keretében került sor július és augusztus hónapokban annak a *10 komoly zenei előadásból álló sorozatnak* a megtartására is a tanítóképzőben, melynek a szórakoztatáson kívül már magas szintű művelődési rendeltetése is volt. A nagy népszerűségnek és látogatottságnak örvendő, ének- és zenebemutatókkal egybekötött zenei elemzések irányítói *Kopácsy Béláné, Berzátzy László és Kaszás Gyula* zenetanárok voltak.

A kulturális hét kiállításai között szerepelt többek között egy kimondottan pedagógiai jellegű is, melyről a korabeli Jászkürt 1948. okt. 16. számában az alábbiak olvashatók:

„A neveléslelektani, ill. gyermeklelektani kiállítást leginkább a pedagógusok, szülők és diákok látogatták nagy számban. A modern gyermekismeret és az ált. iskolai nevelő-oktató munka műhelyitkaiból láttunk érdekes és tanulságos anyagot. Érdekessége volt a kiállításnak a sok gyermeki megnyilatkozás (rajzok, játékok, plasztikai alakítás) gyermeklelektani feldolgozása, a gimnáziumi tanulók újjáépítési munkái, a 2. sz. ált. isk. úttörő leánycapatának kézimunka-anyaga, az ált. isk. vegytani tanítás házilag elkészíthető kísérleti anyaga, sok-sok érdekes gyermeklelektani grafikon, görbe, a centenáriumi anyag, tanügyi statisztikai anyag stb. Meg kell állapítani, a kiállítás szervezői, dolgozói kitűnő munkát végeztek. Úgy halljuk, hogy a kiállítás állandó marad s tovább fejlesztik. A kiállítás a tanítóképző-intézetben volt. Szervezője *Tóth Gyula* tképző int. ped. pszich. szakos tanár. A megnyitó során pénteken du. 4 órai kezdettel *Dr. Schnell János*, a Gyermeklelektani Int. igazgatója tartott igen értékes és érdekes előadást az int. dísztermében a gyermeki lélek gyógyításának új útjairól.”

Új munkaterületek, új tanárok

A centenárium egész évre kiterjedő, széleskörű programjának a megvalósításában tehát igen jelentős szerepe volt a tanítóképző ifjúsága mellett a tanári testületnek is, mely egyre több új taggal bővült. A *tantestületi létszámnövekedésnek* főleg abban keresendő az oka, hogy időközben *bővült a munkaterület*. Így pl. a városban 1952-ben 24 felnőtt dolgozó-hallgatóval indult *dolgozók óvónőképző-intézete szervezettel a tanítóképző-intézethez tartozott*. Az oktatómunkát intézetünk tanárai látták el, s az irányítás, vezetés munkája az akkor már négy év óta a tanítóképző igazgatója, *Andrási Béla* feladata, gondja volt.

Az akkoriban még egyedüli helybeli gimnáziumba, a Lehel Vezér Gimnáziumba oly nagy számmal jelentkeztek a tanulni vágyó fiatalok, hogy a minisztérium 1955-ben két leányosztályt a tanítóképző tágasabb épületében volt kénytelen elhelyeztetni. Ez a két leányosztály volt a gyökere a város második gimnáziumának, mely így a képző épületében *1955-ben mint leánygimnázium nyílt meg*, a szállást adó intézettel közös irányítással és közös tantestülettel. (Amikor a tanítóképző 1959-ben felsőfokúvá vált, a leánygimnázium önállósult, s külön igazgatással és a képző tanári testületéből

kivált tanári karral a Rákóczi úti ált. iskola épületébe költözött, s Kállai Éva nevét vette fel.) Természetesen ez az új létesítmény is növelte a tanárok létszámát.

A centenáriumi éve és az azt követő időkben került az intézetbe *Kopácsy Béla*, *Kopácsy Béláné*, *Vuics István*, *Gráf Ottó*, *Kaszás Gyula*, majd *Komjáthy Oszkárné*, *Pápai Klára*, *Dr. Edelényi Béla*, *Dr. Edelényi Béláné*.

Részben a leánygimnázium létrehívása előtt, részben mint annak tanáraiként jöttek intézetünkbe: *Bakki József*, *Korber Aurél*, *Detki Kálmán*, *Csobán Erzsébet*, *Császtvai István*; kimondottan a gimnázium tanári testületének a megerősítésére kapott alkalmazást *Marosvári Sándor*, *Héjja Sándor*, *Tóth Ilona*, *Dr. Berke Istvánné*, *Rácz István*, *Rácz Istvánné*, *Budaházy Johanna* és *Tukora B. János*. *Piriti Magdolna* testnevelő *Bihari Sándornét* váltotta fel 1956-ban. Ugyancsak ebben az évben lett a tanulóotthon vezetője *Dr. Legeza Pálné*. *Szegedi János* egy évvel később került át a Lehel Vezér Gimnáziumból. (Itt soroljuk fel a gyakorlóiskola nevelőit is, akik 1945-től az intézet felsőfokúvá válásáig működtek a gyakorlóiskolában: *Durnyi György* (1945—46.), *Dr. Halmai Olivér* (1945—47.), *Lencse Mátyás* (1946—49.), *Dudás István* (1947—1959.), *Galambos János* (1947—1952.), *Keszthelyi Ferenc* (1947—50.), *Kovács Elemér* (1948—1959.), *Várszegi Mártonné* (1949—50.), *Harmath Mária* (1949—50.), *Iványi Vera* (1951—52.), *Dömötör Márta* (1952—53.), *Dudás Istvánné* (1952—59.), *Szegegyákné Kiss Katalin* (1953—56.)

Ifjúsági egyesületek, szervezetek

Itt emlékezünk meg röviden az intézeten belül működő *ifjúsági egyesületek életéről, fejlődéséről*, mert az 1948-as év bizonyos tekintetben *választóvonalként* hat a régi és az új között ebben a vonatkozásban is.

A felszabadulás utáni középfokú tanítóképzés során a jászberényi tanítóképző intézetben csak egyetlenegy nyomtatott Évkönyv készült, az 1946—47. iskolaévi. Első és egyben utolsó is. Ebben az Évkönyvben még az alábbi, régi világ teremtette ifjúsági egyesületek szerepelnek:

Apponyi Albert Ifjúsági Önképzőkör. A nagy tanulólétszámra való tekintettel három tagozattal működött: 1) a líceumi fiútagozat, 2) a líceumi leánytagozat s végül 3) a tanítóképzős tagozat. Az önképzőkör munkássága az ezekben az időkben divatos „népi vonalon” mozgott, ami abban is megmutatkozott, hogy különféle „népi önképzőköri” csoportok alakultak. Így az I/a osztály népi színjátszó csoportja, a II/a és b és a III/a és b osztály népi énekes és színjátszó csoportja, a IV. osztály népi táncosai, az V/a osztály népi muzsikusai és az V/b osztály népi énekesei. Az önképzőköri munka komolyságát és színvonalasságát mutatja az a tény, hogy *Dr. Jantsky Béla* igazgató a februári intézeti hangverseny bevételéből 1000 forintot fordított önképzőköri pályamunkák, illetőleg teljesítmények jutalmazására. Intézetünknek ebben az iskolaévben volt V. éves színjeles, kiváló növendéke *Szénási Béla*, aki 12 évvel később, 1959-ben pedagógiai szakos intézeti tanárként működött a közben felsőfokúvá vált tanítóképzőben, 1965-ben fiatalon bekövetkezett tragikus haláláig. Emlékét idézzük, amikor megemlítjük, hogy ezen a pályázaton két első díjat is szerzett, pszichológiai tárgyú dolgozatával és Mozart G-dúr szonatinája előadásával.

A „fordulat évét” megelőző időkre jellemző módon tevékenykedett még a *Mária-kongregáció*.

Ugyanakkor megtaláljuk már a *Madisz-szervezetet* is, amely még csak az intézeti önképzőkör keretén belül működött.

A *Lehel cserkész csapat* is utolsó évében járt. Új egyesülésként jelentkezett az *Ifjúsági Vöröskereszt* csoportja, melynek agilis tagjai különféle jótékony célú akciókat bonyolítottak le.

Újraalakult *Bihari Sándorné* és *Timár Mihály* testnevelő tanárok vezetésével a *Toldi Miklós Sportkör* 191 leány- és 178 fiútaggal.

A sportkör által elért szép eredményekről már korábban beszámoltunk.

Sajátosan jellemző és a felszabadulás utáni évek nehéz anyagi, közellátási helyzetén ilyen formában is segíteni szándékozó tendenciával működött még aránylag rövid ideig a *Diákkaptár egyesület*. Tudnunk kell, hogy pl. ebben az évben az intézet előtti díszkert helyén káposztafajok, burgonyabokrok „díszlettek” az intézeti közellátás nehéz gondjainak a mérséklésére. Ugyanilyen célból vett bérbe részes művelésre 1600 négyszögöl területet a Diákkaptár III/a oszt. 16 tagú csoportja. A csoport a földet felszántva, vetéshez előkészítve kapta meg, dohányt, mákot és cukorrépát termelt rajta. A III/b oszt. leányainak 12 tagú csoportja 1200 négyszögöl területen cukorrépa-részművelést vállalt a rendeletben szabályozott cukor- és melléktermék juttatás mellett.

A *diákönkormányzat*, miként a gimnáziumban, 1947 decemberében a tanítóképző intézetben is megalakult. Sem működése elején, sem később semmiféle avantgardista, „túl buzgóságból”, fiatalos hevületből fakadó túlzásra nem ragadtatta el magát, mint az néhány középiskolában tapasztalható volt.

A következő évben (1948.) létrejött az ifjúsági szervezeteket átfogó: *Magyar Ifjúsági Népi Szövetség*, az ún. MINSZ. Ezzel egyidőben megszűntek a különböző pártok ifjúsági szervezetei. A MINSZ egyik rétegszervezete, a *Magyar Diákok Nemzeti Szövetsége* tömörítette a középiskolás ifjúságot. 1948-ban azután miniszteri rendeletre az intézeti diákönkormányzat is a Diákszövetség helyi csoportjává alakult át.

1950-ben, a *Dolgozó Ifjúság Szövetsége* (DISZ) megalakulásával *fordulóponthoz érkezett az egész magyar ifjúsági mozgalom*. Az eddigi különböző ifjúsági rétegszervezeteket a továbbiakban a *DISZ egyesítette* magában. A DISZ, mint később, az 1956-os ellenforradalom után alakult KISZ is, a párt szervezete volt. Olyan egységes tömegszervezet, amelyben sem szervezetileg, sem ideológiailag nem különült el egy mástól a munkás, a dolgozó paraszt és a tanulóifjúság.

Intézetünkben a DISZ megalakulásától kezdve a megszűnéséig eredményesen működött. Nagy segítségére volt a tanári testületnek, illetőleg magának a tanulóifjúságnak a „Tanulj jobban” mozgalom irányításában, segített a tanári karnak az ifjúság tanulmányi eredménye szüntelen javításában. a tanulmányi fegyelem szilárdításában.

Szervezeti kérdések, reformtörekvések

Már említettük, hogy a Horthy-korszakból egy 3 osztályú líceumból és kétosztályú tanítóképzőből álló felemás intézetet örököltünk. Ezzel a szervezéssel a felszabadulás után már akkor sem lehetett volna eredményesen folytatni a tanítóképzést, ha az általános iskola bevezetésével, majd később az iskolák államosításával meg nem sokszorozódtak volna a problémák. Az új általános iskolák számára sok nevelőre volt szükség. Hovatovább nemcsak szaktanároknak volt nagy a hiány, hanem alsótagozatos nevelőkben is. Aránylag elég korán, már *1946-ban magas szintű* sajtóvitát kezdeményeztek a nevelőképzés megreformálása érdekében az arra illetékesek. Sok értékes javaslat született a tanítóképzés reformját illetően. A különféle reformtervezetek szinte valamennyien megegyeztek abban, hogy a magyar tanítószáz régi, jogos vágyának megfelelően: *főiskolai* (egyetemi) *szintre kell emelni a tanítóképzést*.

Sajnos, bármennyire is tiszteletreméltóak voltak ezek a kezdeményezések, az akkori helyzetben sem a tárgyi, anyagi, sem a személyi feltételei nem voltak meg e reformok megvalósításának. Igazat kell adnunk *Bizó Gyulának*, aki így ír erről a kérdéstről:

„Az általános iskola kiépülő felső tagozata ezrével szívta el a szaktanítói, szaktanári tanfolyamokon tanuló, azokat elvégző tanítók személyében az alsó tagozatról a nevelőket. Az általános iskolai hálózat is egyre bővült, új iskolák épültek, új igény jelentkezett tanítók iránt is. E tényezők nyomán egyre jelentősebb tanítóhiány kezdett mutatkozni. Ebben a helyzetben komolyan nem lehetett gondolni arra, hogy a felsőfokú tanítóképzés bevezetésével a tanítók képzését két-három évvel meghosszabbítsuk.” (12—439.)

Így az 1946—47. évi reformtörekvések után a tanítóképzők helyzete lényegében — apróbb toldozgatásoktól eltekintve — *alig változott* valamit egészen 1948-ig. Sőt ennek az évnak a tavaszán — ahogy a magyar tanítóképzés ügyének régi szakavatott tekintélye, *Rozsondai Zoltán* írja: „... a minisztérium minden távlat alapos mérlegelése, a reális általános iskolai nevelőszükséglet felmérése nélkül, a pedagógiai főiskolák feladatának és teljesítő képességének erős túlbecsülése alapján *elrendelte a tanítóképzés haladéktalan megszüntetését.* (*Rozsondai Zoltán: Tanítóképzésünk útja a felszabadulás óta. Anyagszolgáltatás a pedagógiai oktatók számára, 22. sz. 1956. 122. (közli: Füle Sándor. Kézirat.)*)

Az 1947—48. tanév a jászberényi intézetben is még a megkezdett tanulmányi rend szerint fejeződött be, de a következő tanévben már csak az V. éves növendékek folytathatták tanítóképzős tanulmányaikat. Az V. évfolyam mellett az 1948—49. iskolai évben tovább működött még a líceum II-IV. osztálya, s hogy nagyobb legyen a kavardás, meg kellett nyitni egy helyi tantervű, humán gimnáziumi osztályt is. A IV. osztály tanulói az év végén líceumi érettségi vizsgát, az V. évesek pedig tanítói képesítővizsgát tettek.

A következő iskolaév elején *újabb változás* következett. 1949-ben végre sor került nálunk a középiskolák első nagyobb *reformjára*. Ennek eredményeként az eddigi összes középiskolákat — beleértve a szakközépiskolákat, ill. középfokú szakiskolákat is — *gimnáziumi szervezetbe fogták össze*, és ennek megfelelően létesültek az ún. általános vagy közismereti gimnáziumok, *ipari, mezőgazdasági, művészeti, testnevelési és pedagógiai gimnáziumok.*

A pedagógiai gimnázium életre hívására a középiskoláknak ettől az egyesítő reformjától eltekintve is sor került volna valamilyen formában, mert egyre *nagyobb és nagyobb lett az alsó tagozatos nevelőhiány.*

Így hát 1949 szeptemberében nálunk is *megnyílt a pedagógiai gimnázium I. osztálya.* Kettős célja volt: egyrészt felsőbb, egyetemi, főiskolai tanulmányok végzésére alkalmas, általánosan művelt ember kialakítása, másrészt az általános iskola alsó tagozatában való tanításra alkalmas nevelők képzése. A kettős célt kítűző, erősen feszített óratervvvel működő pedagógiai gimnázium is *rövid életű volt.* Egy évi működése után, főleg a *nagy tanítóhiányra való tekintettel 1950-ben megszüntették.* Furcsa helyzet állott tehát elő alig pár napra a pedagógiai gimnázium bevezetése után. A kényszerűség következtében a minisztérium a líceum IV. osztályát (mely az eredeti terv szerint líceumi érettségi vizsgával fejeződött volna be) a II. félévtől kezdődően bifurkálta, s az addig jó eredményt elért tanulók számára a *hátralevő fél évre megnyitotta a tanítóképzőt.* Ezek a „tanítójelöltek” mindössze félévi előkészítés után, anélkül, hogy érettségi vagy képesítővizsgát tettek volna, 1950 szeptemberében általános iskolába mentek tanítani.

A fejlődés következő láncszeme — bár csak viszonylagos fejlődésről beszélhetünk — az Elnöki Tanács 1950-43. sz. törvényerejű rendeletével életre hívott s 1950 szept-

temberében nálunk is megnyílt *négyéves tanítóképző* volt. Az intézetben töltött 4 év után a tanítójelölteket egy évre tanítói gyakorlatra osztották be valamelyik általános iskolához. Természetesen előzőleg érettségi vizsgát kellett tenniük. A gyakorlóév letöltése után jelentkezhettek tanítói képesítővizsgálatra. Azok, akik a tanítóképzői érettségi után nem kívántak tanítói pályára menni, érettségi bizonyítványuk birtokában valamelyik főiskolára vagy egyetemre kérhették felvételüket.

Ezzel a szervezéssel, *többszöri tantervi változtatásokkal* folyt tovább a tanítóképzés az ötvenes évek derekán. 1955-ben a minisztérium illetékes szakosztálya beható vizsgálat és elemzés alá vette a képzés akkori helyzetét, és megállapította, hogy a tanulóifjúság a nagyfokú túlterhelés, valamint a tanulmányi idő rövidege miatt nem képes elsajátítani az általános és a szakműveltséget nyújtó ismereteket a kívánt színvonalon. Ennek a vizsgálatnak az eredményeként az Oktatásügyi Minisztérium 1956 elején *tervezetet* dolgoztatott ki az érettségire épülő kétéves tanító- és óvónőképzés létrehívására.

A magyar országgyűlés 1956. július 30-i ülészakán a minisztertanács elnöke bejelentette, hogy „A kormány az újrendszerű oktatás megalapozása érdekében intézkedéseket tesz a tanító- és óvónőképzés új alapokra helyezésére.”

Sajnos, az időközben bekövetkezett ellenforradalom miatt átmenetileg levették a kérdést a napirendről. (Az erre a célra alakult munkabizottság ennek ellenére már 1956 decemberében elkészítette a felsőfokú tanítóképzés első tervét. A tervezet a Köznevelés 1957. évi 2. számban már teljes egészében olvasható volt.)

Az ellenforradalom leverése után viszonylag hamar bekövetkezett konszolidáció hatására az 1957-es tanév végi vizsgák már nyugodt körülmények között zajlottak le.

A tudatban felhalmozódott sok zavaros, antimarxista nézet tisztázására azonban már jóval hosszabb nevelőmunkára volt szükség. Több mint egy év múlva, az 1958 augusztusában tartott tanévnyitó értekezleten *Andrási Béla* igazgató a politikai konszolidációról beszélve még csak azt állapítja meg, hogy „csupán az alkalmazkodás fokáig jutottunk el. A tanulók fegyelmezetten alkalmazkodnak az országosan kialakult politikai konszolidációhoz ... De még nem beszélhetünk nyílt, őszinte politikai légkörről a testületen belül sem...” *Világnézeti nevelés* terén igen komoly feladatok vártak tehát a tanári testület minden egyes tagjára. Nagy segítséget nyújtott ebben a munkában az MSZMP Ideiglenes Központi Bizottságának az *ifjúság neveléséről és a KISZ megalakulásáról 1957. március 16-án hozott határozata*. A párthatározat felszólított minden szülőt, nevelőt, pedagógust, hogy segítsék tanácsaikkal, személyes példamutatásaikkal a KISZ nevelőmunkáját. Nagyon időszerűnek tűnnek még másfél évtized távlatából is *Kádár Jánosnak*, az MSZMP első titkárnak, az MSZMP 1957. június 27-én tartott országos értekezletén elmondott szavai:

„Az ifjúság nagyon hosszú ideig túlságosan magára volt hagyatva, nagy politikai és lelki krízisen ment át. A párt akkor nem állt az ifjúság mellett... Az idősebb munkások is nem egyszer hangoztatták, hogy baj van az ifjúsággal. Panaszkodtak a mai ifjúság laza erkölce miatt, de lényegében a párt és a felnőtt nemzedék nem segítette eléggé az ifjúságot, hogy helyes útra térjen...” Majd így folytatta: „Az ifjúság adóssága pedig az, hogy a fiatalok nem adták a pártnak és felnőtteknek jogos tiszteletet és megbecsülést azokért a nagy vívmányokért, amelyeket a párt, a munkásosztály és a néphatalom harcolt ki az ifjúság számára. Fiataljainkat figyelmeztetni kell erre az adósságra.” (8—172.)

Jóleső megalégedettséggel és az alábbi megállapításunkat igazoló tények birtokában nyugodtan állíthatjuk, hogy a mi ifjúságunk, a tanítóképző és leánygimnázium ifjúsága nem tartozott sohasem azok közé az „adósok” közé, akikre Kádár elvtárs fenti kitételében célzott. Az is igaz viszont, hogy nem is volt magára hagyva. Ez pedig a nevelőtestület érdeme.

Érlelődik a tanítóképzés reformja

„Az iskola egy darabja, része a folyton alakuló, változó, fejlődő életnek. Az egyén élete, jövője, legyen az felnőtt, vagy diák, ezernyi szállal elválaszthatatlanul összefonódik a közösség életével, sorsával.” *Andrási Béla igazgató* mondta ezeket a mély gondolatokat tartalmazó szavakat, az 1957/58. tanévet befejező tanártestületi értekezlet alkalmával.

Aki olvasni tudott a sorok, illetőleg a szavak mögött, kiolvashatta annak a hamarosan bekövetkező, az intézet életében korszakalkotónak minősülő változásnak a sejtetését, amely az eddigi középfokú tanítóképző intézetek felsőfokúvá válásának a folyamatát jelentette.

A felsőfokú tanítóképzés gondolata nem volt új keletű, s tudjuk, több mint egy évszázada, hogy felvetődött. (16—169.) Igazán feszítővé csak a Tanácsköztársaság és az azt követő időkben terebélyesedett a gondolat. Így pl. az 1918/19-es években a főiskolai tanítóképzés követelése szinte általánosnak volt mondható. *Nagy László* pl. négyéves akadémiai jellegű képzést javasolt. A szocialista tanítók az 1918. év végén tartott közgyűlésükön kinyilvánították, hogy a „néptanítók és óvónők képzése és képesítése kizáróan az állam joga és kötelessége. A tanítóképző intézet főiskola, amelyben középiskolát végzett (érettségizett) ifjak vehetők fel.” (12-438.) Közismert, hogy a Horthy-korszakban is voltak reformtörekvések a felső fokon történő tanítóképzéssel kapcsolatban. Igen széleskörű vita előzte meg és kísérte pl. azokat a reformterveket és javaslatokat, melyek a tanítóképzést új alapokra helyezni kívánó 1938. év XIII.—XIV. tc. megjelenésével kapcsolatban az ún. tanítói akadémiákat létrehívták. A törvényerővel szentesített 4 éves, líceumi érettségire épülő 2 évfolyamú tanítói akadémia azonban csak papíron valósult meg. Tanterve sem jelent meg. Óratervéről azonban kiterjedt és izgalmas vita provokálódott 1938-ban. Az akadémiai rangra helyezett képzés megvalósulásának az akadályai, akadályozói között az akkori időkre nagyon jellemző kultúrpolitikai tényezők mellett igen jelentős súllyal esett latba a II. világháborúra való felkészülés.

A felszabadulás után megváltozott gazdasági-társadalmi és kulturális viszonyok között érthető, ha újult erővel vetődött fel ismét a tanítóképzés újjászervezésének a gondolata. Hogy 1945-től miféle változásokon ment át, és milyen szervezettséggel működött országosan is, Jászberényben is a tanítóképzés, arról már korábban beszámoltunk.

„Lenni — nem lenni?” kérdése

Hogy érettségire alapozott és hároméves lesz a felsőfokú tanítóképzés, az már 1958 szeptemberében nyilvánvaló volt. Igen, mert a Magyar Közlöny szeptember 6-i számában végre megjelent a *Népköztársaság Elnöki Tanácsának 1958. évi 26. sz. törvényerejű rendelete* a felsőfokú tanítóképző intézetek létesítéséről és a középfokú képzők megszüntetéséről. A törvényerejű rendelet természetesen konkrétan nem közölte, hogy mely városokban kell szervezni új képzőket, és hogy melyeket kell megszüntetni.

Érthető volt hát a tanári testületnek, valamint az intézet vezetőségének a „lenni, nem lenni?”, megszűnni, vagy új formában tovább élni- feszítő dilemmák hatására keletkezett szorongása a várakozás, a bizonytalanság izgalmas heteiben, napjaiban... A város közvéleménye is együttérzéséről biztosította az intézetet. Persze, akadtak intézmények, szervezetek, melyek titkon arra is gondoltak, hogy jó alkalom lenne megszerezni a szép neobarokk stílusban épült kétemeletes épületet saját céljaikra. Az ellenőrizhetetlen hírek nyugtalanító hatása csak fokozta az izgalmakat. *Németh Ferenc*

ügyvéd, a város egyik igen tekintélyes polgára, tanácstagja „Feljegyzésében” így emlékezik vissza ezekre az izgalmas eseményekre:

„A Hafazias Népfront titkári tisztét ebben az időben Tóth Mihály töltötte be. Mivel ő már ekkor betegeskedett, ismételten kórházban is volt, én segitettem neki a titkári teendőik ellátásában. Mi szívügyünknek tekintettük a tanítóképző megmaradásának kérdését, és minden fórumhoz (Megyei Tanács, Minisztertanács, Népfront Országos Elnöksége, Művelődésügyi Minisztérium, Központi Népi Ellenőrző Bizottság stb.) beadvánnyal fordultunk, s kértük közbelépésüket a jászberényi felsőfokú tanítóképző intézet létesítése érdekében. A legtöbb helyen azt a választ kaptuk, hogy már lezárt ügy, a döntés az intézetek elhelyezése tekintetében már megtörtént.”

Valóban, volt olyan stádiuma az egyébként elég hosszan tartó folyamatnak, amikor Jászberény nem szerepelt a kijelölt felsőfokú képzők jegyzékében.

„Kitartó munkánkkal — folytatja visszaemlékezésében dr. Németh Ferenc — sikerült annyit elérnünk, hogy a Művelődésügyi Minisztérium foglalkozott az általunk felvetett problémával, és az összes érdekeltet meghallgatására 1958/59 telén egy értekezletet hívott össze a jászberényi tanítóképzőbe. A Népfront Bizottságot én képviseltem. Nem tudom már, ki volt az a felszólaló, aki az Alföldön mutatkozó pedagógushiányra hívta fel a figyelmet, és ezt, mint döntő érvet hozta fel a jászberényi felsőfokú képző létesítése érdekében. Hivatkozott arra, hogy dunántúli vagy nyírségi képzőben végzett fiatalok nem fognak eljönni az alföldi községekbe és tanyákba, ezért elsősorban itt helyben kell képezni alsótagozati pedagógusokat.

Ez az érv láthatóan megmozgatta a hangulatot, és a minisztérium kiküldötte azzal távozott el az értekezletről, hogy a tapasztalatok alapján indítványozni fogja, hogy az egyik felsőfokú képzőt Jászberényben állítsák fel.

Az értekezletnek eredménye is lett, mert rövidesen megjelent egy újabb hír a lapokban, hogy az egyik képzőt Jászberény kapja.”

Valóban! A Szolnok megyei Néplap 1959. május 15-i száma feltűnően nagy betűkkel szedve, az alábbi címen jelentette be a megye pedagógus közvéleménye és az általunk nagy örömmel várt és fogadott hírt: „**ÖSSZEL NYÍLIK A TANÍTÓKÉPZŐ FŐISKOLA.**”

Addig azonban még be kellett fejezni az 1958-59-es tanévet.

A középfokú tanítóképzés utolsó éve

Ez az év igen izgalmas volt, eseményekben, változásokban, elképzelésekben egyike a leggazdagabb iskolaéveknek.

Szervezetileg valójában két iskola működött egymás mellett: az *Andrási Béla* igazgató által vezetett tanítóképző és a *Kopácsy Béla* tanulmányi vezető által irányított leánygimnázium. Érdekességgént említjük, hogy a két intézmény közös, s ekkorra már létszámban is igen felduzzadt *tanári testülete* volt. Amíg a leánygimnázium az iskolapolitikai tendenciáknak megfelelően erősödött, terebélyesedett, addig a képzős osztályok ugyanolyan mértékben fogyatkoztak, szűntek meg. A leánygimnázium funkcionáló hét osztályának összesen 211 tanulója volt. A tanítóképző III. és IV. osztályaiba 92 tanuló járt.

Az iskolaév elején (1958. október 13—17.) országos pedagógiai szakfelügyelő s egyben a képzők felett felügyeletet végző minisztériumi előadó látogatta meg az intézetet. A látogatást követő s az intézetben folyó pedagógiai kiképzést és munkát elemző és értékelő általános jellemzésében megállapította:

„a jászberényi tanítóképző mind nevelési, mind esztétikai szempontból az ország egyik legjobb tanítóképzői közé tartozik. Az intézmény belső élete egészséges, az ifjúsága lelkes, bizakodó és sokoldalú. Benne él ez az iskola a társadalom életében, sőt motorja a Jászság kulturális életének. Nem véletlen tehát az — olvashatjuk a jellemzésben —, hogy a felsőfokú tanítóképzés egyszerű feladatában is részt vesz a jövő tanévtől kezdve.” (Int. irattár, 1958. okt. 17. jegyzőkönyv.)

Az utóbbi kitétel félreérthetetlenül jelezte az intézet további sorsának, fejlődésének rövidesen bekövetkező új útját.

A megszokott lendülettel, pezsgéssel folyt a mindennapi munka továbbra is mindkét iskolatípusban. Különösen a *szakkörökben* volt élénk, produktív a fiatalok munkája. A képzőben pedagógiai és népművelési, a gimnáziumban pedig irodalmi, matematikai, biológiai, technikai, kémiai és kézimunkaszakkör működött. Az önképzőkör irányítója *Szegedi János*, a Lehel Vezér Gimnáziumból nem régen idekerült tanár volt. Az előző évben elhelyezett Kétszery Margit tanár helyét *Fábián Zoltán* foglalta el, akire és akinek a munkájára különösen nagy szükség volt, mert noha átlagban heti 20—24 óraszámában működtek a tanárok, a pedagógia két tanárának az óraszámuk külön-külön 34—34 volt. Természetesen az iskolai munka mellett bőven kivette a részét majdnem valamennyi tanár az iskolán kívüli, társadalmi, közéleti munkából is.

1959. június 27-én került sor az *évváró értekezletre*, az utolsó, mely látszólag nem különbözött a többi évváró értekezlettől, mégis nagyon rendhagyó volt. Igen, mert nem csupán egy iskolaévet rekesztett be, hanem minden bizonynyal örök időkre *lezárta a középfokú tanítóképzés* eddigi majdnem *egyévszázados rendjét*. *Andrási Béla* igazgató ez alkalommal búcsúztatta az intézetből kiváló, más épületbe kerülő leánygimnáziumot, s búcsúzott azoktól a tanároktól, akik családi okokból más intézetbe kérték áthelyezésüket, ill. alkalmazásukat. Így megvált az intézettől *Dudás István* gyakorlóiskolánk 12 éven át volt kiváló vezető-tanára (a sárospataki intézettel kapcsolatos gyakorlóiskola igazgatásával bízták meg) és felesége, valamint *Kovács Elemér*, a szó szoros értelmében vett „minta-tanító”, aki a szombathelyi intézet gyakorlóiskolájába került.

El kellett még búcsúznunk sajnos több kedves, régi kartártól is, részben azért, mert szakképzettségünkél fogva a kimondottan szakirányban képző új intézet nem tartott igényt munkájukra, másrészt, mert jobbra eddig is inkább az intézetben belül működő leánygimnázium tanárai voltak. A leánygimnázium pedig a következő iskolaévtől kezdve új vezetés alatt a Rákóczi-úti „korcsolyapálya” melletti új épületben teljesen önálló életet kezdett. *Kiss Józsefet*, a tanítóképző intézet volt régi diákját, majd tanárát bízták meg a később Kállai Éva nevét felvett iskola vezetésével. Ekkor vált ki az öreg iskola falai közül *Tukora B. János*, *Detki Kálmán*, *Budaházy Johanna* (intézetünk volt diákjai, majd tanárai), *Rácz István*, *Rácz Istvánné*, *Szegediné Pirity Magdolna*, *dr. Berke Istvánné és Tóth Ilona*, megannyi igen kiválóan képzett, ambícióval telt fiatal pedagógus, hogy nemes versenyre keljenek a jászóváros patinás múltú Lehel Vezér Gimnáziumával. A *dr. Edelényi* tanárházaspárt és *Kétszery Margit* tanárnőt már korábban más intézethez helyezték. *Kaszás Gyula* hagyta el még a várost, valamint *dr. Legeza Pál* és felesége. *Kaszás Gyula* a mosonmagyaróvári zeneiskolához került, míg *Legeza Pál* a budapesti tudományegyetem gyakorló gimnáziumában kapott vezető-tanári beosztást. (Megrendüléssel vettük a szomorú híradást dr. Legeza Pál volt kartársunk 1969 szeptemberében bekövetkezett korai haláláról.)

Felsőfokúvá vált a tanítóképző intézet

Jászberényben az új szervezésű felsőfokú tanítóképző, illetőleg tanítóképzés *ünnepélyes megnyitására* 1959. szeptember 8-án került sor.

A megnyitó ünnepség díszelnökségében a Központi Bizottság és a Művelődésügyi Minisztérium képviselőin kívül a megye és a város párt- és állami vezetői, a tömegszervezetek képviselői foglaltak helyet. Az új intézmény avató és első tanévnyitó ünnepségét *Andrási Béla* igazgató nyitotta meg, válaszolva a felsőfokú tanítóképzés szükségességét, jelentőségét, nem feledkezve meg azokról a küzdelmes harcokról sem, ame-

íyeknek nem kis szerepe volt abban, hogy Szolnok megye, illetőleg Jászberény kapta meg az új főiskolát pl. olyan riválisokkal szemben, mint Eger városa is.

Az egri Népújság 1959. május 16-i számában „Eger messze van” c. írásában komoly érveket olvashatunk, melyekkel alá akarják támasztani kérésüket, kívánságukat, az egri tanítóképző megszüntetése ellen. Azonban az elkeseredés és a felsőfokú képző „megszerzése” érdekében folyó harc és küzdelem hevében itt-ott elragadtatja magát a cikkíró, amikor pl. így ír: „... Eger iskolaváros. A tanítóképző diákjai tehát mindent megkaphattak ahhoz, amire iskolán kívüli tanuláshoz, művelődésükhöz, szórakozásukhoz szükségük volt. Most mehetnek jövőre Jászberénybe, Sárospatakra, Debrecenbe, Nyíregyházára, vagy akár Szombathelyre is, ahol új tanítóképző nyílik. Ezek közül egy-két hely szinte félfalunak számít, s általános kultúrában, kulturáltságban messze elmarad Eger színvonala mögött.”

Czinege Lajos honvédelmi miniszter, az MSZMP Szolnok megyei Bizottságának akkori első titkára tartott ünnepi beszédet, melynek bevezetőjében üdvözölte a tanári testület tagjait, az intézet alkalmazottait, valamint az új intézmény első hallgatóit. — „Kívánjuk — mondotta többek között —, hogy áldozatos fáradozásaitak koronázza siker, neveljenek egyre szépülő szocialista hazánk számára olyan pedagógusokat, akik a gondjaikra, nevelésükre bízott fiatalokat szocialista társadalmunk, szép hazánk szeretetére, kommunista erkölcsre, embertársaik megbecsülésére, a magyar nép és minden békéért, az emberi jobblétért küzdő nép tiszteletére nevelik.” (Szolnok megyei Néplap, 1959. szept. 10.)

A tömören megfogalmazott cél megvalósítását természetesen részletekbe menő, sok irányba kiterjedő részfeladatok segítik elő. Mind a cél, mind pedig a feladatoknak a tudatában *Andrási Béla* igazgató az 1959. szeptember 5-i alakuló értekezleten az alábbi követelményeket jelölte meg és tűzte ki konkrét feladatul a tanári testület elé:

„Kommunista tekintéllyel bíró intézménynek kell lennünk, melynek minden tagja szilárd marxista világnézetével, elmélyült és széleskörű szaktudásával, a társadalmi élet, a politikai munka, a kulturális munka területén önként és szívesen vállalt szerepléseivel, általános emberi magatartásával serkentő példakép a hallgatóság, valamennyi iskola tantestülete, az egész város társadalma előtt.”

Az iskola, a Jászberényi Felsőfokú Tanítóképző Intézet egésze elé pedig az alábbiakban megfogalmazott követelményeket tűzte ki:

„Olyan intézménnyé kell formálódnunk, amelyre felnéz és megbecsüléssel tekint nemcsak a város, hanem az egész megye közvéleménye, amelyhez bizalommal és szívesen fordulnak szakmai kérdésekben a művelődésügyi hatóságok és a pedagógusok egyaránt, olyan intézménnyé, amelyre jelentős szerep vár a kultúrforradalom és a tudatalakítás frontján.” (Int. irattár, 1959/60.)

Hogy az intézet tanári testülete s maga az intézmény egésze mennyiben tett eleget, mennyiben oldotta meg eddig a fenti feladatokat, követelményeket, azt nem a krónikairól hivatott elbírálni. Mint minden sok más területen történő „elszámolás”, számadás, esetleg „tetemrehívás” vonatkozásában általában — ahogyan mondani szokás — a tények beszélnek, úgy gondolom, a mi esetünkben is csak a reális tényekhez fordulhatunk bizonyítás végett, ha egyáltalán szükség van bizonyításra.

Ilyen kérdéssel el is tekintünk mindettől! Azt azonban, hogy az 1959-től eltelt évtized során (sok tekintetben úttörő jellegű, s tegyük hozzá, nem könnyű) szervező, nevelő-oktató, tudományos, kulturális, társadalmi stb. téren kitűzött céljaink és feladataink megoldásában milyen eredményeket értünk el, azt nem rejtgetjük véka alá. Nem is akarjuk. Az eredmények természetesen kudarcokkal járnak együtt. Voltak kudarcaink, nehézségeink is. Már mindjárt az induláskor akadtak személyi vonatko-

zású nézeteltérések, viták, melyek erősen hátráltatták volna a fejlődés útját, ha a főhatóságok nem segítettek volna az elfojtásukban. Egyébként az intézet tanári testületének, tanulmányi, gazdasági hivatalának, könyvtárának, az intézettel kapcsolatos kollégiumnak, gyakorlóiskolának stb. a *munkájáról évkönyveink számolnak be*. (A Jászberényi Tanítóképző Intézet Évkönyve 1959-65. Jubileumi Évkönyvünk 1917—1967.)

Valóban igaz a mondás: „Minden kezdet nehéz!” Bizony elég sok *nehézséget okozott nálunk* is mindjárt a kezdet kezdetén a *középiskolai mentalitásról, szemléletmódról való átállás* az ún. felsőfokon történő nevelő-oktató munkára. Maga a tanári testület csaknem teljes egészében „vérbeli” középiskolai, a középfokú iskolázás követelményeihez szokott tanárokból állott. Nem is beszélve arról, hogy a felsőfokú képzés első iskolaévében még *két középfokú tanítóképzős osztály működött az intézetben*. Ezek közül különösen a IV/b fiúosztály késeltette a felsőfokú oktatási és nevelési módszerekre való átváltást. Ez a 39 főből álló középfokú osztály ugyanis a balassagyarmati és az egri megszüntetett tanítóképzőből került át Jászberénybe, s itt, a számukra idegen új környezetben eléggé nehezen kovácsolódtak össze megfelelő osztályközösséggé. Annál kevesebb gondot okozott a *Szombathy Miklós* osztályfőnök által vezetett 35-ös létszámú IV/a leányosztály, melynek tagjai magatartási és tanulmányi szempontból egyaránt nagyon szép eredménnyel szerepeltek. Tanítói érettségi átlaguk az 1960 júniusában bekövetkezett (utolsó) érettségi vizsgálatok alkalmával meghaladta a 4-et.

Változások a képzés tartalmában

Ha valaki azt a kérdést vetné fel, hogy melyek az *alapvető különbségek a középfokú és a felsőfokú tanítóképzés között*, miben, mennyiben jelentett újat az érettségi-re alapozott képzés, erre a kérdésre az első tekintetre szembetűnő struktúrális, formai változások mellett elsősorban a *tartalmi kérdések vonalán* kell keresnünk a megfelelő választ.

Ha korábban vitatkoztak is róla, ma már senki számára sem vitás (s ezt a középfokon történő képzés híveinek is be kell látniuk), hogy a 14—18 év közötti általános és szakirányban haladó együttes képzés eredményeként legfeljebb csak félmegoldással lehetett számolni s hovatovább még azzal sem. Jelenlegi képzésünkben az ún. közismereti tárgyak tanítására fordított idő felszabadulván, megnövekedett a tanítói pályára gyakorlásához szükséges lélektani, pedagógiai, tantárgypedagógiai (módszertani) tárgyú órák száma. Mégpedig jelentősen! Elég csak rámutatni arra, hogy 1945 előtt a 6 osztályos elemi népiskolában tanított valamennyi tantárgy oktatásának a módszertanát heti két órában egy tanár tanította. Ezzel szemben ma az alsó tagozat négy osztályában tanított egyes tárgyak ún. tantárgypedagógiáját szaktanárok adják elő a II—IV. félévében heti 22 órában.

Hogy jobban érzékelhessük a nagy különbséget, egymás mellé állítjuk a „váltás”-t közvetlenül megelőző, még középfokon történő képzés és felsőfokú képzés első, 1959-es óraterveit.

Tárgy	I. o.	II. o.	III. o.	IV. o.	Ö.
Magyar nyelv és irodalom	6	5	4	4	19
Történelem és alkotmánytan	2	3	3	4	12
Pedagógia	—	—	—	—	18
tanítástan	—	3	—	—	—
neveléstan	—	—	2	2—0	—
módszertan	—	—	2	—	—
neveléstörténet	—	—	—	0—2	—
gyakorlati tanítás	—	—	3	6	—
Orosz nyelv és irodalom	2	2	2	2	8
Matematika	5	4	3	3	15
Fizika	—	—	3	3	6
Természetráaj	—	—	—	—	10
növénytan	3	—	—	—	—
állattan	—	3	—	—	—
ember szervezete	—	—	2	—	—
egészségtan	—	—	—	2	—
Földrajz	3	2	2	—	7
Testnevelés	2	2	2	2	8
Ének	3	3	3	3	12
Zene	2	2	2	2	8
Rajz	2	2	2	2	8
Összesen:	30	31	35	35	131

Mint érdekességet jegyezzük meg, hogy ebben az óratervb \acute{e} n nem szerepel a pszichológia oktatása.

A felsőfokú tanítóképzés 1959-ben bevezetett óratervét is közöljük, hogy szembetűnőbb legyen a középfokú képzés tartalmi különbségeinek az érzékelése.

Tantárgy	Félévek				
Marxizmus-leninizmus	3	3	3	3	3
Orosz nyelv	2	2	2	2	—
Lélektan	3	2	3	—	—
Logika	2	—	—	—	—
Pedagógia					
a) neveléstan	—	2	2	—	—
b) oktatástan	—	4	—	—	—
Neveléstörténet	—	—	—	2	3
Anyanyelvi ismeretek	2	2	—	—	—
Osztályon-iskolán kívüli munka	—	—	—	5	4
Földrajz	—	—	2	—	—
Matematika	2	2	—	—	—
Módszertan					
a) anyanyelv	—	2	2	2	—
b) számtan	—	2	2	—	—
Mezőgazdaságtan	—	—	2	2	—
Ének és módszertana	3	2	2	2	3
Rajz és módszertana	3	3	2	2	4
Kézimunka és módszertana	3	—	—	—	2
Testnevelés és módszertana	2	2	3	2	4
Ifjúsági irodalom	2	2	—	—	—
Gyakorlati kiképzés	—	—	6	6	6
Összesen	27	30	31	28	29

A korszerűsítés jegyében

Ha már a képzés tartalmi részének a fejlődését érintettük, meg kell említeni, hogy az 1961-ben meginduló, az *oktatás korszerűsítését* célul kitűző országos mozgalom a tanítóképzőket sem hagyta érintetlenül. Az *iskolareform irányelveinek az érvényesítésére való törekvés* mellett figyelembe kellett venni a felsőfokú képzés eddigi tapasztalatai során felmerült fogyatékoságokat is, melyeknek a megszüntetése sürgős feladattá vált. 1962. november 26—29-ig a jászberényi tanítóképző volt a színhelye annak az országos értekezletnek, melynek tárgya az *új tanterv és programok kialakítása volt*.

Az 1964 őszen életbe léptetett új tanterv csökkentette a hallgatóknak az 1959. évi első tantervből (óratervből) fakadó túlterhelését. Sok erénye, pozitívuma mellett persze ennek a tantervnek is voltak hiányosságai, fogyatékoságai, amelyek felszámolása nem váratott sokáig magára.

A Művelődésügyi Minisztérium *Pedagógusképző Osztálya 1969 tavaszán* az általános iskolai nevelőképzés *további korszerűsítésének* megvalósítása céljából irányelveket jelentetett meg. Ezek az irányelvek többek között erőteljesen hangoztatták, hogy *a felsőoktatási reform alapelveit* — a tanítóképzésre vonatkoztatva — nem az

„egyetemi modell” szemszögéből, hanem az általános iskola igényeiből kiindulva kell az eddigieknél még következetesebben végrehajtani.

Egy-két korszerűsítési irányelvet mutatóban csupán csak azért közlünk, hogy ezzel is mintegy igazoljuk a következő évben bekövetkezett új tanterv szükségességét.

A nagyarányú tudományos és technikai, illetve társadalmi és gazdasági fejlődést szem előtt tartva, változtatni, bővíteni kellett a nevelőképzés cél- és feladatrendszerét. Számolni kellett pl. azzal, hogy az állandóan növekedő ismeretek megszerzésében az eddigieknél sokkalta nagyobb mértékben kell a hallgatók önálló, öntevékeny ismeretszerző és feldolgozó munkájára támaszkodni. Ezt a követelményt az új tanterv alábbi célkitűzése igen erőteljesen kidomborítja. A korszerű tanítóképzés célja: „Kommunista világnézetű és erkölcsű, hivatásukat értő és szerető tanítók képzése, akik eredményesen alkalmazható általános és szakműveltség birtokában vannak, s az állandóan növekvő ismeretek megszerzésének a képességével is rendelkeznek.” (21—1.)

Az irányelvek kimondták, hogy csak az oktatás és nevelés szoros, dialektikus egységében lehet igazán korszerű a nevelőképzés. A bevezetendő új tanterv keretjellegű legyen. Figyelembe véve a hallgatóság intenzívebb önálló munkájának a biztosítását, a heti kötelező óraszám nem haladhatja meg a 30—30 órát! A korszerű tanítóképzés céljainak megfelelően új tantárgyakat kell bevezetni (beszédművelés, egészségtan). (A mezőgazdaságtan és a földrajz oktatása megszűnt.)

Azt is ki kell emelnünk, hogy az irányelvek szerint fokozni kell a képzés természettudományi irányultságát (a matematika anyagának a bővítésével, az egészségtan bevezetésével), tovább kell fejleszteni a speciálkollégiumok rendszerét stb. (20—12.)

Ilyen előzmények után a Művelődésügyi Miniszter 125/1970. MM. sz. utasításában a következőket olvashatjuk:

„A tanárképző főiskolák, a tanítóképző és óvónőképző intézetek jelenleg érvényben lévő tanterveit a társadalom, illetve az általános iskola és az óvoda újabb igényei több vonatkozásban túlhaladták, már nem felelnek meg a kor követelményeinek.

Ezért, figyelembe véve az intézmények célját és struktúráját, az elmúlt évek tapasztalatait, a tudományok fejlődését, a hallgatók önállóságának fokozását, továbbá azt a célt, hogy az intézmények vezetői és oktatói nagyobb hatáskörrel és felelősséggel végezhesék a pedagógusképzés munkáját, az 1970/71. tanévtől kezdődően a fenti intézményekben új tantervek bevezetését rendelem el.” (21—3.)

Hogy mennyiben, milyen téren mutatkozik fejlődés a korszerűség irányában, azt talán legszembetűnőbben a tantervben mellékelt óra- és vizsgaterv érzékelteti:

Tantárgyak	Félévek okt. hetek					
	1	2	3	4	5	6
Marxizmus-leninizmus	2 gy	2 sz	2 gy	2 k	2 k	3 gy
Pedagógia	3 k	2 gy	3 k	1 ai	3 ai	—
Pszichológia	3 ai	3 k	2 sz	—	—	—
Ped. és pszich. szeminárium	—	—	—	—	—	3 gy
Logika	2 k	—	—	—	—	—
Egészségtan	—	—	—	—	3 k	—
Népművelés	—	—	—	—	1 ai	2 k
Az oktatás technikai eszk.	—	2 ai	—	—	—	—
Tantárgypedagógiák						
Anyanyelv	—	4 gy	2 k	—	—	—

Matematika	—	—	2 gy	2 k	—	—
Környezetismeret	—	—	3 k	—	—	—
Ének-zene	—	—	—	2 k	—	—
Rajz	—	—	—	2 k	—	—
Gyak. foglalkozás	—	2 k	—	—	—	—
Testnevelés	—	—	—	3 k	—	—
Iskolai gyakorlat	—	—	6 gy	8 gy	8 gy	6 gy
Irodalom	—	—	2 ai	2 gy	2 ai	2 k
Nyelvtan és nyelvművelés	2 gy	2 k	—	—	—	—
Beszédművelés	1 ai	1 gy	—	—	—	—
Orosz nyelv	2 gy	2 gy	2 gy	—	—	—
Matematika	3 k	3 gy	—	—	3 gy	2 gy
Ének-zene	3 gy	3 gy	2 gy	2 gy	2 gy	2 gy
Rajz- és műv. történet	2 gy	2 gy	2 gy	2 gy	—	2 ai
Gyak. foglalkozás	3 gy	—	—	—	—	—
Testnevelés	4 ai	2 ai	2 ai	2 ai	—	—
Heti kötelező óraszám:	30	30	30	28	24	22

Rövidítések: sz = szigorlat, k = kollokvium, gy = gyakorlati jegy, ai = aláírás

A korábban felvetett kérdésre, hogy melyek az alapvető különbségek a középfokú és a felsőfokú tanítóképzés között a képzés tartalmát tekintve, nagy vonásokban választ adtunk.

A felsőfokúvá vált tanítóképzésről, a felsőfokú tanítóképző intézetek, közöttük a Jászberényi Tanítóképző Intézet szervezetében, vezetésében, működésében, oktatási, nevelési és más szervezeti egységeiben bekövetkezett változásokról itt részletesebben nem szükséges beszámolnunk, mert minderről bőséges tájékoztatást nyújtanak az évkönyveink megfelelő fejezetei.

Természetesen a *képzés formájában, a tanulmányi rendben* is jelentős változások történtek a korábbi, középfokon történő gyakorlattal szemben. A kiképzési idő 3 év, illetve 6 félév. Az évfolyamok 22—24 fős, ún. állami csoportokra oszlanak, s a *csoportos*, hovatovább *kiscsoportos* szervezési forma szem előtt tartásával 10—12 fős kisebb csoportokra tagolódnak (pl. iskolai gyakorlatok, gyakorlati foglalkozás, ének-zeneoktatás stb.). Változás a régihez viszonyítva az is, hogy a hallgatók évfolyamoknak szóló *előadások* hallgatása révén, vagy pedig szemináriumi foglalkozásokon, illetve *gyakorlatokon* sajátítják el a tanítói pályához szükséges elméleti és gyakorlati ismeretek, készségek egy részét. Mint már említettük, az általános és a szakismeretek elsajátításában — éppen a korszerűség elveinek érvényesítésére — mind nagyobb szerepet játszik a hallgatók *önálló ismeretfeldolgozó, kutató munkája* is.

Az egyes félévek végén a kijelölt tantárgyakból *kollokvium* vagy *szigorlat* formájában tesznek vizsgát a hallgatók. Vannak tárgyak, amelyekből *gyakorlati jegyet* szereznek. A végzős hallgatók komoly próbatétele az *államvizsga*, amelynek keretében szakmai-pedagógiai ismereteikről számolnak be.

A fentiekben vázolt oktatási-képzési formák figyelembevételével történik a hallgatók tanítói nevelése, képzése immár 1959 óta.

A formájában és tartalmában sok tekintetben megváltozott intézetben belüli nevelő-oktató tevékenység mellett oktatóink lehetőséget kerestek és találtak arra is, hogy az intézet megbecsülését szolgáló, másrészt az ott folyó munka jellegéből fakadó *társadalmi munkából* is kivegyék a részüket. Szinte felsorolni is nehéz lenne azt a sokféle elkötelezettséget, tevékenységi formát, társadalmi, politikai, kulturális és egyéb

munkaterületet, melynek keretében oktatóink dolgoztak és dolgoznak ma is. Évkönyveink — közöttük e jelenlegi is — részletesen regisztrálják, hogy oktatóink miféle tisztséget töltöttek és töltenek be a különféle politikai, tömegszervezeti és tudományos szervezetekben, egyesületekben. Persze, ezek a „vállalások”, megbízatások nem állandók; nem egy esetben belső és külső tényezők függvényei is, de minden esetben szívesen, készséggel vállaltak. Elmondhatjuk tehát, hogy a régi hagyományokhoz híven *intézetünk jelentős tényező továbbra is a város és a megye társadalmi, politikai és kulturális életében, és egyre növekvő intenzitással kapcsolódik be a pedagógiai és egyéb, a tanítóképzés szempontjából alapvetően fontos szaktudományok művelésébe is.*

Ismeretes, hogy a nevelőképző intézményekben működő tanároknak a felsőoktatási törvény szerint is *három funkciót kell ellátniok: az oktató- a nevelő-, és a tudományos munkát.* A párt VIII. Kongresszusa ezt a követelményt így fogalmazta meg: „A felsőfokú képzésben alkosson egységet az oktató-, a tudományos és a nevelőmunka, az egyetemek és főiskolák neveljenek kommunista szakembereket!”

Intézetünk oktatókara a gyakorlóiskola több ilyen irányban is érdeklődő nevelőjével együtt már kezdettől fogva magáévá tette a fenti elveket. Hogy milyen területeken, milyen formában és milyen eredményességgel, arról évkönyveink esetről esetre részletesen beszámolnak.

A krónika, illetőleg a krónikairás jellegéből következik, hogy a múltbanézést tekinti fő feladatának. Mi is ehhez az elvhez kívánunk igazodni, de azért nem tagadhatjuk meg azt sem, hogy egy-két vonatkozásban előre ne nézzünk. Már csak azért is, hogy némileg figyelembe vegyünk egy másik fontos igazságot, amely arra figyelmeztet, hogy „a történelem az élet tanító mestere”. A múlt tapasztalataiból tanulva tehát előre is kívánunk nézni. De csak nagyon vázlatosan és csak egy-két vonatkozásban. Erre ösztönöz bennünket az *MSZMP X. Kongresszusa, az SZKP XXIV. Kongresszusa, az V. Nevelésügyi Kongresszus* is. Nem régen jelent meg a *párt ifjúságpolitikai határozata*, életbe lépett az *Ifjúsági törvény*. Intézeteinkben bevezetésre került az új *tanterv*, fokozatosan jelennek meg az új programok. A tanítási gyakorlatoknak több mint félévszázados formája *iskolai gyakorlat* elnevezéssel gyökeresen megváltozott; elkészült a *Tanulmányi és Vizsgaszabályzat, a Szervezeti és Működési Szabályzat, a Kollégiumi Szabályzat, a Könyvtári Szabályzat*. Az új szervezeti felépítéssel és célkitűséssel életre hívott *Nevelési Bizottság* elkészítette a véglegesnek is tekinthető *Intézeti Nevelési Programot*.

Folytathatnánk még a felsorolást azzal a konzekvencia-levonással, hogy e közel-múltban, ill. napjainkban lejátszódó események, életre kelt, bevezetett dokumentációk nagyon gazdag és sokrétű feladatot jelentenek számunkra: az intézeti nevelő-oktató, tudományos és az intézeten kívüli társadalmi, politikai, kulturális munka terén.

Amint látjuk, igen változatos és gazdag feladatforrást jelent mind az oktatók, mind az intézet más-más munkaterületén, munkakörében dolgozók, valamint a mindenkori hallgatók számára a közelmúlt és a jelen által megszabott tennivalók, feladatok sokasága. De talán még gazdagabb, még érdekesebb és izgalmasabb feladatokat tartogat számunkra, azok számára, akik megélik: a közelebbi vagy távolabbi jövő, melyben reméljük, hogy mihamarabb megvalósításra kerül az *egységes általános iskolai nevelőképzés* sokak által áhitott vágya, álma.

Tóth Gyula

Irodalom

1. A Jászberényi M. Kir. Állami Líceum és Tanítóképző-Intézet Évkönyve, 1943—44. Szerk. Árpási Gyula igazgató
2. A Jászberényi Állami Líceum és Tanítóképző-Intézet Évkönyve, 1944—45. Szerk.: Berzátzy László mb. igazgató
3. A Jászberényi Líceum és Tanítóképző-Intézet Évkönyve, 1946—47. Szerk.: Dr. Jantsky Béla igazgató
4. Rozsondai Zoltán: A pedagógiai főiskola és a tanítóképző intézetek. Köznevelés, 1948. március 15.
5. Kovács József: A magyar közoktatás fejlődése a felszabadulás óta. Ped. Szemle, 1952. 6. sz.
6. Füle Sándor: A tanítóképzés újjászervezésének kérdései Magyarországon (1904—1956.) Pedagógiai Tud. Intézet. Anyagszolgáltatás a pedagógiai oktatók számára 22. sz. 1956.
7. Füle Sándor: Az elemi iskolai tanítók oktatása és képzése. Unesco anyag. PTI. Anyagszolgáltatás a pedagógia oktatói számára 24. sz. 1965.
8. Kádár János: Nyíltan és őszintén kell beszélnünk az ifjúsággal. Az ifjúságról és az ifjúsági szövetségről c. gyűjteményből. Móra Ferenc Kiadó, 1957.
9. Berecz János: A felsőoktatási intézmények KISZ-szervezeteinek feladatairól. Felsőokt. Szemle, 1960. 9. sz.
10. András Béla: Megyénk új felsőoktatási intézménye: a Jászberényi Felsőfokú Tanítóképző Intézet. Jászkunság, 1961. március.
11. Balázs István: A KISZ és a pedagógusképzés. Felsőokt. Szemle, 1961. 3. sz.
12. Bizó Gyula: Az általános iskolai nevelőképzés. Nevelésügyünk húsz éve. 1945—1964. Tankönyvkiadó, 1965.
13. Tóth Lászlóné: Tanítóképzésünk fejlődése. Tanítóképző Intézetek Tud. Közleményei. III. kötet. Debrecen, 1966.
14. Miklósvári Sándor: A pedagógusképzés jövője. Köznevelés, 1967. 13—14. sz.
15. Füle Sándor: A középfokú és felsőfokú tanítóképzés fejlődése. Tanítóképző Intézetek Tud. Közleményei. V. kötet. Debrecen, 1968.
16. Füle Sándor—Miklósvári Sándor: Az ált. iskolai pedagógusképzés múltja, helyzete és fejlesztésének feladatai. 100 éves a kötelező népoktatás. Tanulmányok. Tankönyvkiadó, 1968.
17. Rozsondai Zoltán: Tanítóképzésünk színvonalproblémái. Magyar Pedagógia, 1969. 3. sz.
18. Nagy József—Tóth János: Jászberény város története a felszabadulástól napjainkig. Jászberény, 1970.
19. Miklósvári Sándor: A pedagógusképzés színvonalának emelése a tanárképző főiskolákon és a tanítóképzésben. Felsőoktatási Szemle, 1970. 4. sz.
20. Dr. Füle Sándor: A magyar tanítóképzés reformjai. Tanítóképző Int. Tud. Közleményei. Szerk. Dr. Kiss Lajos. Debrecen, 1970.
21. Tanterv a Tanítóképző Intézetek számára, 1970. Szerk.: Dr. Füle Sándor.
22. A Jászberényi Tanítóképző Intézet Szervezeti és Működési Szabályzata. Jászberény, 1971.

Intézeti törekvések és eredmények

E fejezetben arról kívánunk számot adni, hogy az elmúlt tanévekben az oktató-nevelő munkánkat milyen célok vezették, az Intézeti Tanács — mint a vezetés legfőbb tanácsadó szerve — milyen feladatok megoldását szorgalmazta.

Figyelmünk középpontjában mindvégig a nevelés állt, s ez mutatott irányt, sőt szabott határokat az egyéb területeken folyó munkának is. A világnézeti, eszmei-politikai felkészítés, a hivatásszeretet erősítése, a szocialista személyiségjegyek kialakítása a hallgatókban — mindent megelőzött.

Nevelőmunka

Az előző időkhöz viszonyítva az utóbbi években a *tervszerűség* biztosításában láttuk fő feladatunkat. Nevelési bizottságunk már az 1967/68. tanévben egy intézeti nevelési program elkészítését tűzte ki célul. 1968 szeptemberében — tudomásunk szerint a felsőoktatási intézmények közül elsőnek — adtuk az oktatók kezébe ezt a pedagógiai egységet biztosító vezérfonalat, amelyet a testvérintézeteknek is megküldtünk, s a Tóth Gyula szakcsoportvezető által irányított nevelési bizottságunk érdemé-ként tarjuk számon. Ez a program az elmúlt három év alatt részben módosult, részben kiegészült, és 1971 szeptembertől az intézet jóváhagyott dokumentuma.

Ugyancsak a nevelőmunka hatékonyságának fokozása érdekében hozta intézeti tanácsunk az 1967/68. tanévben azt a határozatot, amelynek értelmében minden évfolyamot egy-egy szakcsoport patronál. Ezzel az intézkedéssel elértük, hogy a szakcsoportok még hatékonyabban foglalkoznak az adott évfolyam nevelési, de egyben tanulási gondjaival is.

A nevelőmunka sokrétű folyamatának teljes értékű elemzésére nem vállalkozunk, mégis utalunk néhány — az elmúlt időt jellemző momentumra.

Az 1968/69. és az 1969/70. tanév a nagy évfordulók jegyében telt el. Ezek sok alkalmat biztosíthattak a hazaszeretet erősítésére. Irányelvként jelöltük meg, hogy a reprezentatív jellegű ünnepek előkészítésébe, amelyeket az őszi rózsás forradalom, a KMP megalakulásának és a Tanácsköztársaság kikiáltásának emlékezetére, Lenin születésének centenáriumára, hazánk felszabadulásának negyedszázados évfordulójára rendezünk, minél több hallgató tevékenyen kapcsolódjék be. Ugyanakkor a nov. 7-re és márc. 21-re meghirdetett intézeti pályázatok témáit — amelyeket külön is közlünk — úgy állítottuk össze, hogy ki-ki érdeklődésének területén bele-mélyülhessen az olvasásba, tanulmányozásba, s közben érzelmileg is átélhesse a múlt eseményeit, a hősi küzdelmek nagyszerűségét.

Az élmény és sokrétű információ nyújtásának gondolata vezetett bennünket abban is, hogy kiváló szakértőket, előadókat hívtunk meg, akik ifjúságunk világnézetének, szemléletmódjának formálásához járulhattak hozzá. 1969 februárjában dr. Pálffy József-nek, a TV közismert kommentátorának szavai nyomán kibontakozott, megfogalmazódott a felelősség, amely a világifjúság táborán belül a magyar

ifjúságra és általában a szocialista ifjúságra hárul. *Dr. Wittman Tibornak*, a történelemtudományok doktorának, az intézet régi tanárának ünnepi beszédében, amelyet a Tanácsköztársaság kikiáltásának évfordulóján tartott, valamint a latin-amerikai politikáról szóló előadásában egyértelművé vált az internacionalista összefogás szükségessége, jövő perspektívái. Ugyanebben a sorban említjük *dr. Voksán József* élménybeszámolóját — ugyancsak dél-amerikai útról — valamint *dr. Ungor Tibornak* az 1969-ben tartott politikai tájékoztatóját a munkáspártok moszkvai tanácskozásáról, 1971 tavaszán *Miklósvári Sándor* MM osztályvezető beszámolóját a dél-vietnami útról.

Az internacionalizmus érzését erősítették azok a találkozások is, ahol azonos célokért küzdő népek képviselőit fogadhattuk vendégül intézetünkben. 1969. május 9-én a vietnámi szakszervezeti küldöttséget, 1970. február 26-án *Gisela Lehrachot*, az NDK cottbussi iskolaigazgatóját, 1970. május 8-án *Manfred Schönebeck*et, az NDK budapesti nagykövetségének konzulját, 1971 júniusában *Nikolaj Johannsont*, a tallinni városi pártbizottság titkárát. (Ez utóbbi találkozás azért is fontos, mert terveink között szerepel a tallini pedagógusképző főiskolával szorosabb kapcsolat kiépítése.)

Úgy érezzük, hogy a kiragadott, de egyben legemlékezetesebb példák megvilágítják törekvéseinket: információt és élményeket nyújtani ahhoz, hogy a kisebb közösségekben — tanulócsoportokban, kollégiumi szobákban, KISZ-ben — folyó beszélgetések, viták számára témát adjunk, amik a gyakorlati tevékenységet is ösztönzik, világnézetet formálnak, politikai állásfoglalásra készítetnek.

A politikai tájékozódás igénye kialakult hallgatóinkban. Több alkalommal kértek meg elsősorban a marxizmus-leninizmus szakcsoport tagjait, hogy nyújtsanak tájékoztatót az időszerű bel- és külpolitikai kérdésekről.

Az eszmei-politikai nevelés mellett ugyancsak kiemelt feladatnak tekintettük ifjúságunk *hivatásszeretetre* nevelését.

Igen szerencsésnek mondható ilyen szempontból az elmúlt időszak. Az V. Nevelésügyi Kongresszus, az azt előkészítő sajtótájékoztatás és vita bőséges anyagot szolgáltatott a fiatalokra váró feladatok megismeréséhez. Ki is használták ezt a tanítási órákon az oktatók, de számos órán kívüli gyakorlati tevékenységet is végeztek hallgatóink. Így például az 1970 szeptemberétől működő általános iskolai diákkotthon tanulói között vizsgálódást folytathattak az arra vállalkozók. Igen sokan bekapcsolódtak a tanulók korrepetálásába. A Városi Tanács Gyermekek- és Ifjúságvédelmi Csoportjának munkáját kezdetben 8—10 hallgató segítette, akik családlátogatást végeztek, környezettanulmányt írtak. Ezek száma jelenleg már 40 fölé emelkedett.

Úgy érezzük, ezen a területen is sok ösztönzést adtak a meghívott előadók: *dr. Simon Gyula*, a MPT országos főtítkára, *dr. Kelemen László* professzor, a KLTE tanszékvezetője, *dr. Tóth Gábor*, az Eötvös Kollégium igazgatója. Az ilyen előadások nyomán szinte életre kelnek a tankönyvek szürkének ható sorai. Ami eddig csak megtanulandó anyagot jelentett, most az élmény nyomán életfeladatot. Így emlékezünk vissza az 1969 szeptemberében lezajlott író-olvasó találkozóra, amelyet a Móra Könyvkiadó íróinak (*Hárs Lászlónak*, *Nagy Katalinnak*, *Lengyel Balázsnak*, *Petrovácz Istvánnak*) köszönhetünk. E találkozóknak sikerült megéreztetnie, milyen szép hivatás megtanítani a gyermekeket tudás- és örömszerző szórakozásra.

Az intézeti vezetés tisztában volt azzal, hogy a nevelés feltételei, de egyben eszközei is a jól szervezett közösségek. A közösségi életnek viszont elengedhetetlen feltétele a demokratikus légkör. Pártunk X. Kongresszusának s az ifjúságpolitikai irányelveknek megfelelően arra törekedtünk, hogy ifjúságunkat tegyük érdekeltté körülményeinek alakításában, érezzük meg, hogy jövőjük formálása rajtuk is mú-

lik. Nyugodtan elmondhatjuk, hogy sokat léptünk előre ezen a téren. Az új Szervezeti és Működési Szabályzatunkban egyértelműen soroljuk fel az ifjúság jogait, ugyanakkor felelősségükre is hivatkozunk. Ma már nincs olyan testület az intézetben, ahol az ifjúság nélkül születnének döntések az ifjúságról. Tervszerűen törekszünk arra, hogy hallgatóink önállóan alkossanak véleményt, kritikus szemmel vizsgálódnak, a hozott döntések az ifjúság többségének meggyőződését is fedjék. A KISZ képviselői aktív részesei voltak azoknak az értekezleteknek, ahol a demokratizmus szélesítésének, a párt ifjúságpolitikai határozata végrehajtásának, az új intézeti szabályzatok kialakításának, a tantervi korszerűsítésnek lehetőségeit tárgyaltuk.

Oktatómunka

1968 szeptemberében indultak el az előmunkálatok a tanterv korszerűsítésére. Örömmel tapasztalhatták oktatóink, hogy a Művelődésügyi Minisztérium nemcsak lehetőséget biztosított e munkálatokba való betekintésre, de már menet közben is az intézetekhez juttatott írásos anyagok sok ösztönzést adtak a régi keretek között folyó munka javításához. (Irányelvek az általános iskolai és óvodai pedagógusképzés korszerűsítéséhez. (1968. dec.); Irányelvek a metodikai képzés fejlesztéséhez (1969. febr.); A szaktárgyak oktatásával kapcsolatos nevelőmunka feladatai és módszerei (1969. febr.) Oktatóink mindig készséggel vállalkoztak az észrevételek megtételére, bekapcsolódtak a vitába, ugyanakkor az intézeti tanácsunk szorgalmazta is, hogy a már most hasznosítható gondolatokat a szakcsoport munkájában propagálják, elsősorban módszertani területen kezdeményezzenek.

Ha végigtekintjük az Intézeti Tanács napirendjeit, szembevetjük a módszerekkel való folyamatos foglalkozás. A tanácsülés elé kerülő anyagok mindenkor belső felmérésre alapozottak voltak, a jelen helyzet elemzéséből indultak ki. E témák közül cím szerint is utalunk néhányra: A világnézetű nevelés hallgatóink tanítási gyakorlataiban (1969); Oktatási módszereink a hallgatók visszajelentésének tükrében; Értékelő teszt nyelvtan-helyesírás tantárgypedagógiából; Vizsgáztatási, ellenőrzési módszerek a marxizmus-leninizmus szakcsoportban; Az audio-vizuális eszközök felhasználása az oktatásban (1970); A hallgatói önállóság, öntevékenység és demokratizmus (1971).

A felsorolt anyagok előkészítése, a hozott határozatok egyaránt termékenyítőleg hatottak. Talán épp ennek következtében ma már állíthatjuk, hogy — ha egyéni szín, sajátos törekvés mutatkozik is oktatóink módszertani munkájában — ellentmondások nincsenek, érzékelhető a pedagógiai egység.

Az új tantervet a művelődésügyi miniszter 125/1970. (M. K. 12.) MM sz. rendeletével az 1970/71. tanévben vezettük be az I. évfolyamon. Így jelenleg még a III. évfolyam a régi szerint folytatja tanulmányait. Korai lenne értékelni az új tanterv eredményeit. Mégis utalunk néhányra.

- Régi hiányt pótolnak az új tantárgyak: a Beszédművelés és Az oktatás technikai eszközei.
- A kisebb csoportokban folyó gyakorlati és szemináriumi órák számának növekedésével javult a tanár-diák viszony, közvetlenebb a kapcsolat, ugyanakkor az előadások alacsonyabb óraszámú az oktatóktól lényegretörőbb összeszedettséget, a hallgatóktól több önállóságot, önálló anyagfeldolgozást kíván.
- Több tantárgy esetében az oktatott anyag tartalmabeli változásai, amelyeket az élet követelményei diktáltak, éreztetik hatásukat. (A Didaktika keretében a könyvtárismeretek, a korszerűsített matematikai anyag, a módszertanok helyébe lépő „tantárgypedagógiák” — mind a korszerűsítés eredményeként könyvelhető el.)
- Az iskolai gyakorlatok keretében a tantárgypedagógiák oktatói lényegesen na-

gyobb szerephez jutnak. Erről azonban e témával kapcsolatos külön fejezetben számolunk be.

Kapcsolataink

Az intézet oktatói mindenkor szívesen vállaltak megbízatást, ha arra a felsőbb vezetés intézetünket kérte. Az 1969 szeptemberétől általánosan bevezetett — a nap-pali tagozatos hallgatók szociális támogatását szabályozó — 141/1969. (M. K. 12.) MM. sz. utasítás megjelenése előtt az ország tanítóképző intézetei közül egyedülnélünk próbáltuk ki kísérleti jelleggel az 1968/69. tanév második félévében az új juttatási rendszert. A kísérleti félév során rendszeresen gyűjtött tapasztalatainkat a Művelődésügyi Minisztérium elé terjesztettük, ahol a mi javaslataink alapján több módosítást hajtottak végre az utasítástervezeten. Elsősorban *Szécsi Zoltán* gazdasági igazgató jelentését kell kiemelnünk, aki részletes elemző tanulmányában összegezte a kísérlet eredményeit.

Az intézet igazgatója az 1970-ben életbe léptetett új tantervet előkészítő bizottság elnökeként dolgozott, a helyettese pedig a tanítóképző intézetek Szervezeti és Működési-, valamint a Tanulmányi- és Vizsgaszabályzata előkészítésében vett részt.

Az országos szakbizottságokban több oktatónk (Fábián Zoltán és Kopácsy Béla igazgatóhelyettesek, Fábián Zoltánné, Dr. Horgosi Ödön, Krasznay Ferenc, Nagy József és Tóth Gyula int. tanárok) dolgozott, ill. dolgozik; a Magyar Pedagógiai Társaságban hatan, akik közül hárman küldötként az V. Nevelésügyi Kongresszuson is részt vettek; a Magyar Tudományos Akadémia Metodikai Albizottságának és a Tanító c. folyóiratnak szerkesztőségi tagja Fábián Zoltán igazgatóhelyettes. 1971 tavaszán az MSZMP KB-nek a közoktatásügy felülvizsgálatát célzó munkálataiba tanulmányok készítésével Andrási Béla igazgató, Fábián Zoltán és Kopácsy Béla igazgatóhelyettesek kapcsolódtak be.

A korántsem teljes felsorolás is bizonyítja, hogy nem élünk elszigetelt életet, igyekszünk az országos vérkeringésbe bekapcsolódni a szakterületünkön.

A beiskolázási körzetünkkel ugyancsak jó kapcsolatokat építettünk ki. Részt vállaltunk Heves és Szolnok megye tanítóinak továbbképzésében. Tanévenként — a Tanítók Nyári Akadémiáján elhangzottakon kívül — 15—20 előadást tartottunk továbbképzési céllal. Ezen a téren természetesen a pedagógiai szakcsoport tagjai jártak az élen.

A jobb beiskolázás érdekében 1971 tavaszán intézetünkről képes tájékoztatót adtunk ki, amit Heves, Szolnok és Pest megye középiskoláihoz időben eljuttattunk, s a további években is eljuttattunk.

Szűkebb pátriánkat is szívvel magunkénak érezzük. Ezt ismerte el a Városi Párt VB, amely 1969. január 8-án tárgyalta a város társadalmi, kulturális és politikai életében betöltött szerepünket. E jelentésből is szeretnénk néhány tényt kiemelni.

Oktatóink közül többen a Marxizmus-leninizmus Esti Egyetemen és középiskolákban tanítanak, a város iskolapszichológusa, a Munkáskórus vezetője intézeti tanár, a Városi Tanács mellett működő állandó bizottságokban tevékenykednek oktatóink (Gyermek- és ifjúságvédelmi, Művelődésügyi-, Műemlékvédelmi bizottságok). A városi TIT-ben mintegy 9 taggal képviseljük intézetünket, gyakorlóiskolánk mindig szívesen látja tapasztalatszerzésre a hozzánk látogató városi pedagógusokat.

Nagy József intézetünk tanára a társszerzője annak a monográfiának, amely Jászberény felszabadulás utáni negyedszázadát tekinti át.

E rövid összefoglaló természetesen csak a közös törekvéseket tükrözi. A szakcsoportokban és egyéb közösségek keretében végzett munkáról a többi fejezetben esik szó.

Kopácsy Béla

Szakcsoport munká

Marxizmus-Leninizmus szakcsoport

Feladatunk a marxista filozófia, a politikai gazdaságtan és a tudományos szocializmus oktatása. A szakcsoportnak ezen túl különös szerepe van a hallgatók és oktatók világnézetének, politikai meggyőződésének alakításában és fejlesztésében.

Az eredményes munka minden feltételével rendelkezünk. A szakcsoport tagjai mintegy tíz esztendeje együtt dolgoznak, jól kiegészítik egymás tevékenységét.

Az oktató-nevelő munkát alapvetően meghatározták a szocializmus magasabb szinten való építéséből fakadó követelmények. Mindez megkívánta a marxizmus-leninizmus oktatásának korszerűbbé, hatékonyabbá tételét, a nevelési célok és eljárások pontosabb kidolgozását, a hallgatói és nevelési központúság előtérbe kerülését, az önállóság fokozását diáktól és tanártól egyaránt. 1970 őszétől a bevezeteti új tanterv változást hozott a mi tantárgyaink oktatásában is. Így például a politikai gazdaságtant az eddigi egy félév helyett két félévben oktatjuk. Ezzel úgy alakult a helyzet, hogy a marxizmus mindhárom ágának tárgyalására egy-egy év jut. Az oktatás súlypontja komplex jellegű csoportos (20—25 fős) foglalkozásokra tevődött át, sőt a hallgatók önálló anyagfeldolgozása is nagyobb teret kapott. Az ilyen keretek között folyó munka eddigi tapasztalatai kedvezőek. A változás következtében erősödött az oktatás és nevelés egysége is. A csoportos foglalkozások keretében a tanár és a hallgató munkatársi kapcsolatba kerülnek. A bizalom és őszinteség légköre nyílt, közvetlen beszélgetéseket eredményez, amelyben az oktatónak módja nyílik személyekig is eljutva segíteni a hallgatók önfejlődését. Az új keretek, amellet, hogy a hallgatókat nagyobb aktivitásra serkentik, folyamatos készülésre készítetik, növelik felelősségérzetüket, jobban felismertetik érdekeiket, s fokozzák a tudatosságukat is.

Szakcsoportunkat hosszú időn át foglalkoztatta azoknak a módszereknek és eljárásoknak keresése, amelyek a megváltozott helyzetben a legcélszerűbbek. Az ilyen irányú kísérletezéseinkről, kutatásainkról szerzett tapasztalatainkat *Lencse Gyula* int. tanár összegezte, s terjesztette elő 1970. december 3-án az Intézeti Tanács elé. Referátumának címe: *Korszerűbb eljárásokat a hallgatók tudásszintjének ellenőrzésében, osztályozásában, értékelésében, a vizsgáztatásban!* Vezérgondolatunk az volt, hogy *a tanítás a tanulás irányítása legyen*. Ugyancsak sokat foglalkoztunk azoknak a követelményeknek összeállításával, amelyek a gyakorlati jegy kialakításának kritériumai lehetnek.

Az egyénnel való foglalkozást, a képességek kibontakoztatását ugyancsak kiemelt feladatunknak tekintettük. Alkalmat kerestünk egyéni megbízásokra. 1971 őszén 10 hallgatóval megalakult a *Tudományos Diákkör* marxizmus szekciója *Lencse Gyula* int. tanár vezetésével. Ilyen egyéni feladatvállalást biztosított egy városi szociológiai felmérés is, amelyet az MSZMP Városi Bizottsága irányított. 1969 őszén történt ez a városi ipari munkásság művelődésügyének vizsgálata érdekében. Hallgatóink 55 olyan munkáscsaládot kerestek fel, akiknek gyermekei gyakorlóiskolánkban tanulnak. E munka elősegítette annak a célunknak megvalósulását is, amit *közéleti aktivitásra nevelésnek* nevezünk. Úgy érezzük, hogy a társadalmi-közéleti tevékeny-

ség lehetőségeivel, formáival és módszereivel is meg kell ismertetni hallgatóinkat. Így válhatnak csak a társadalomért aktívan dolgozó pedagógusokká. Épp ezért állítottunk össze a KISZ szervezet számára A j á n l á s - t, amely ilyen téren útmutatóul szolgál.

Az MSZMP KB ifjúságpolitikai határozatának végrehajtása érdekében úgy éreztük, hogy szakcsoportunknak feladata az intézeten belüli demokratikus légkör fejlődésének elősegítése. Az előzetes felmérések, a tapasztalatok összegyűjtése után így került sor 1971. március 17-én egy elaborátum előterjesztésére, amelyet a szakcsoport vezetője nyújtott be az Intézeti Tanácsnak „A hallgatói önállóság, öntevékenység és demokratizmus” címmel.

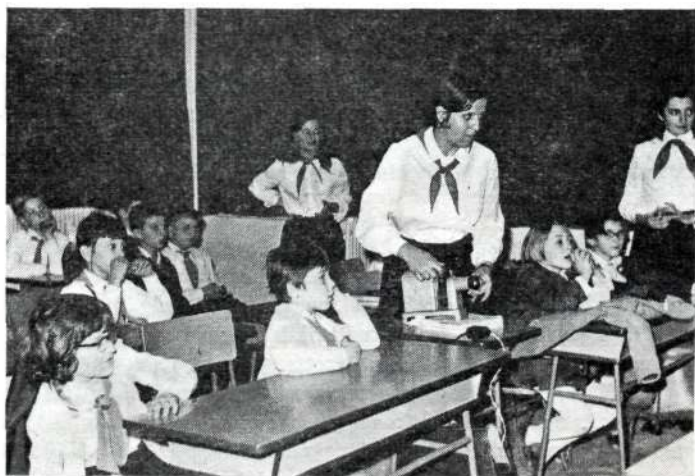
A szakcsoport tagjai a szorosan vett oktató-nevelő munka keretein túl igyekeztek kivenni részüket az intézeten belül és kívül minden olyan munkából, ahol hasznosíthatták felkészültségüket, adottságaikat. *Karkus Istvánné* int. tanár mintegy két éve a *Zirzen Janka Kollégium* megbízott vezetője, pártvezetőségi tag, *Lencse Gyula* int. tanár a pártalapszervezet oktatói pártcsoportjának bizalmija, a szakcsoportvezető a *Munkaügyi Döntőbizottság* elnöke. Ugyanő továbbképzése keretében 1970-ben az orosz nyelvből felsőfokú állami nyelvvizsgát tett. A szakcsoport valamennyi tagja szívesen vállalt előadásokat a marxizmus-leninizmus tárgyköréből (esti egyetemen, középiskolában, pedagógusok továbbképzésében).

Daróczi Miklós

Pedagógiai szakcsoport

Szakcsoportunk munkánk középpontjában az előző három évben is oktató-nevelő munkánk állandó korszerűsítése, hatékonyságának mélyítése s az intézeti és gyakorlóiskolai nevelők összefogása, a pedagógiai egység megteremtése állt. E feladatok megvalósítása során egyre szorosabbá vált kapcsolatunk az intézet többi szakcsoportjával és a gyakorlóiskola nevelőivel.

A pedagógiai és lélektani tárgyak oktatása mellett szakcsoportunk minden tagja állandó csoportvezetőként vesz részt a hallgatók iskolai gyakorlatainak irányításában. Így lehetőségünk van arra, hogy a tanítói munka végzéséhez szükséges legkor-

Kisdobosok között

szerűbb ismeretek gyakorlati megvalósítását is közvetlenül segíteni tudjuk, s ezzel is formálhatjuk azokat a nevelői készségeket, melyek jövődő hivatásuk gyakorlásában nélkülözhetetlenek.

Ezek a feladatok, munkaterületek sokban meghatározták havonként tartott szakcsoporti összefüggéseink témáit is. Foglalkoztunk a Nevelési Bizottság munkájával; a Tudományos Diákkör megalakításával; a marxista-leninista szakcsoporttal közös ülésen a világnézeti nevelés egységesítésével; hallgatók bevonásával megtárgyaltuk az MSZMP KB Ifjúságpolitikai Határozatát; kicseréltük a felsőfokú oktatás korszerű módszereivel kapcsolatos tapasztalatainkat; s emlékezetes marad az a nyilvános szakcsoporti ülésünk, melyet a Lenin centenáriumi alkalmából a nyelvi- irodalmi szakcsoporttal közösen rendeztünk. Ezen előadások hangzottak el „Lenin művelődéspolitikai és pedagógiai gondolatai”, valamint „Lenin alakja az irodalomban” címmel.

Az utóbbi három évben a szakcsoporti munkatervi feladatokon kívül végzett említésre méltó teljesítmények közül kiemeljük a kísérleti intézeti nevelési terv, majd a nevelési program elkészítését, a pedagógiai kabinet és a tudományos diákkör létrehozását, a pszichológiai laboratórium továbbfejlesztését. Sokat tett a szakcsoport a csoportpatronáló tanári munka legjobb módszereinek a feltárásában s a hallgatók hivatástudatának, hivatásszeretetének elmélyítésében is. 1968-ban a szakcsoport vezetője az intézeti tanács előtt beszámolt a megnövekedett hatáskörű szakcsoporti vezetésről, a pedagógiai szakcsoport munkájáról.

Lélektani kísérlet a tanulókkal

Szakcsoporti munkánk valamennyi területe szoros kapcsolatban áll hallgatóink nevelői személyiségének alakításával, ezért igyekeztünk munkánkat úgy megszervezni, hogy minél jobban bevonhassuk őket is a rájuk vonatkozó feladatok megvalósításába — formálva ezzel is pedagógiai szemléletüket, pedagógiai felelősségérzetüket. Ennek érdekében az arra alkalmas hallgatókat bevontuk a tudományos gyűjtő-, kutató- és feldolgozó munkába. Ugyancsak hallgatók bevonásával felmértük, összeállítottuk a lélektan és pedagógia anyagának szemléltetésére felhasználható filmeket, irodalmi szemelvényeket, táblázatokat, magnófelvételeket, a tárgyalt témákhoz kapcsolódó nevelési szituációk gyűjteményét stb. A gyermekközelség, a korszerű lélektani szemléletmód biztosítása érdekében hallgatóink 6—10 éves korú tanulókkal végeznek gyermeklélektani kísérleteket, készítenek tanulmányokat. Az utóbbi három év alatt is igen sok pedagógiai kirándulást szerveztünk hallgatóink részére — gyer-

mekvédelmi, gyógypedagógiai intézményekbe, gyermekbírósági tárgyalásokra, tanyai iskolákba, kísérleti osztályokba. Egy-egy csoporttal patronáltatjuk a helyi gyógypedagógiai iskolát és az egyik összevont egytanítós külterületi iskolát. Hallgatóink évek óta igen nagy számban és nagy lelkiismeretességgel kapcsolódnak be a városi Gyermek- és Ifjúságvédelmi Albizottság munkájába: veszélyeztetett körülmények között élő gyermekeket látogatnak meg, környezettanulmányokat készítenek, nevelési tanácsokat adnak, s huzamosabb ideig patronálják a rászorulókat. Munkájuk elismeréséül a Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága már két ízben részesítette írásbeli dícséretben a lelkes kis csoportot.

Szakcsoportunk szervezi és irányítja hallgatóink kisdobos-mozgalmi munkáját is. Az I. éves hallgatók nyári előkészítő táborozása minden évben kiemelkedő színvonalú kiképzésünknél. Igen szép környezetben — Szolnok-Tiszaligeten és Felsőtárkányon — a városi és megyei KISZ szervek támogatásával, gyakorlóiskolai nevelők és felsőbb éves hallgatók közreműködésével érzelmileg is gazdagító program várja itt mindig hallgatóinkat. II. évesaink a gyakorlóiskolában, a városi úttörőházban, városi úttörőcsapatoknál végzik mozgalmi gyakorlataikat, s ez a munka sokban hozzájárul pálya- és hivatásszeretük mélyítéséhez.

Szakcsoportunknak igen kiterjedtek a külső kapcsolatai. Valamennyien tagjai vagyunk a Magyar Pedagógiai Társaságnak, országos szakbizottságoknak, TIT-nek stb., s aktívan bekapcsolódnak városunk közéletének tevékenységébe — a Fodor József Iskolaegészségügyi Társaság, a Gyermek- és Ifjúságvédelmi Albizottság tagjaiként, Járásbírósági népi ülnökként stb.

Az elmúlt időszakban szakcsoportunkban fejezte be eredményekben gazdag hosszú pályafutását három kedves kartársnőnk, s vonultak megérdemelt nyugalomba: *Fejér Mária, dr. Zákányi Gyözőné és Csiki Jolán* intézeti tanárok.

Szakcsoportunk, de az egész intézet is gazdag oktatói és nevelői tapasztalattal rendelkező három rokonszenves munkatársat veszített el velük. Az ittmaradtak, és a helyüket, munkakörüket betöltő új szakcsoport tagjaink mindig szeretettel gondolnak vissza kedves volt munkatársaikra.

Tóth Gyula

Nyelvi és irodalmi szakcsoport

Az utóbbi három tanévben a reformtanterv szellemében arra törekedtünk, hogy az oktató-nevelő-képző munka korszerű munkaformáit keressük meg az oktatott tantárgyakban (anyanyelv, irodalom, anyanyelvi tantárgypedagógia, idegen nyelv, népművelés), de az alsó tagozatos anyanyelvi tantárgyak tanításához szükséges modern pedagógiai szemléletmód kialakítására is gondot fordítottunk.

Ennek érdekében szakcsoporti értekezleteink programjában több ízben szerepeltek módszertani témák. (Előadás, szeminárium, audio-vizuális szemléltetés, a tantárgypedagógiákban az újabb didaktikai és lélektani állásfoglalások érvényesítése stb.) Mint az intézeti törekvések között említettük, a tantárgypedagógiai kísérleteink „A feleletválasztós teszt felhasználása a nyelvtan-helyesírás tantárgypedagógiai ismeretek ellenőrzésében” címmel az Intézeti Tanács elé is került.

Munkánkban mindvégig arra törekedtünk, hogy a hallgatók önállóságát fejlesszük, önképzésükhöz utat mutassunk, a legjobbakat a kutatómunkába is vezessük be, de mindenekeletű hivatástudatukat erősítsük. E munkát mindenkor már az első félévvel kezdjük, amikor a felsőfokú intézményekben elengedhetetlen tanulási mód-

szerek elsajátítását segítjük, felhasználjuk a szakirodalom tanulmányozásának lehetőségeit.

Szakcsoporton belül és összevont szakcsoportvezetői értekezleten is foglalkoztunk a követelmények felülvizsgálatával, korszerűsítésével, az egységes ellenőrzés, elbírálás kialakításával, a hallgatói terhelés (kötelező irodalom feldolgozása, zárthelyi dolgozatok időpontjának koordinálása stb.) kérdésével.

Örömmel üdvöztünk az új tantárgy, a Beszédművelés bevezetését. A tantárgy fontosságának tudatosítása érdekében *Dr. Horgosi Ödön*, a tantárgy tanításával megbízott szakcsoport tag az intézet valamennyi oktatója részére ismertette a beszédművelés szerepét a tanítóképzésben. A beszédkultúra és az előadóképesség gyakorlati fejlesztésére jól kialakult hagyományaink vannak, s a kínálózkodó lehetőségeket mindig kihasználjuk. (Kiselőadások több tantárgy óráin, az évenként megrendezett szavaló és prózamondó versenyek, az intézeti rendezvények szereplőinek előkészítése, az intézeti klub programjának patronálása stb.)

Minden tanévben meghirdettük és megtartottuk a német, francia és olasz nyelv fakultatív oktatására szolgáló órákat.

A kortárs irodalmak tanításában felhasználtuk a lehetőséget a hallgatók irodalmi ízlésének csiszolására, elemzési készségének fejlesztésére.

Ünnepségekhez, évfordulókhöz kapcsolódva évenként pályatételeket tűztünk ki anyanyelvi tantárgypedagógiákból, népművelésből, irodalomból, anyanyelvből és orosz nyelvből.

Tanácskozásaink során sokat foglalkoztunk nevelőmunkánk hatékonyságával. Megvitatuk az intézeti nevelési program tevékenységformáit, azok felhasználását a tematikák tervezésében, a megvalósítási lehetőségeit az egyes tantárgyak óráin. A hallgatók világnézeti nevelésének tapasztalatait, problémáit a marxizmus-leninizmus szakcsoporttal közösen beszéltük meg. Az internacionalista szemléletű hazafiság mélyítését szolgálta az a nyilvános ünnepi szakcsoportos ülés, amelyet a NOSZF 50. évfordulójának tiszteletére ugyancsak a marxizmus-leninizmus szakcsoporttal közösen rendeztünk meg. Az MSZMP ifjúságpolitikai határozatait a hallgatói aktívák bevonásával beszéltük meg külön szakcsoportértekezleten.

1971 szeptemberétől szakcsoportunk végzi a négy első évfolyamos hallgatói csoport patronálását.

Szakcsoportunk intenzív kapcsolatot tart a gyakorlóiskolával. A megreformált rendszerű iskolai gyakorlatok csak erősítik ezt a kapcsolatot azzal, hogy az anyanyelvi tantárgypedagógiákat oktatókat is szerephez juttatja a tanítási gyakorlatok lebonyolításában.

A szakcsoport tagjai tudományos kutatómunkájukat főképpen az intézeti metodikai kutatócsoport keretében végzik. A másik kutatási terület az orosz nyelv oktatásának módszereivel foglalkozik a felsőfokú, legújabbban pedig az alsó tagozatos nyelvtanításban. *Dr. Horgosi Ödön* megbízást kapott az alsó tagozatos orosz nyelvoktatás tantárgypedagógiája jegyzetének elkészítésére.

Szakcsoportunk szoros és rendszeres együttműködésben van minden intézeti és intézeten kívülről ható nevelési tényezővel, s emellett sokoldalú társadalmi kapcsolatokat alakítottunk ki. *Dr. Horgosi Ödön* az intézeti sportkör elnöke, s elnöke a járási-városi sakkszövetségnek is. Társadalmi munkában vezeti a gyakorlóiskolában a kisdobosok és úttörők sakkszakkörét. *Nagy József* az intézeti szakszervezeti bizottság köznevelési felelőse. Társszerzőként megírta Jászberény város történetét a fel-

szabadulástól napjainkig. *Simon András* az intézeti szakszervezeti bizottság titkára, a Hazafias Népfront Városi Bizottságának tagja.

Simon András

Természettudományi szakcsoport

A szakcsoport összetétele: 2 matematika szakos tanár, egy testnevelő tanár és egy mezőgazdasági mérnök.

A szakcsoport *feladata*: a hallgatók természettudományos és technikai érdeklődésének, gondolkodásának a fejlesztése. Erre igen nagy szükség van, mert hallgatóink nagy része egyoldalúan humán érdeklődésű, és a felvételi vizsga anyagában semmiféle természettudományos alapismeret nem szerepel követelményként.

A szakcsoport *munkaterületei*: a matematika, az oktatás technikai eszközei, a testnevelés, valamint a matematika, a környezetismeret és a testnevelés tantárgypedagógiája.

Az 1970—71. tanulmányi évben bevezetésre került új tanterv a matematika oktatását a III. évfolyamon is előírja, új tantárgyként pedig bevezette az egészségtan tanítását a III. évfolyamon. Ugyanez a tanterv viszont törölte a tanítóképző intézet tantárgyai közül az anatómia-fiziológia, a mezőgazdaságtan és a földrajz tantárgyakat; eddig ezek oktatása is a mi szakcsoportunk feladata volt.

Gyakorlati foglalkozás órán

Új színfoltot jelentett a szakcsoport életében az 1968—69. tanulmányi év II. félévében bevezetett új tantárgy: az oktatás technikai eszközei. A szakcsoport 2 matematika szakos tanára 1968 decemberében részt vett a Szombathelyen megtartott tanfolyamon, a tantárgy bevezetésével kapcsolatos teendőket pedig szakcsoporti értekezleten tárgyalták meg. Az oktatását szívesen végezzük, mert a gyakorlatok alatt alkalom nyílik a hallgatók természettudományos érdeklődésének felkeltésére és a fizikai-kémiai alapismeretek szintjének némi emelésére is.

Szakcsoporti értekezleteink témáját az elmúlt három tanulmányi évben úgy állítottuk össze, hogy azok jól szolgálják a szakcsoport feladatainak minél hatékonyabb megvalósítását. Néhány téma a szakcsoporti értekezletekről: Felsőoktatásunk nevelési kérdései; A felsőoktatás módszertani problémái; Szaktárgyaink anyagának fel-

használása világnézeti nevelésünk céljaira (a marxista szakcsoporttal közösen tartottuk); Az iskolarádió és az iskolatelevízió az oktató-nevelő munka szolgálatában; Lenin és a természettudományok (nyilvános szakcsoport értekezleten 1970 áprilisában, a Hallgatók Napján); Szaktárgyaink módszertani kérdései (követelés, értékelés, egységes eljárások kialakítása); A beszédművelés tantárgy tanításával kapcsolatos tennivalók (a nyelvi-irodalmi szakcsoporttal közös értekezleten).

A szakcsoport három tagja (Krasznay Ferenc, Schuk Lajos és Tímár Mihály) az 1970—71. tanévtől kezdve, három évi időtartamra csoportpatronálói megbízást kapott. Csoportjuk fejlődéséről, helyzetéről, a szükséges tennivalókról, az egységes eljárások biztosításáról az érdekelt tanárok az 1971 február havi szakcsoport értekezleten számoltak be.

A szakcsoport tagjai kiveszik részüket a tantervi korszerűsítés munkájából is. A helyi és országos tantervi értekezleteken, vitákon az érdekelt tevékenyen vettek és vesznek részt. Krasznay Ferenc a Biológiai Szakbizottság tagjaként 1970 októberében elkészítette a környezetismeret tantárgypedagógiájának kerettantervét, majd 1971 áprilisában megírta a programját is.

„Az oktatás technikai eszközei” órán ismerkedés a magnetofonnal

A szakcsoportok matematika tanárai továbbra is élénk figyelemmel kísérik az országban folyó korszerű matematikatanítási kísérleteket. Bár gyakorlóiskolánkban csak az 1971—72. tanulmányi évben vezettük be a kísérleti matematikaoktatást, az előkészítő munkálatokat már évek óta folytatjuk. Kapcsolatot tartunk az Esztergomi Tanítóképző Intézet gyakorlóiskolájával és a budapesti XI. kerületi Bartók Béla út 27. sz. alatti általános iskolával. 1971-ben az Intézeti Tanács is műsorra tűzte a kérdés megvitatását.

1971-ben gyakorlóiskolánk nevelői részére előadássorozatot tartottunk a korszerű matematikai oktatás szaktudományi és metodikai kérdéseiről. A 7 előadásból álló sorozat folytatását a következő tanulmányi évre tervezzük.

A természettudományi szakcsoport vezetője kezdettől fogva Szombathy Miklós matematika szakos tanár volt. 40 évi tanári munka után 1971. szeptember 1-én vonult nyugalomba. Szakcsoportjától az 1971 áprilisi szakcsoport értekezleten búcsúzott. „40 év a tanítóképzés szolgálatában” címen tartott igen érdekes és hasznos előadást.

40 éves munkája során szerzett tapasztalatai és visszaemlékezései okulásul szolgálhatnak az utókor számára. A szakcsoport tagjai ezúton is jó egészséget, hosszú, boldog életet kívánnak a nyugalomba vonult Szombathy Miklósnak.

Schuk Lajos

Ének-zenei szakcsoport

Szakcsoportunk fő feladatának tekinti a pedagógusképzés keretében korszerű szinten felkészíteni a hallgatókat az általános iskolai ének-zene oktatására.

Ének-zene órákon sajátíttatjuk el hallgatóinkkal az önálló kottaolvasásban való jártasságot s az alsó tagozatos ének tantárgyban szereplő dalok esztétikus előadásához szükséges énektechnikai készséget és előadói képességet. Ének-zene tantárgypedagógiai ismeretek keretében tanulják meg azokat a szakmai ismereteket, módszertani eljárásokat, melyek az eredményes énektanításhoz nélkülözhetetlenek.

Oktató-nevelő munkánk magasabb szintre való emelése érdekében tudományos kutatómunkát folytatunk és végzünk tantárgypedagógiai vonatkozásban a zenei jelrendszer és az esztétikai nevelés területén. Magnetofonszalagra vettük az általános iskola 1—4. osztályának énekanyagát, és kidolgoztuk az első és második osztályos dalok oktatásához kapcsolódó zenei jelrendszer felhasználási lehetőségeit. A folyó tanévtől hároméves kutatómunkát végzünk külső iskolák bekapcsolásával ebben a témakörben.

Szakcsoporti értekezleteinken is foglalkoztunk azokkal a kérdésekkel, melyek elősegíthetik oktató-nevelő munkánk hatékonyságának növelését. Megtárgyaltuk az általános iskolai tantervi anyaghoz kapcsolódó zenei jelrendszer kutatásával, módszertani felhasználásával kapcsolatos problémáinkat; megvitattuk, hogy tárgyunk sajátos esztétikai, érzelmi adottságaival hogyan járulhatunk hozzá hallgatóink világnézetének formálásához; a hallgatók csoportvezetőinek bevonásával feldolgoztuk az ifjúságpolitikai határozatot.

A zene nyelvén

Az elmúlt három esztendő alatt szakcsoportunk csoportpatronálói munkát is végzett. Ennek keretében kiemelten foglalkoztunk a hivatástudat kialakításával, a kommunista pedagógus személyiségének sokoldalú formálásával, a világnézeti egység

kialakításával. Eredményesen járultunk hozzá a fizikai dolgozók gyermekeinek a tanulmányi munkában való segítéséhez.

Szakcsoportunk minden tagja szívesen kapcsolódik be az intézeti és városi ünnepek, rendezvények szervezésébe, lebonyolításába. *Kopácsy Béláné* az intézeti kulturális bizottság elnöke, vezette az intézeti énekkart, elvégezte a két éves esztétikai tanfolyamot, és tanulmányt írt: *A képzelet fejlesztése a zenei nevelés keretében* címmel. A folyó tanévben *Welther Teréz* és *Szűcs Lajos* vezetik az énekkart. *Szabó Mihály* tovább folytatta zeneszerzői tevékenységét, s ezenkívül a Jászberényi Városi Munkáskórust vezeti.

Városi kapcsolataink erősítését szolgálta az is, hogy részt vettünk a Megyei Kórustalálkozó, a *Szekely Mihály napok* rendezvényein, s előadásokat tartottunk az alsó tagozati nevelők számára szervezett továbbképzési napokon.

A hallgatók zenei ízlésének fejlesztését, zeneesztétikai igényességének állandó emelését permanens feladatunknak tartjuk. Ennek érdekében igyekeztünk hallgatóink számára minél több hangverseny- és operalátogatást szervezni a fővárosba és Szolnokra, segítettünk a kollégiumi estek keretében rendezett zenei tárgyú előadások szervezésében.

Szabó Mihály

Gyakorlatok — a gyermekek között

A tanítóképzést el sem lehetne képzelni gyermekek s a tanulók között végzett gyakorlatok nélkül. Az intézetben az elméleti oktatás kezdettől fogva a gyakorlati munkára irányul; a pedagógiai gyakorlatok viszont újabb elméleti problémákat vetnek fel, s elmélyült tudományos ismeretek megszerzésére ösztönzik a hallgatókat. Az elméletnek és gyakorlatnak ez a folytonos körforgása a felsőfokú szakemberképzés alapvető sajátossága. Az elméleti tudás és a gyakorlati tapasztalás kölcsönössége *integrált* szakmai képzettséget eredményez, s csak az ilyen szakképzettséget tekintethetjük korszerűnek. Ma már senki sem gondolja komolyan, hogy az intézetben első sorban elméleti ismereteket kell nyújtani, a többit pedig a leendő munkahelyre kell bízni. Színvonalas elméleti tudásra éppúgy nem lehet szert tenni megfelelő gyakorlás nélkül, mint fordítva. Nem elég azonban az elmélet és gyakorlat mennyiségi arányait helyesen meghatározni, hanem különös gondot kell fordítani kapcsolatuk, egységük, integrációjuk biztosítására.

Ilyen megfontolások alapján vetünk el jónéhány egyoldalú (s még ma is fel-felbukkanó) kiképzési koncepciót:

— Nem helyeselhetjük a képzés két (elméleti és gyakorlati) oldalának időbeli szétválasztását („előbb az elmélet, utána a gyakorlat”), sem a kettőnek párhuzamos, egymástól elkülönített futtatását („elméleti tárgyak” — „gyakorlati tárgyak”).

— A tanítási gyakorlatok régebbi rendszerének integráló hatása minimális volt, hiszen a tanítójelöltek csaknem kizárólag az oktató munkában, a tanítási órák vezetésében szereztek gyakorlatot. (Alig kaptak a képzésben szerepet olyan jelentős területek, mint a napközis munka, mozgalmi munka, órán kívüli nevelés stb.) Nem igaz, hogy aki az órákon jól tud tanítani, az a nevelőmunka minden területén megállja a helyét. A tanítási gyakorlatok helyett iskolai gyakorlatok végzésére van szükség (amelyen belül természetesen nagy szerep jut a tanórai munkára).

— Nem bizonyult kielégítőnek az a megoldás sem, hogy a gyakorlatokat erre „specializálódott” intézeti tanárok vezessék, hiszen az esetek többségében az elméleti

és gyakorlati képzés egységét nagyon nehezen lehetett biztosítani; sem az elméleti tárgyak oktatói, sem a gyakorlóiskola nevelői nem kényszerültek arra, hogy sajátjuként érezzék a gyakorlati képzés ügyét.

Tanítási gyakorlat a gyakorlóiskolában

A tanítóképzés új tanterve, valamennyi programja az elmélet és a gyakorlat integrációjának jegyében született. Túlzás lenne ugyan az új rendszerű képzést tökéletesnek és problémamentesnek tekinteni, ám az biztos, hogy a tanítói munkára való gyakorlati felkészítés lehetőségei ennyire kedvezőek sohasem voltak. A gyakorlatokra fordítandó idő mennyiségi növekedése mellett a következő tényezők járulnak hozzá a képzés intenzitásának fokozásához:

— A korábbi *tanítási* gyakorlatok helyett *iskolai* gyakorlatokat végeznek a hallgatók, azaz mindenféle tanítói tevékenységet a gyakorlatban is megismernek. Az egyoldalúan alsó tagozati irányultságot az óvodai, felső tagozati, gyógypedagógia stb. munkába való betekintés oldani fogja.

— A kiképzésben nagyobb szerephez jutnak az egyes tantárgypedagógiák oktatói a gyakorlóiskola nevelői. (A képzés egyes szakaszaiban ők veszik át a gyakorlatok irányítását.)

— A III. évfolyam hallgatói — hajlamaiknak, irányultságuknak megfelelően — speciális elméleti és gyakorlati képzésben részesülnek. A kötelező gyakorlatok mellett választásuknak megfelelően gyakorolhatják a napközis, a mozgalmi (úttörő), kollégiumi munka, a rajz, gyakorlati foglalkozás, ének, testnevelés, orosz nyelv tanítása sajátos feladatainak teljesítését.

— Az iskolai gyakorlatok súlyát, jelentőségét növeli, hogy a hallgatók mindenféle pedagógiai tevékenységét az iskolai gyakorlatok értékelési rendszere egységbe foglalja.

A változások érzékeltetésére érdemes áttekinteni a gyakorlás egyes formáit, kiemelve mindegyikből az újszerű vonásokat.

1. Csoportos óralátogatások az alsó tagozaton

Korábban mintegy 8—10 órát láttak a hallgatók az elméleti tantárgyak (didaktika, lélektan, neveléstan stb.) keretében. Az új tanterv ennek többszörösét (30—40 órát) javasol.

A következő években a hallgatók lakóhelyük általános iskoláiban végzik majd szakmai gyakorlatukat, ezért továbbra is számíthatnak az előbb felsorolt iskolák együttműködésére.

9. Újszerűek a tantervben előírt *tanév-eleji gyakorlatok*, amelyeket szeptember első napjaiban a lakóhelyük szerinti iskolákban töltenek el a hallgatók (két alkalommal is). Az eddigi tapasztalatok igazolják ennek a gyakorlati formának hasznosságát, életrevalóságát. (Ilyesféle gyakorlatokra az intézetben nem tudnánk lehetőséget biztosítani.)

10. A tanterv néhány *pedagógiai kirándulást* is javasol, ami szintén új dolog. (E kirándulások keretében nyerhetnek betekintést hallgatónk különböző nevelőintézetek, gyógypedagógiai intézetek, a gyermekbíróság stb. munkájába.)

11. Végül pedig említést tehetünk egyéb gyakorlati, foglalkozási lehetőségekről, amelyek nem kötelezőek ugyan, de hallgatónk mindig szívesen vállalkoznak rájuk. Így pl. nyaranta sokan segítenek úttörő-táborokban, gyermeküdülőkben; jónéhányan 2—3 éven át foglalkoznak gyermekvédelmi munkával, veszélyeztetett gyermekek patronálásával; segítséget nyújtanak tanyai kollégiumi tanulók korrepetálásában stb.

A gyakorlati képzés ismertetett formái korántsem meritik ki a „gyakorlat” fogalmát, hiszen valamennyi elméleti tantárgy az ismereteket tényleges gyakorlással együtt igyekszik nyújtani. Ha ezek a szaktárgyi gyakorlatok nem is mindig a gyermekek között folynak, egy biztos: mindig az érdekükben, miattuk történnek.

Fábián Zoltán

A Tudományos Diákkör és a Pedagógiai Kabinet működése

Az 1970/71. tanévben új tanterv lépett érvénybe a tanítóképzésben azzal a céllal, hogy az egyre fokozódó társadalmi követelményeknek minél jobban megfelelni tudó tanítókat képezhessünk. A képzés új, magasabb feltételeinek megteremtését kívántuk elősegíteni mi is az 1970. április 29-én megalakított tudományos diákkörrel és a pedagógiai kabinettel.

Feladatul tűztük ki, hogy mindkét szervezeti formán belül elősegítsük a hallgatók eszmei-politikai nevelését, a tudományosan megalapozott szakmai gondolkodást és gyakorlatot, a szakmaszeretet és hivatástudat elmélyítését.

Az elmúlt tanítási évben intézetünkben elsőként a pedagógiai szekciót hoztuk létre, amelyben hét intézeti tanár és huszonhét hallgató működött.

Lélektani problémákkal foglalkozott nyolc hallgató. Ezek zömmel a retardált gyermekek személyiségzavarait, valamint az intézet mellett működő tanyai diákotthon tanulóinak személyiségét vizsgálták, ismerkedtek a feltáró és feldolgozó, értékelő módszerekkel.

A tantárgypedagógiák iránt érdeklődők több területen is működtek. Vizsgálták a nyelvtanórákon folyó rajzos szemléltetést; az olvasmányok feldolgozásának érzelmi vonatkozásait; az olvasástanítás világnézeti lehetőségeit; az énektanítás keretében az alsó tagozatos tanulók ritmikai készségét.

A mozgalmi nevelés és népművelés területén is több hallgató tevékenykedett. Az úttörő szervezet és a KISZ kapcsolatát; a KISZ élet demokratizmusát; a klubkönyvtárak működésének jelentőségét és a népi szokásokat kutatták.

A tudományos diákkör tagjai munkásságuk eredményét kisebb tanulmányokban, dolgozatokban összegezték. Ezekkel a dolgozatokkal sikeresen szerepeltek a november 7-i pályázaton, az 1971. március 10-én megrendezett házi tudományos ülészakon és nem utolsósorban a X. Országos Szakmai Konferencián, ahol két I. és két III. díjjal jutalmazták dolgozataikat.

A pedagógiai kabinet a hallgatóknak szélesebb rétegét foglalkoztatja. Olyan munkahelyé, szervezeti formává vált, amely a tudományos munka elsajátításán túl sokoldalú segítséget és lehetőséget nyújt főleg az iskolai gyakorlatok konkrét lebonyolításához.

Különösen jelentős a segítség a gyakorlati tanításokra való felkészülésben. Itt lehetőségük nyílik a hallgatóknak a vázlatírásra, kézi szakkönyvtár használatára, szemléltetőeszközök készítésére, technikai eszközök gyakorlati kipróbálására, programok, feladatlapok összeállítására stb.

A kabinetben szervezhetnek a hallgatók tanulói kísérleteket (vetítéses, magnetofonos, feladatlapos, tesztes órákat bonyolíthatnak le).

Konkrét segítséget nyújt a kisdobosmunka, de általában az ifjúságmozgalmi munka megszervezésében.

A kabinet egyik csoportja lelkesen dolgozik a városban működő gyermekvédelmi felügyelő mellett a veszélyeztetett gyermekek nevelése területén.

Lehetőség nyílik a szakmai felkészüléssel kapcsolatos egyéb rendezvények — mint pl. kiállítások, tapasztalatcserék, tudományos ülészakok, megemlékezések, pedagógiai múzeum stb. — szervezésére, lebonyolítására.

Ezeket a lehetőségeket a TDK és a kabinet diákvezetősége már mint feladatokat szabta meg a szervezeti és működési szabályzatban.

A tudományos diákkörben és a pedagógiai kabinetben folytatott tevékenység hatékony fóruma a szocialista tanítói személyiség kialakításának. Az eredményes pedagógiai tevékenység megalapozása, az önállóság és kezdeményezőkézség kibontakoztatása, a sokoldalú szakmai felkészítés és nem utolsósorban a társadalmi tevékenységre való felkészítés eszközének tartjuk. Ezért a jövőben arra törekszünk, hogy a tudományos diákkör és a pedagógiai kabinet szervezeti felépítését és tartalmi munkáját egyre gazdagabbá tegyük.

Gledura Lajos

Az intézet könyvtára

Könyvtárunk állománya az 1970/71-es tanév végén elérte a 28 118 kötetet. Ugyanaz évben 115 féle folyóirat 281 példánya járt az intézetbe. A könyvtári munkákat két könyvtáros látja el. Munkaidőnket úgy osztjuk be, hogy lehetővé tegye a napi 10 órás nyitvatartást, a helyben olvasás lehetőségével reggel 8-tól du. 18 óráig. Ebből a kölcsönzési idő napi 3 és fél óra.

Intéztünk állami és gazdasági vezetői, szem előtt tartva a könyvtárnak az oktató-nevelő munkában elfoglalt fontos szerepét, megteremtették működésének maximális tárgyi feltételeit. 1970 nyarán befejeződött a könyvtár helyiségeinek korszerűsítése. Ennek során nagyméretű, esztétikus szabadpolcos olvasótermet alakítottak ki, amelyben 25 hallgató tud egyszerre kényelmesen ülve olvasni. A raktár két termé-

ben a legkorszerűbb, tetszés szerint állítható vaspolcok kb. 10 évre biztosítják a könyvek elhelyezését.

Allománygyarapításra az intézet költségvetéséből évi 40—45 ezer forintot fordítunk. Ezt az összeget a Könyvtári Bizottság segítségével tervszerűen költjük el. Törekvésünk, hogy a legfontosabb alpmunkákból, amelyek kötelező olvasmányok lesznek, egy tanulmányi csoport létszámának megfelelően 20—25 példányt vásároljunk.

Az intézet könyvtárának olvasóterme

Folyamatosan végezzük az *állományfeltárás* munkáját. A már elkészült raktári- és betűrendes katalógus után ebben az évben befejeződik a szakkatalógus szerkesztése is. Az igényeknek megfelelően *bibliográfiai tevékenységet* is folytatunk. Az alsó tagozati tantárgyak módszertani bibliográfiáinak kiegészítése mellett évente 10—15 téma szakirodalmi jegyzékét állítjuk össze. Az általunk készített bibliográfiák mellett természetesen állandóan használjuk az OPKM kiadványait, a Magyar-, valamint a Külföldi Pedagógiai Információt, és a különböző témabibliográfiákat. Elsődleges feladatunknak tartjuk, hogy ezeket hallgatóink már tanulmányaik kezdetén megismerjék, használatukat elsajátítsák. Előfizetünk az OPKM Külföldi Témafigyelő Szolgálatánál 15 téma figyelésére is. (Pl. az iskolai oktató-nevelő munka, a lélektan, az anyanyelvi tárgyak módszertana, a tanítóképzés stb. tárgykörében.)

A *könyvpropaganda* bevált módozatai közül intézetünkben igen kedveltek és eredményesek a könyvkiállítások. Négy üveges tárlónk a folyosó legforgalmasabb helyén áll. Bemutatjuk itt az érkező új könyveket is, de kiállításaink döntő többségét az oktatás szolgálatába állítjuk. Az egyes tantárgyak előadásaival egyidőben kiállítjuk az illető téma legfontosabb könyv- és cikkanyagát. Így a hallgatók maguk előtt látják az előadáson hallott anyag válogatott bibliográfiáját. Ez vizuálisan is rögzíti bennük a tananyagot. Kiállításokat rendeztünk pl. a pedagógus etika kérdéseiről, a családi nevelés szakirodalmából, az olvasóvá nevelés irodalmából, a fogalmazástani módszertani anyagából, a munkás-paraszt szövetségről, Kodály Zoltánról stb. Az irodalom logikus elrendezése lényeglátásra nevel, rendszerező képességük fejlesztését szolgálja. Dolgozatírás esetén megkönnyíti számukra az anyaggyűjtést, arra mintául szolgál. A jó tapasztalatok alapján tanáraink már maguk kérik, hogy mikor, melyik témából rendezzünk kiállítást.

Az 1970/71-es tanévtől a *könyvtárhasználati alapismeretek* oktatása tantervi keretek között történik. Ez a körülmény feltétlenül növeli a könyvtár tekintélyét. Az

új tanterv az első évfolyam második félévében hat elméleti órát biztosít a könyvtári témáknak a didaktika keretében. A hat órából kettőt a könyvtárban a vezető könyvtáros tart. A bő szemléltetéssel gazdagított előadást szívesen és figyelemmel követték a hallgatók. Kedvvel tettek eleget a szemináriumi stúdiumként kapott könyvtári jellegű feladatoknak is. A könyvtáros segítségével — a későbbiekben a közösség számára is használható — didaktikai tárgyú bibliográfiákat állítottak össze, valamint írásban ismertettek egy-egy fontos művet. Ezek a feladatok hasznosak voltak a hallgatók számára. Megoldásuk során jártasságot szereztek a tudományos kutatómunka módszereiben, amely nélkülözhetetlen eszköze az önképzésnek és később a szakdolgozat megírásának is. Ugyanakkor intenzívebb kapcsolatba kerültek a könyvtárral.

Könyvforgalmunk a vizsgált három évben a következőképpen alakult:

Tanév	Kölcs. száma	Kölcs. köt. száma	Kiállítás	Könyvtári kölcs.
1968/69.	8244	21 427	11	8
1969/70.	10 018	30 754	13	14
1970/71.	8300	25 057	13	16

A *gyakorlóiskolás tanulók* könyvtári ellátása terén új helyzetet teremtett az intézet területén 1970 nyarán felépült általános iskola és tanyai kollégium. Ennek épületében könyvtárszoba is helyet kapott, ahol az általános iskolások és tanyai kollégisták számára 3000 kötetes letéti állományt helyeztünk el. Az állománygyarapításban fokozott figyelmet fordítunk a gyermekkönyvekre. Csaknem minden megjelenő gyermek- és ifjúsági művet megveszünk. Az olyan könyvekből, amelyek az olvasóvá nevelésben és az oktatásban különösen jól használhatók (pl. Varga Katalin: *Gőgös Gúnár Gedeon*, *Mosó Masa mosodája*; Kovács Klára: *Kirándulás az ÁBÉCÉ hegyre*; a most megjelent *gyermeklexikon* stb.), lehetőség szerint egy osztály létszámának megfelelő példányszámot vásárolunk. A kölcsönzést az egyik könyvtáros látja el szombat kivételével napi két órában. A forgalom örömdetesen magas.

Tanév	Kölcs. száma	Kölcs. kötetek száma
1968/69.	728	1774
1969/70.	892	2079
1970/71.	2310	5737

Mind a magas kölcsönzési arányszám, mind a helyben olvasás kedveltsége azt mutatják, hogy hallgatóink élnek a lehetőségekkel: általános és szakműveltségüket, széleskörű tájékozottságukat önképzéssel, önműveléssel is növelik.

Nagy Józsefné

Kulturális élet

Az állami vezetés és a KISZ közös törekvéseként igyekeztünk biztosítani a hallgatók részére a színvonalas szórakozás, a szabadidő eltöltésének oly lehetőségeit, amelyekben általános műveltségük szélesedik, az egyéni képességek kibontakozhatnak, az ifjúság nemes emberi értékei a személyiségvonások gazdagodásával nőnek. E nagy feladat a tartalmi gondok mellett szervezési kérdések megoldását is igényli. Épp ezért

hívta létre az intézetvezetés a kulturális bizottságot, amely elsősorban koordináló feladatot tölt be, de ugyanakkor feladata a kulturális élet fejlesztése, a jó módszerek kutatása is.

A bizottságnak gondoskodnia kell az intézeti rendezvények jó megrendezéséről, arról, hogy tartalmukban színvonalasak, a résztvevők számára élményt nyújtsanak, nevelő hatásúak legyenek.

A másik feladatunk a hallgatók ösztönzése az intézeten kívüli kulturális rendezvényeken való részvételre, programajánlás.

Harmadikként említhetjük azoknak a lehetőségeknek megteremtését, amelyekben a hallgatók önkéntesen és öntevékenyen sajátos képességeiket fejleszthetik. Természetesen ezek szervezeti kereteit elsősorban az intézeten belül kell kialakítani.

Úgy gondoljuk, az elmúlt három évben mindhárom területen előbbre léptünk.

Nemzeti ünnepeink alkalmával rendezett intézeti ünnepségeink tartalmukban és kivitelezésükben is példamutatóak voltak. Ifjúságunk felelősséggel, időben felkészülve tartotta meg valamennyit. Jól bevált hagyomány, hogy minden ünnepélyt más-más évfolyam rendez. Az évfolyamok közötti egészséges versenyszellem is biztosította a színvonal fokozatos emelkedését. Ugyanilyen várakozásteljes esemény volt minden évben a műsorral egybekötött gólyabál, a tavaszi Hallgatók Napja, a végzők búcsúztatása a ballagás alkalmával. Mindezek az intézeti közösséghez való tartozás szálait erősítik, a diákévek emlékeit gazdagítják. Főképp a Hallgatók Napja ad ehhez sok alapot. Ekkor történik a tanítási verseny — amelynek győzteseit az „Adattár”-ban közöljük is —, de a diákélet humorát is itt szedik csokorba.

A hallgatók klubszobája

A felsoroltakon kívül minden évben gondoskodtunk néhány neves előadó meghívásáról is, akik nagyban járultak hozzá hallgatóink látókörének szélesítéséhez részben ideológiai, részben szakmai területen. Ezek nagy részéről már szó esett. Mégis kiegészíthetjük azzal, hogy — ha szerény anyagi körülményeink évenként legfejlebb csak egyszer engedik meg — művészeket is meghívunk. 1969-ben *Létai Klára* előadó-művész „Nádi hegedű” című műsora, amelyben *Móra Ferenc* örök értékű ifjúsági elbeszéléseit tolmácsolta, vagy *Bálint András* színművész költői estje 1971-ben, amelyen az igazi hazafiság megéreztetésére állította össze műsorát, lefejthetetlen élményt je-

lentettek. Az ilyen találkozások többet adnak, mint egy művészeti rendezvényen való részvétel. Az élmény és kötődés más, mert a mi vendégeink voltak.

A második helyen említett feladatunknak természetesen nehezebben tudunk megfelelni. Ennek oka, hogy a városi rendezvények száma viszonylag kevés, a Budapestre történő utazások viszont jelentős anyagi kiadással járnak. Szoros kapcsolatot tartunk a városi Déryné Művelődési Otthonnal, valamint a Fegyveres Erők Klubjával. Vezetőiket a kulturális bizottságunk üléseire is meghívjuk, ők viszont minden esetben értesítenek bennünket rendezvényeikről, biztosítják részünkre a jegyeket.

A bizottságunk feladatának tekinti, hogy a tanulmányi kirándulásra utazó csoportok számára mindig ajánljon színházi műsort, tárlat-, múzeumlátogatást. Többnyire a színházjegyek beszerzését is vállaljuk. Az intézet minden évben 20 bérletet vásárol az ORI által szervezett ifjúsági hangverseny-sorozatra, amelyeket a kiemelkedő munkát végző hallgatók számára a KISZ-szervezet oszt ki. Ugyancsak hozzájárulunk a budapesti kirándulások alkalmával szervezett színház- és operalátogatások jegyeinek megvásárlásához a hallgatónként költségvetésszerűen biztosított 20 Ft-ból. (Ez a jövőben 50 Ft-ra emelkedik.)

Az általános iskolai diákotthon klubszobája

Ifjúságunk azonban nemcsak passzív részvevője a kulturális rendezvényeknek. Főképp az intézeti énekkar, a honvédséggel közös irodalmi színpadunk, de szólóénekesünk, szavalóink is szép sikereket értek el. Énekkarunk a városi ünnepeken, különféle rendezvényeken szerepelt. Ezek közül az 1969-es jubileumi ünnepek szerepléseit emeljük ki. Az itt folyó munka színvonalát mutathatta meg az a rádiószereplés, amelyet 1971. április 20-án a „Jász pódium” keretében sugárzott a Kossuth adó. Részt vettünk 1971-ben a város által rendezett „Székely Mihály napok”-on is. Erről a Szolnok megyei Néplap május 11-i száma emlékezett meg „Zendülő ének az égre lobog” c. tudósításában és egyben értékelő kritikáiban.

Irodalmi színpadunk sikereinek is minden évben örülhettünk. 1969-ben a seregesti vetélkedőn harminc művészeti együttes között első, 1970-ben a Szegedi Művészeti Fesztiválon második, 1971-ben Egerben a körzeti művészeti bemutatón ugyancsak első helyezést értek el. E munka lelkes szervezői, ösztönzői és példamutató végrehajtói közül név szerint is ki kell emelnünk *Lakatos Olgát, Jánosy Gyöngyit, Szabó Olgát, Bucsi Ilonát és Eszenyi Annát.*

A szolőenekek közül: *Almási Klárát*, aki végzése után is szívesen tért vissza szereplésre az intézetbe, valamint *Patyi Erzsébetet*, *Zsámba Valériát*, *Berdő Etelkát*, *Papp Piroskát*, *Vass Erzsébetet*, *Faragó Máriát* és *Bölkény Erzsébetet*.

Fertői emlék a tanulmányútról

Harmadik feladatunk az *egyéni képességek kibontakoztatása*, kedv ébresztése az önálló szereplésekre. A hallgatói csoportok élete, a kapcsolatok erősödése lehetővé teszi, hogy időnként baráti összejövetel keretében egymás szórakoztatására kis műsort is állítsunk össze. Még inkább mód nyílik egymás meghallgatására az ifjúsági klub keretében, amely az 1970/71-es tanévtől működik szervezeten. Bár kiemelkedő eredménnyel eddig még nem dicsekedhetünk, néhány igen kellemes együtt töltött est emléke született itt. 1970 októberében *Solykoly László* I. éves hallgatónk önálló irodalmi előadóestje, *Bartók Béla* halálának 25 éves évfordulójára rendezett megemlékezés, *Kálmán Márta* vetítettképes úti beszámolója a Szovjetunióról, *Bölkény Erzsébet* *Bethoven-estje* — mind előremutató kezdeményezések.

Segítjük az évente megrendezett szavaló-, szép kiejtés-, kottaolvasó- és népdal-éneklési versenyeket, amelyekbe mindig bekapcsolódik 10—15 hallgatónk. 1969 áprilisában, a Hallgatók Napja alkalmával kiállítottuk a hallgatók által készített szemléltető-eszközöket, *Berki Imre* hallgatónk önálló karikatúra-kiállításában gyönyörködhetünk. Ugyancsak a hallgatók elé kerülnek a foto-szakkör legsikeresebb felvételei.

A jó humorérzékű vagy épp az ifjúság életét éles szemmel bíráló hallgatóink a faliújságon jelentetik meg gondolataikat. Mindez sok lehetőséget nyújt az egyéni képességek kibontakoztatásához.

Tudjuk, szerények az eredményeink. Azt is, hogy sokkal többen kapcsolódhatnak be abba a tevékenységbe, amely már a diákot tanítja meg a szabad idő hasznos,

önművelő felhasználására. Márpedig a pedagógusra ilyen feladatok is várnak. Saját élete példájával kell mások számára is utat mutatnia. E gondolat vezeti további terveinket, az elkövetkező évek munkáját is.

Kopácsy Béláné

Kollégiumi élet

Kollégiumunk az elmúlt három évben is optimális feltételek mellett valósította meg legfontosabb feladatait. A hallgatók 80 %-ának — majd a hallgatói létszám növekedése után 72 %-ának — tudunk kollégiumi ellátást biztosítani, ami számukra a nyugodt otthont is jelentette. A jó tanulás feltételeinek megteremtésével, a szabad idő sokoldalú kihasználásának lehetővé tételével elősegítettük az intézeti oktató-nevelő munka hatékonyságának növelését.

Jelenleg a kollégisták 55 %-a fizikai dolgozók gyermeke. Nagy gondot fordítunk arra, hogy jól érezzék magukat a kollégiumi közösségben, s hogy minden segítséget megkapjanak az előforduló hátrányok felszámolásához.

Az 1970-ben létrehozott új szervezeti szabályzatunk értelmében a kollégium munkáját a KISZ-csúcsvezetőség által irányított *Kollégiumi Bizottság* szervezi és vezeti. Ennek tagjai: kollégiumi titkár, gazdasági felelős, betegfelelős, a Menza Bizottság elnöke és három folyosó-felelős. A KISZ-vezetőség és a Kollégiumi Bizottság között az együttműködés harmonikus. A megnövekedett önállósággal élni is tudnak. Eredményesen képviselik a hallgatók érdekeit a különféle szervekben. (Intézeti Tanács, Diákjóléti Bizottság stb.) Sokat javult a kollégiumi közösség informáltsága is. Arra törekszünk, hogy a hallgatók ne csak megismerjék jogaikat, hanem éljenek is velük, s ezzel együtt kötelességüket is teljesítsék.

A Kollégiumi Bizottság legfontosabb feladatának tartja a színes, tartalmas, mindenki számára vonzó program kidolgozását, mert ez a biztosítéka az aktív közösségi élet kibontakozásának. A program központi helyén szerepel a *tanulmányi munka támogatása*. Ezen a területen is támaszkodunk a már kialakult hagyományokra. Minden évben szervezünk tanulmányi versenyt, amelynek a tanulmányi munkán kívül része a közösségi tevékenység is (rendezvények szervezése, látogatása, társadalmi munka, a házirend betartása stb.). A verseny győzteseit ingyenes kirándulással, könyvvel ju-

Készülés a másnapi szemléltetésre

talmazzuk. Hagyományaink közé tartozik az is, hogy a II. évfolyam hallgatói az elsőéveseket patronálják. A tanulmányi munka segítése érdekében konzultációkat szervezünk, jutalmazunk, de ha kell, felelősségre is vonunk.

Délután a szobában

A tanulmányi munka javítása elősegíti a jó politikai, szakmai felkészültséget, a hivatástudatra nevelést is, hiszen az erkölcsi tulajdonságok, az erkölcsi magatartás szokásai elsősorban a munkatevékenység kapcsán alakulnak, formálódnak. A *hivatástudat* erősítése érdekében sikerrel próbálkoztunk egy új kezdeményezéssel. Az új általános iskolai diákokthon hátrányos helyzetű tanulóinak patronálását vállaltuk. Elsősorban olvasásból, számtanból, oroszból korrepetálnak az önként vállalkozók, de bekapcsolódtak a tánc- és bábszakkör munkájába is. A nagy lelkesedéssel és lelkiismeretességgel végzett munkájuk során betekintheettek a leendő életpályájuk szépségeibe, de megláthatták annak nehézségeit is.

Kollégiumi Bizottságunk nagy gondot fordít az *eszei-politikai nevelésre* is. Ifjúságunk érdeklődik a nemzetközi és a hazai események iránt. Életkoruknak megfelelően keresik az igazságot, problémáztatnak a fejlődésből adódó ellentmondásokon. Kérdéseikre igyekszünk választ is adni. Ezért szervezünk kollégiumi esteket, támogatjuk a KISZ politikai munkáját, részt veszünk a hagyományá váltó politikai vetélkedőkön. E munka eredményeként is értékelhetjük, hogy az utóbbi három évben mintegy 11 hallgatót vett fel az intézeti pártalapszervezet a tagjai sorába, akik valamennyien kollégisták voltak.

A kollégiumi közösség összetartója, erősítője a derűs, kellemes diákélet, a kulturált szórakozás közös élménye. Hagyomány nálunk a „Télapó-est”, a „Fenyőünnep”, a „Farsangi multság” rendezése. Ilyenkor a kollégisták vidám műsorral szórakoztatják egymást és tanáraikat. Az ilyen rendezvények között a legkiemelkedőbb a „Hallgatók Napja” vidám műsora, ahol az intézeti és a kollégiumi élet fonákságait, humoros mozzanatait tűzik gombostű-, illetve „gitárvégre”, tréfás csoportos vetélkedőket rendeznek.

Kollégistáink magukénak érzik otthonukat, s azért áldozatvállalásra is készek. Kollégiumi gyűlés döntése alapján anyagiakkal és munkájukkal egyaránt hozzájárulnak a klub felszerelésének bővítéséhez és a jutalmazásokhoz is.

Összegzésképp úgy ítélni meg az itt folyó munkát, hogy az önkormányzat fejlesztésének feladatát mind a szervezet jó kiépítésével, mind a nevelés hatékony módszereinek megtalálásával jól oldottuk meg: egyre több hallgatót tudunk bekapcsolni a közösségi munkába. Ifjúságunk kötelességérzete és felelősségvállalása egyre magasabb szintre emelkedik.

Karkus Istvánné

Az intézetben folyó tudományos kutatómunka

A tudományos kutatómunka szorgalmazása a felsőoktatási intézményekben a következő megfontolásokból fakad: Valamennyi oktatónak a legmagasabb szinten kell ismernie saját szaktudománya eredményeit ahhoz, hogy eredményes oktatómunkát végezhesen. A szaktudomány magas fokon való elsajátítása azonban ma már nem képzelhető el tudományos igényű kutatómunka nélkül. Ezek a felismerések az utóbbi 3 évben intézetünkben és gyakorlóiskolánkban is erősödtek, s ez sokrétűbb, tematikailag gazdagodó kutatásokat eredményezett. Metodikai kutatócsoportunk munkája és két önálló kiadványa iránt még ma is országsszerte komoly érdeklődés tapasztalható, s ez intézetünkben is kedvező ösztönzést jelentett az újabb kutatások tervezésére, végzésére. Ez főként a nevelésközpontú szemlélet erősödésében, az alapfokú képzés korszerűsítését szolgáló kísérletek számának növekedésében, a tantárgypedagógiai kutatások uralkodó jellegében mutatkozott meg. Az MSZMP 1969-ben kiadott tudománypolitikai irányelvei tovább erősítettek bennünket abban a meggyőződésben, hogy kutatómunkánk célját és tartalmát az elmúlt években helyesen ragadtuk meg.

Az intézetünkben és a gyakorlóiskolában a tudományos kutató tevékenységnek több formája és szintje megtalálható ma már. Kiemelhetők közülük a *kísérletek*, amelyeket a gyakorlóiskola nevelői intézeti tanárok közreműködésével végeznek. Ezek között országos jelentőségűek a következők:

- Alsótagozati orosztanítással (tagozatos osztállyal) kapcsolatos kísérletek 2 osztályban. Kezdeményezője és megszervezője *dr. Horgosi Ödön* intézeti tanár, aki e témakörnek országosan is vezető kutatója.
- Az országosan előre törő komplex matematikatanítási kísérlet bevezetésének előkészítése 2 kísérleti osztályban.
- Az OPI készítette feladatlapokkal folyó kísérletek a környezetismeret tanításában egy 1. és egy 2. osztályban.

Ezek mellett a gyakorlóiskola több más, az intézeti tanárok által kezdeményezett kísérletnek is műhelyévé vált. Ezek közül megemlíthjük:

- A csoportfoglalkozások alkalmazásának lehetőségei, értékei az 1—4. osztályokban. E kísérletek irányítója *Fábián Zoltán* igazgatóhelyettes, a kutatás 1965 óta rendszeresen folyik.
- Az olvasástanítás korszerűsítésére irányuló kísérletek, amelyeket a metodikai kutatócsoport irányít.
- A fogalmazástanítás hatékonyságát vizsgáló kísérletek a 3. és 4. osztályokban. Szervezője *Nagy József* intézeti tanár.
- Az énektanítás korszerűsítésével kapcsolatos *Szabó Mihály* szakcsoportvezető intézeti tanár kezdeményezése: az 1—4. osztály teljes énekanyagának hangszalagra rögzítése zongorakísérettel, s e hangszalagoknak az énekórákon való alkalmazása a gyakorlóiskolában s néhány más iskolában.
- Új rendszerű személyi dosszié („Pedagógiai feljegyzések”) rendszeresítése valamennyi gyakorlóiskolai tanulóról.

Az intézetben is több kísérlet folyik egyes tárgyak korszerűbb oktatásával, az értékelési rendszerek korszerűsítésével kapcsolatban.

A felsorolt kísérletek mellett több intézeti tanár végez *saját kezdeményezésű kutatómunkát*. Ezekről a felsorolt publikációk és az intézeti napi előadások kellő

tájékoztatást nyújtanak. Itt említjük meg, hogy az utóbbi években intézeti tanáraink irányításával több olyan hallgatói szakdolgozat és pályázat született, aminek tudományos értéke is figyelemre méltó.

Bár a kutatómunka eredményességének nem egyetlen és föltétlen mutatója a megjelent tanulmányok száma, a *publikációs tevékenység* mégis fontos dokumentuma elért eredményeinknek. Ha az utóbbi 3 évben elért eredményeinket összevetjük a legutóbbi évkönyvünkben rögzített adatokkal, ebből a szempontból is jelentős fejlődésről számolhatunk be. 34 tanulmánnyal és 2 önálló kiadvánnyal szemben most 45 tanulmány és 4 önálló kiadvány tanúsítja az intézeti oktatók és gyakorlóiskolai nevelők ezirányú tevékenységét. A négy önálló kiadvány sorában szerepelnek a metodikai kutatócsoport két tagjának, *Fábián Zoltán* igazgatóhelyettesnek és *Fábián Zoltáné* intézeti tanárnak a Tankönyvkiadó megbízásából készített olvasási munkafüzetei, *Nagy József* intézeti tanárnak a várostörténeti monográfia megírásában végzett társ szerzői tevékenysége és *Sáros András* intézeti tanár önálló műemléki kiadványa. (Itt említjük meg, hogy *dr. Horgosi Ödön* intézeti tanár orosz speciálkollégiumi módszertani jegyzete jelenleg nyomdában van.)

Az intézetünkben folyó tudományos kutatómunka jellegére, tantárgypedagógiai irányultságára világosan mutat az is, hogy a korábbi 3 éves időszakban „A Tanító Munkája” c. alsó tagozatos folyóiratban 10 cikk, a most záruló 3 éves ciklusban pedig 22 cikk megjelenését rögzíthetjük. De hallatták szavukat intézetünk oktatói a korábban megnyert folyóiratokon, kiadványokon kívül (Pedagógiai Szemle, Felsőoktatási Szemle, Módszertani Közlemények, Tanítóképző Intézetek Tudományos Közleményei stb.) új sajtó-fórumokon is (Tanítók Kézi Könyvtára, „A korszerű nyelvoktatásért!” c. orosz nyelvű kiadvány, Csongrád megyei Pedagógiai Tájékoztató, Budapesti Tanítóképző Intézet jubileumi évkönyve, Audio-vizuális Közlemények, Szolnok megyei Orvosok Közleményei, Vergleichende Pädagogik stb.). S végül megemlítjük, hogy az MM és a Tankönyvkiadó által 1969-ben közösen meghirdetett pályázaton („Hogyan fejlesztsem a 6—10 éves korú tanulók értelmi erőit?”) *Gledura Lajosné* gyakorlóiskolai nevelő II. díjat, *Gledura Lajos* intézeti tanár III. díjat; az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság ugyancsak 1969-ben meghirdetett pályázatán *Hagyó Ernőné* gyakorlóiskolai nevelő „Korszerű eszközök a beszédkézség fejlesztésének szolgálatában” c. pályázatával III. díjat nyert. 1970-ben az „AV 70” országos pályázaton *Gledura Lajos* intézeti tanár „Az audio-vizuális eszközök használatának jelentősége és lehetőségei a szakképzésben, a tanítóképzésben” c. munkájával III. díjat nyert.

Az eltel 3 évben sokat javult, erősödött az intézeti tudományos bizottság munkája, koordinációs tevékenysége. A bizottság szervezeti, működési formája megszilárdult. A tudományos bizottság a szakcsoportok, kutatócsoportok és gyakorlóiskola képviselőiből tevődik össze, így szorosabb kapcsolatot képes teremteni a szakcsoportok oktató-nevelő munkája, a gyakorlóiskola tevékenysége és a tudományos kutatómunka között, ugyanakkor biztosítani tudja a kollektív kutatások és az egyéni kutatómunkák kívánatosabb összhangját, a rendelkezésre álló erők eredményesebb koncentrációját. A tudományos bizottságnak e koordináló tevékenysége már az eddig elért eredményeinkben is tükröződött, de különösen jó irányban befolyásolta a következő 3 évre szóló középtávú kutatási tervek tartalmát.

Az intézeti oktatók munkájával kapcsolatban az utóbbi években fokozódott a tudományos munkavégzés igénye. Nőtt a doktori cím megszerzésének és a tudományos fokozatok elérésének a jelentősége. Ezen a téren eddig két eredményről számolhatunk be. *Dr. Horgosi Ödön* intézeti tanár „A szubjektív értékelés képzői és az egyedképző viszonyának a vizsgálata a mai orosz nyelvben” c. disszertációjával nyerte el a doktori címet. *Fábián Zoltán* igazgatóhelyettes pedig most írja kandidátusi disszertációját.

Nagy József

A gyakorlóiskola munkája

Az 1968/69. tanév végén újabb lépéseket tettünk a teljes 3 osztályos gyakorlóiskola kiépítése érdekében. Megszüntettük az utolsó összevont tanulócsoportot is, s átszerveztük napközis csoporttá. Így az 1969/70. tanévben 8 alsótagozatos osztály és 5 napközis csoport működött.

1969 tavaszán tanácsi és minisztériumi közös beruházásból megkezdődött a 16 tantermes új gyakorlóiskola és 60 személyes tanyai általános iskolai diákotthon építése. Az 1970/71. tanévet némi késéssel már az új épületben nyitottuk meg 8 x 2 párhuzamos osztállyal, 425 tanulóval, köztük a tanyai diákotthon 68 lakójával. A diákotthonban elhelyezett tanulók száma a tanév végére 85-re emelkedett. Ez egyúttal azt jelenti, hogy a város tanyai iskoláinak nagy részét sikerült szakrendszerű oktatáshoz segíteni.

Az új gyakorlóiskola

Az 1970/71. tanévben az alsó tagozattal és a tanítóképzéssel együttjáró tennivalókon túlmenően új feladatok egész sorával találtuk szemben magunkat, melyeket így szabtuk meg a magunk számára:

A nevelőtestület kétszeresére bővült. Első és legfontosabb feladatunk, hogy megteremtjük a jó munkahelyi közérzetnek, valamint az eszmei-pedagógiai egység kialakulásának feltételeit. Ugyanebben segíteni kell a tanyai diákotthon nevelői kollektíváját is.

A tanulók hét iskolából, mint eddigi közösségekből kiemelve, sokan egészen újszerű környezetben (diákotthon) kerültek össze. Az iskola meglévő hagyományaira, valamint az úttörőcsapat önkormányzati szerveire építve le kell raknunk az iskola-közösség alapjait.

Gyakorlóiskolai folyosó

A társadalom alapvető igénye, hogy a tanulók önállóságának fokozását is fő feladatnak tekintsük. Ez az értelmi erők fejlesztésén kívül az önálló tanulás képességének jobb megközelítését és a mostohább tárgyi feltételekből eredő tanulmányi és nevelési különbségek szintrehozását kell, hogy jelentse.

Az úttörőcsapat vezetősége a csapatélet alapozó megszervezésén kívül fő feladatának tekintette a szocialista ifjúság kialakításának segítségét. Munkájukat a mozgalom jubileumára való felkészülés szelleme hatotta át.

A napközi otthon és a tanyai diákotthon a tanulók személyiségét formálva segítette az önálló tanulás módjának elsajátítását, kulturált étkezésre és szórakozásra nevelte őket, biztosította a gyermekek természetes mozgásigényének kielégítését.

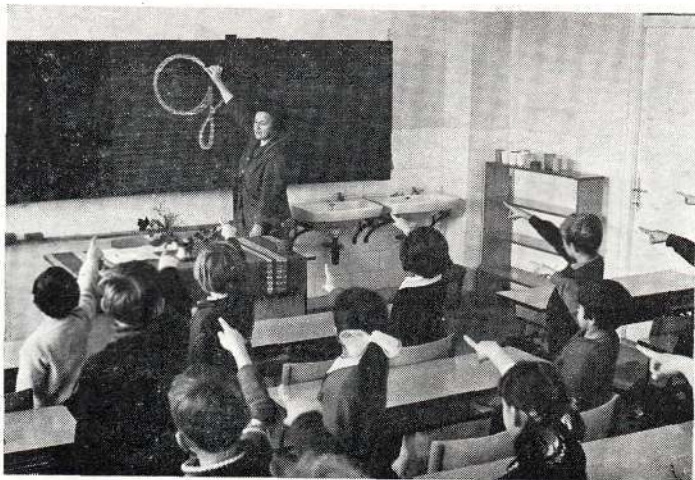
Változatlanul fő feladatunk maradt az intézet hallgatóinak hivatástudatra nevelése, kommunista szakemberré képzésük segítése is. Ez utóbbi a tanítóképző intézet új tantervének az iskolai gyakorlattal összefüggő változásaira való felkészülést is jelenti.

Az általános iskolákra egységesen kötelező Tanterv és Nevelési Terv alapján folyó oktató-nevelő munka mellett az alsó tagozatban folytattuk az évekkal ezelőtt megkezdődött tantárgypedagógiai kísérleteket. Elsősorban az olvasmányok önálló feldolgozásának módjait és lehetőségeit vizsgáltuk. Idejében felfigyeltünk a fogalmazástanításban jelentkező szemléletváltozásra is, alkalmazva mindazt, ami e tárgy tanításában a nagyobb tanulói önállóságot eredményezi.

Az orosz társalgást már több éve rendkívüli tárgyként tanítottuk az alsó tagozatban. A kedvező tapasztalatokra építve az 1970/71. tanévben megkezdtük az orosz nyelv 3. osztályban induló szakosított tantervű tanítását, hogy az intézet orosz speciális kollégiumot választó hallgatóinak iskolai gyakorlatához megteremtsük a lehetőséget. Ugyancsak fokozatos felkészülés után az 1. b osztályban megkezdődött a komplex matematikatanítás, az 5. a osztályban pedig a problémamegoldó gondolkodást előtérbe helyező Lénárd-féle matematikatanítási kísérlet B változata.

Amellett, hogy a didaktikai és tantárgypedagógiai fejlődéssel lépést tartva láthatják a hallgatók a gyakorlóiskolában mindazt, ami új vagy előremutató, — min-

denkor készségesen vesszük ki a részünket a nevelők továbbképzéséből is. Ilyen pl. az évente rendezett Tanítók Akadémiája, vagy egy-egy nevelőtestület (Martfű, Farnos, stb.) óralátogatásokon való fogadása, tapasztalatcsere látogatása. Csoportos foglalkozásokat bemutató órákat tartottunk a Magyar Pedagógiai Társaság Metodikai-Didaktikai Szakosztályának 1969 tavaszán intézetünkben tartott ülése alkalmából is.

Írásóra 1. osztályban

Az iskola valamennyi nevelője magasfokú munkaerőkölcset tanúsítva végzi oktató-nevelő munkáját. Sokat köszönhetünk az úttörőcsapatnak is, mely nagyon hasznos akciókkal mélyítette el az iskolai nevelés tartalmát. Mindezekből is magasan kiemelkedett az MSZMP KB 1970 februári ifjúságpolitikai állásfoglalásának szellemében megtartott csapatnévadó ünnepség. A névadó Háy Mihályra nagyon ráillenek Kádár János elvtárs következő szavai: „Nekünk igaz embereszmények kel-
lenek. Emberek, akik tettel és gondolattal segítették elő a társadalmi haladást.”

Gyakorlóiskolánk a hallgatók úttörővezetői felkészítéséből rendszeresen kiveszi a részét. Szénási Béláné Faragó Lászlóval és Telek Bélával együtt évek óta vezeti az elsőéves hallgatók nyári előkészítő tábort, mely megalapozza a következő tanévi mozgalmi munkájukat. Minden osztálytanítónk és osztályfőnökünk értékes társadalmi munkájának tekinti a melléjük állított hallgatóknak a rajvezetésre való felkészítését.

Végül néhány statisztikai adattal próbálunk képet festeni nyolcosztályossá bővült iskolánkról.

Az osztályozott tanulók száma	428
Az iskola tanulmányi átlaga	3,8
Az alsó tagozat tanulmányi átlaga	4,1
A felső tagozat tanulmányi átlaga	3,5
A tanyai kollégisták tanulmányi átlaga	3,2
Javítóvizsgára utasított	8
Osztályismétlésre utasított	3
Javítóvizsgán osztályismétlésre utasított	2

Rózsa Sándor

A gazdasági feltételek alakulása

Az 1967. évi jubileumi évkönyvünkben vázoltuk azokat a terveket, melyek a felsőfokú oktatásban részt vevők számának emelésén túl az általános iskolai képzés bővítését és az új felkészülési területet is jelentő általános iskolai (tanyai) diákotthoni munka beindítását jelölte meg az 1968—1971. évek fejlesztési feladatául.

Újabb évkönyvünk megjelenése alkalmával jelentjük, hogy tervünket, mely szolgálta a népgazdasági tervben előírt felsőoktatási célok megvalósítását és egyidejűleg a város fejlesztési célkitűzéseit, teljesíteni tudtuk.

A beruházási programban tervezett határidő előtt egy évvel, 1970 szeptemberben megkezdte működését a 16 tantermes előadóteremmel és tornateremmel ellátott általános iskola és a 90 fős általános iskolai diákotthon.

Az általános iskola kiköltözése megnyitotta az utat a felsőfokú oktatási helyiségek számának növelésére, bővítésére. Az átalakítási munkák időben befejeződtek, így 1971. szeptember 1-től az addigi 60 fős évfolyamok helyett 96 fős évfolyammal indult az I. évfolyam.

A tervek megvalósítása során számtalan nehézséget kellett elhárítani, leküzdeni, melyben segítségünkre voltak a Művelődésügyi Minisztérium, a Szolnok Megyei és a Jászberényi Városi Tanács, a Szolnok Megyei Állami Építőipari Vállalat, a Jászszági Építőipari Szövetkezet illetékes vezetői és dolgozói, továbbá intézetünk dolgozói, akiknek ezúton is köszönetet mondunk.

A fő fejlesztési feladatokkal párhuzamosan lehetőség nyílt 1970-ben a Művelődésügyi Minisztérium által biztosított céljellegű előirányzatból az intézeti könyvtár bővítésére, melyet korszerű berendezéssel is felszereltünk.

Továbbfejlesztettük és új helyiséggel bővítettük a lélektani laboratóriumot, megkezdte működését a pedagógiai kabniet is, melynek végleges helyére költöztetése és korszerű felszereléssel történő ellátása a közeli hónapok feladata.

Az átalakítások során — további létszámfejlesztésre felkészülve — korszerű, 130 fős előadótermet létesítettünk. Az előadóban lehetőség van a férőhelyek számának csökkentése nélkül egy általános iskolai osztálytermi berendezés elhelyezésére is. Így megtehetjük, hogy teljes évfolyamok „élőben” kísérhessék figyelemmel a bemutató-tanfásokat, és a különböző továbbképző tanfolyamok résztvevői teljes létszámban jelen lehessenek a minta-tanításokon.

A helyiségek belső átrendezésével megfelelő termet biztosítottunk audio-vizuális labor részére, melynek berendezését és felszerelését 1972-re tervezzük.

Az elmúlt években sor került a kazánház — melynek feladata az új épület fűtése is — korszerűsítésére és a csaknem megkétszereződött étkezési létszámot ellátó konyha átalakítására, bővítésére.

A felújítási munkák előrehaladásával párhuzamosan fokozott gondot fordítunk a parkosításra, ligetes tanuló és pihenő terület kialakítására. Meggyőződésünk, hogy az esztétikus, tiszta, rendezett, egészséges környezet jelentős nevelési tényezőként hat tanulóink és hallgatóink személyiségének alakulására.

A tanulók és hallgatók aktív közreműködésére, társadalmi munkájára, a város üzemének támogatására, s nem utolsósorban az MM. és MTS anyagi hozzájárulására számítva megkezdjük egy 200 m-es 5 sávós futópályával övezett sportpálya építését.

A fejlesztéssel együtt növekedtek az üzemeltetési és fenntartási kiadások is. Az 1971. évi módosított költségvetési előirányzat meghaladja a 10 millió forintot. A költségvetés egyik nagyságrendileg is legjelentősebb tétele a hallgatók támogatására biztosított összeg.

Ösztöndíjra, pénzbeli támogatásra, a hallgatók étellemezésére 1971-ben 1.300.000 Ft-ot fordítottunk.

Az elmúlt 3 évben több mint 1.500.000 Ft értékben szereztünk be berendezési és felszerelési tárgyakat, kísérleti és szemléltetőeszközöket. A tárgyi feltételek biztosítása alapot ad arra, hogy a korszerű oktatási eszközök — magnetofon, diavetítő, epizkóp, írásvetítő, stb. — elfoglalják helyüket a mindennapos oktató munkában. Nevelőink és hallgatóink igénylik és használják is ezeket az eszközöket.

A hallgatói létszámemeléssel párhuzamosan nem tudtuk növelni a kollégiumi férőhelyek számát. E probléma megoldására új kollégium építését tervezzük.

Szécsi Zoltán

Pártalapszervezetünk

A jelenleg harminc tagú pártalapszervezetünk két pártcsoportban, három tagú vezetőség irányítása mellett végzi munkáját.

Mindenkor felelősnek éreztük magunkat az intézetben folyó eszmei-politikai nevelés irányításáért, párttagjaink igyekeztek elsősorban saját példájukkal mind eredményesebbé tenni a szakcsoportokban és a tömegszervezetekben folyó munkát. Fontosnak tartottuk a pártonkívüliekkel való együttműködést, folyamatos tájékoztatásukat a politikai kérdésekben. Az előző évek során kialakult őszinte légkör nagy segítséget adott mindenkor a feladatok eredményes megoldásához. Szerencsésnek mondható ilyen szempontból, hogy párttagjaink nemcsak a szabályzatokban biztosított testületekben vannak jelen, hanem minden szakcsoportban és bizottságban is.

Az utóbbi három évben tovább növekedett a párt vezető szerepe. A IX. kongresszus kimondta: „Valamennyi pártalapszervezet jogot kap a területén folyó munka ellenőrzésére és a vezetők beszámoltatására.” E jog azért jelentős, mert mindenkor betekintést enged a vezetés munkájába, növeli a tanácsadáshoz szükséges áttekintőképességünket és hozzáértésünket, de egyben a felelősségünket is. A demokratizmus szélesítésének ez alapvető feltétele. Mind jobban éltünk is ennek lehetőségével. Így 1970 tavaszán, amikor a felsőoktatásban dolgozók bérrendezésére került sor, az intézeti pártcsoport tett ajánlást a besorolások elvi kritériumaira, aminek alapján ezt az operatív munkát az arra illetékes vezetők megnyugtatóan tudták elvégezni.

Figyelemre méltó kollektív munkával végzett felmérést indítottunk el az 1969/70-es tanévben a fizikai dolgozók gyermekeinek segítése érdekében, amibe bevontuk KISZ-szervezetünket és a csoportpatronáló tanárokat is. Később, 1971-ben ugyanezt a kérdést vizsgáltuk meg a gyakorlóiskolában és az általános iskolai diákotthonban is. A felmérések során történt figyelemfelhívás, valamint a hozott határozatok éreztették hatásukat az oktató-nevelő munkában.

Igyekeztünk megadni minden segítséget a tömegszervezetek munkájához is. Elsősorban párttagjaink útján segítettük azoknak a járható utakat végrehajtását, amelyek a dolgozók érdekvédelmét jelentették, s amelyek megoldása a szakszervezetre hárult. Így pl. a nők helyzetére vonatkozó járható utat. A KISZ-ben folyó munka minden évben taggyűlés elé került, ahol hatékony segítséget is tudtunk adni a szervezeteknek. Ezenkívül a csoportpatronáló tanárok közül a pártonkívülieket is külön felkértük, hogy e munkájukat pártmegbízatásnak is tekintsék, azaz a politikai, mozgalmi munka sohase kerüljön háttérbe. E kívülről történt támogatás mellett mindig a leghatékonyabbnak tekintettük a belső, az ifjúságon belüli öntevékenység fejlesztését. Épp ezért a KISZ vezetőséggel közösen minden évben felmértük, kik szándékoznak pártunk tagjai lenni. A jelentkezőkkel huzamosan foglalkoztak párttagjaink, majd ajánlották is őket felvételre. Az elmúlt három évben 11 hallgatót vettünk fel, akik az intézeti pártcsoportban dolgoznak, s elsőrendű pártmegbízatásuk a KISZ-ben folyó munka segítése.

Mindenkor készséggel segítjük mind az intézet dolgozóit, mind a hallgatóságot abban, hogy politikai informáltsága fokozódjék. Ennek érdekében részben külső előadókat hívtunk meg szabad pártnapok tartására, de párttagjaink is tartottak ilyen tájékoztatókat főként a KISZ alapszervezetekben.

Szabó Mihály

KISZ szervezetünk

Szervezeti élet

Az elmúlt években kialakult jó hagyományokat megőriztük, tovább is fejlesztettük, sőt számos szervezeti és módszerbeli változtatást is végrehajtottunk. 1970/71-től kezdődően új szervezeti formára tértünk át, megszüntetve a felesleges áttételeket okozó évfolyamonkénti tagozódást, és helyette az állami tanulósoportokkal azonos alapszervezeteket hoztuk létre. Ennek következtében az 1971/72-es tanévet már nyolc alapszervezettel kezdtük meg, amelyet a héttagú csúcsvezetőség irányít. Intézetünk minden hallgatója tagja a KISZ-nek.

Ugyancsak az 1970/71-es tanévtől — amikor a Kollégiumi Szervezeti és Működési Szabályzatot is elkészítettük — a csúcsvezetőségből kivált a kollégiumi életet vezető részleg, s a Kollégiumi Diákbizottság bár a KISZ irányítása alatt, de különállóan teljesíti feladatait. A nyugodt és eredményes munkavégzésnek minden feltétele adott. KISZ szervezetünk élvezi mind a párt-, mind az intézetvezetés támogatását. A pártalapszervezet vezetősége évenként többször, de a taggyűlés is legalább egyszer napirendre tűzi munkánk egy-egy területének megvitatását.

Szoros kapcsolatot tartunk 1970 óta — amikor együttműködési szerződést kötöttünk — az ország valamennyi pedagógusképző intézményével, de különösen az Egri Ho Si Minh Tanárképző Főiskolával, a Debreceni-, és az Esztergomi Tanítóképző Intézetekkel. Tapasztalatcsere, kölcsönös együttműködés, módszertani segítség — azok a területek, amikre a kapcsolat kiterjed.

A városi KISZ-szervezetek közül szorosabb kapcsolatot építettünk ki a Magyar Néphadsereg helyi alakulatával, az Aprítógépgyár KISZ szervezeteivel.

Politikai nevelőmunka

Egyik fő feladatunknak tekintettük, hogy minden KISZ tag sajátítsa el a marxizmus-leninizmus tanításait, és ezek az eszmék meggyőződéssé is váljanak. Különös gondot fordítottunk arra, hogy a marxizmus-leninizmus szeminárium foglalkozásaira mindenki rendszeresen készüljön, az ott kialakult vitába kapcsolódják be.

Szorgalmazzuk a szélesebb körű olvasottságot is, aminek érdekében ösztönözzük szobánként a folyóirat- illetve újságrendelést. Minden évben hívtunk neves központi előadókat, akik az időszerű politikai kérdésekről tájékoztatták tagságunkat. Különösen örültünk annak, hogy a város és a megye párt- és tanácsi vezetői is felkerestek bennünket. Így emlékezetes *Fodor Mihály* elvtársnak, a Megyei Tanács VB elnökének és helyettesének, *Bárdi Imre* elvtársnak az 1969 februárjában tett látogatása, de *Semsei Imre* elvtárs, a városi pártbizottság titkára, *Bedő András*, a pártbizottság munkatársa, *Bojti János*, a Városi Tanács VB elnöke is többször jártak nálunk.

Sok segítséget kaptunk politikai nevelőmunkánkhoz az intézet pártalapszervezetétől. Az ő segítségükkel dolgoztuk fel alapszervezetünként az MSZMP X. Kong-

resszusának, az ifjúságpolitikai irányelveknek anyagát. KISZ szervezetünk is bekapcsolódott abba a felmérő és értékelő munkába, amelyet a pártalapszervezet a fizikai dolgozók hátrányos helyzetű gyermekeinek segítése érdekében végzett 1970-ben. 1971 márciusában az intézeti tanácsülésre, amelyen a hallgatói demokracizmus alakulását vitatta meg a tanács, csúcsvezetőségünk önálló vitaindító referátumot készített.

A vezetők továbbképzésére minden tanévben gondoltunk. Elsősorban a marxizmus-leninizmus szakcsoport segítségét vettük igénybe a KISZ-vezetők elméleti, politikai és világnézeti továbbképzéséhez.

A tanulmányi munka segítése

Évek óta hagyomány, hogy a tanulócsoporthoz között tanulmányi versenyt rendezünk. Itt a szerzett érdemjegyek mellett figyelembe vesszük a pályázatokon való részvételt, a kulturális és sportéletben való tevékenykedést, sőt a fegyelmezettséget is. A győztes csoportok részére biztosítjuk az intézet segítségével az egy-, illetve kétnapos kirándulás költségeit.

Nemcsak követelményeket támasztunk, de igyekszünk biztosítani a nyugodt tanulás feltételeit, a tanulásban a konkrét segítséget is. Főképp az elsőséveseket igyekszünk bevezetni a tanulás módszereibe, segítjük a konzultációs lehetőségek megteremtését, a Tanítási gyakorlatokra való felkészülést stb.

A Tudományos Diákkör és a Pedagógiai Kabinet munkáját — amelyből külön fejezetben esik szó — főképp a hallgatók biztatásával, ösztönzésével segítjük. Tudjuk jól, hogy az egyéni képességek kibontakoztatásának jó területei, illetőleg formái ezek.

Évkönyvünkben ugyancsak külön foglalkozunk a kulturális élettel. Ezért itt a kifejtés igénye nélkül csak utalunk arra, hogy ezt a területet sem hanyagoljuk el. Célunk, hogy jól is érezzék magukat a hallgatók itt az intézetben. Találják meg a kulturált szórakozás számukra megfelelő formáit.

Erdekvédelmi és képviselői tevékenység

Jelentős előrelépés történt ezen a téren az elmúlt években. Tevékeny részesei voltunk az intézet Szervezeti és Működési-, valamint Tanulmányi és Vizsgaszabályzata kialakításának. A szabályzatokban a felsőbb szervekkel egyetértésben fogalmaztuk meg a KISZ döntési-, véleményezési- és javaslattevő jogait. Képviselőink az intézeti tanácstól kezdve minden olyan bizottságban részt vesznek, ahol az ifjúság ügyeit intézik. Jelentős a szerepük a Diákjóléti Bizottságban, amely dönt a hallgatók részére juttatandó szociális és tanulmányi segélyekről, kollégiumi felvételekről, sőt a rendkívüli segélyek szétosztását — amely évenként mintegy 40 000 Ft — az intézet igazgatója teljes felelősséggel ránk bízta.

Ha mód nyílik rá, magunk is szervezünk munkaakciókat, Így pl. a KISZ VIII. Kongresszusa tiszteletére Kommunista Vasárnapot tartottunk, s az itt keresett pénzt a kollégium munkájának segítésére fordítottuk.

Jelenlegi feladataink

Az elkezdett munkát, amely a párt ifjúságpolitikai határozatának végrehajtása érdekében elkezdődött, folytatnunk kell. A most megjelent ifjúsági törvény, valamint a KISZ VIII. Kongresszusán hozott határozatok sok részfeladat megoldását kívánják tőlünk is. Ez utóbbi előkészítésének mi is részesei voltunk. 1971 októberében a városi küldöttterkezetlen hat taggal képviseltettük szervezetünket, ahol megyei

küldötteknek választották meg *Nyíri Lajosnét*, a KISZ Megyebizottság VB-tagját és *Csőrgő Ilona* KISZ-titkárt. Ugyanitt *László Gyulát* a Városi KISZ Bizottság VB-tagjává, *Kovács Erzsébetet* pedig a KISZ Városi Bizottsága tagjának választották meg.

E néhány adattal azt is igyekeztünk bemutatni, hogy az intézeten kívül is szolgáltuk a Kommunista Ifjúsági Szövetség célkitűzéseit.

Összegezve jelentésünket megállapíthatjuk, hogy szervezetünk az elmúlt években erősödött, szervezeti életünk hatékonyabban működik, a vezetőség is egyre inkább érzi a kapott jogok mellett a felelősséget. A munka folyamatos javulásában természetesen részük van az előző évek vezetőségeinek is, akik névsorát az Adattárban közöljük.

Csőrgő Ilona

Szakszervezetünk

Az 1968. január elsejével életbelépett új Munka Törvénykönyve, valamint a gazdaságirányítás új rendszere új feladatok elé állított bennünket, kiszélesítette jogkörünket, növelte felelősségünket. Ennek tudatában állítottuk össze az intézet igazgatójával közösen azt a „Megállapodás”-t, amely később — az intézeti Szervezeti és Működési Szabályzat megalkotása után — végleges dokumentum lett, alapja az együttműködésnek, az éves munkaterveknek, s mint ilyen, mindenkinek rendelkezésére áll.

Fontos feladatunknak tekintjük az intézetben folyó oktató-nevelő munka figyelemmel kísérését, a jó kezdeményezések népszerűsítését. Ugyanígy szorgalmazzuk az oktatók ideológiai és szakmai továbbképzését, a technikai dolgozók ideológiai képzését pedig már évek óta tanfolyamszerűen szakszervezeti bizottságunk végzi közvetlenül.

A másik fontos feladatunk a dolgozók érdekvédelme. Folyamatosan figyelemmel kísérjük a dolgozók élet- és munkakörülményeinek alakulását, észrevételeinket, javaslatainkat az intézet igazgatója elé terjesztjük. Úgy érezzük, hogy épp ennek következtében egyre jobb körülmények között munkálkodhatnak az intézet dolgozói, a „munkahelyi közérzet” megfelelő. Az új gyakorlóiskola és kollégium építésével párhuzamos intézeti átalakítások során is arra törekedtünk, hogy a munkahely még egészségesebb, még esztétikusabb legyen.

Közreműködtünk a bér- és munkaügyi kérdések intézésében: besorolások, rendkívüli feljebb sorolások, jutalmazások végrehajtásában, illetőleg odaítélésében. Ugyancsak lelkiismeretes munkát végzett a segélyezési bizottságunk, és a leginkább rászorultakat juttatta munkáltatói segélyhez, fizetéselőleghez.

Összeállítottuk a *Balesetelhárítási és munkavédelmi intézkedések* c. intézeti dokumentumot, amelynek alapján munkavédelmi felügyelőnk tervszerűen és folyamatosan végzi ellenőrzéseit. Feladatunknak tekintjük a kartársi-, baráti szellem erősítését is, aminek érdekében fehér asztal melletti találkozókot, kirándulásokat, közös színházlátogatásokat szerveztünk.

Igen tanulságos volt 1969-ben a főtí Gyermekvárosban tett látogatásunk, 1970-ben a szolnok megyei állami gazdaságok megtekintésére szervezett kétnapos tanulmányút, 1971 októberében a színházlátogatás. Ezeket az alkalmakat használjuk fel arra, hogy az intézet nyugállományba vonult tagjaival is tartsuk a baráti kapcsolatot. Meghívjuk őket a közös rendezvényekre.

Anyagi lehetőségeink elég szerények. A rendelkezésre álló pénzt azonban igyekszünk jó helyre fordítani. Így az intézet sportkörét támogatjuk rendszeresen.

Szervező munkát a hallgatók között is végzünk minden évben. A tanévek általában 60% a szervezettségük. Az általuk befizetett tagdíjak felett teljes jogkörrel mi rendelkezünk. Ebből a pénzből jutalmazzuk az intézeti szervezésű tanulmányi versenyek helyezetteit; 1970-ben Szarvasra vittük a szakszervezeti tag hallgatóinkat az Óvónőképző Intézet és az Arborétum megtekintésére; a pedagógiai kabinet részére pedig egy írógépet vásároltunk.

Simon András

Sportegyesületünk

Az intézeti testnevelési és sportmunkát két irányú tevékenység jellemzi: az egyik a kötelező testnevelés, a másik a sportegyesületben folyó munka. A kötelező testnevelés az órarendbe beépítve heti két órában történik, ahol a tantervi feladatok valósulnak meg: „A hallgatók egészségének megszilárdítása, a munkaképesség fenntartása és fokozása, képességek és mozgáskészségek fejlesztése, a rendszeres testedzés iránti igény fejlesztése, valamint azon ismeretek elsajátíttatása, amelyek birtokában képessé válnak — az alsó tagozatban — a testnevelés tanítására.” E feladatok közül a legnagyobb probléma a rendszeres testedzés iránti igény felkeltése, amiben nagy részt vállal magára az intézeti sportegyesület. E sportegyesület 1959-ben alakult meg. Feladata a hallgatók és a pártoló tagok részére a sportolási lehetőség biztosítása.

Az 1971/72. tanévben 197 fő a sportegyesület létszáma, akik közül 13 pártoló tag. Ez utóbbiak intézeti dolgozók. Az aktív sportolók száma 35, akik két szakosztályban: kosárlabda és kézilabda — tevékenykednek. A kosárlabdázóknak *Timár Mihály* int. tanár, a kézilabdásoknak *Andrási György* adjunktus az edzőjük. Az előző tanévekben röplabda szakosztályunk is működött, azonban — tekintettel az aktív sportolók alacsony számára, valamint az erők koncentrálásának szükségességére — ezt a szakosztályt ebben a tanévben megszüntettük. Az aktív sportolók alacsony létszámának indoklására meg kell jegyeznünk, hogy intézeteinkben a hallgatókat 10 tantárgy, sőt a speciálkollégiumok indítása után egyeseket 11 tantárgy tanítására kell felkészíteni. Ezek között sok az időigényes készségfejlesztést is megkívánó. Ennek következtében hallgatóinknak kevés szabad idejük marad.

Munkánkat az is nehezíti, hogy a felvételre jelentkezők között az igazolt sportolók száma a 10%-ot sem éri el.

Az ifjúság szélesebb rétegeinek sport iránti érdeklődését elsősorban a tömegversenyek szervezésével igyekszünk felkelteni. A KISZ-szervezet segít bennünket ebben. Minden tanévben együttműködési tervet készítünk. Ugyanakkor az állami vezetéstől is megkapunk minden támogatást. (Jutalmazza a jó sportmunkát végzőket, erkölcsi elismerést kapunk, a Diákjóléti Bizottság a pénzbeli juttatások alkalmával figyelembe veszi a sportmunkát stb.)

Az elért eredményeinket az alábbiakban kívánjuk röviden bemutatni.

Minden tanévben tavasszal és ősszel atlétikai *tömegversenyeket*, csoportok és évfolyamok közötti kézilabda és kosárlabda mérkőzéseket rendezünk. Ezekbe a hallgatóknak mintegy 50%-át tudjuk bekapcsolni. Ugyancsak részt veszünk a városi és járási bajnokságokon az atlétika, a kézilabda és a kosárlabda sportágakban. Az utóbbi években már hagyománnyá vált a Hallgatók Napja alkalmával a tanárok-

hallgatók vetélkedése röplabdában és kosárlabdában. Az 1970-ben rendezett Béke és Barátság városi sportünnepélyen (az Országos Sportnapok keretében) 60 fős női csapatunk szabadgyakorlatot mutatott be, amivel osztatlan sikert aratott.

A *szakosztályi munka* főbb eredményei között említjük, hogy az 1968/69-es tanévben női kosárlabda-csapatunk a megyei bajnokságon negyedik helyen végzett. Több évi munka után férfi röplabda-csapatunk 1968-ban a megyei bajnokságon ezüstérmert szerzett. 1969/70-ben kosárlabda-csapatunk nyerte a városi bajnokságot, és jól szerepelt a megyei bajnokságban is, s ezért ősszel beneveztünk az NB. III-ba.

Kézilabda-csapatunk a járási versenyeken szerepelt: a tél folyamán a terem-bajnokságban 2. lett, a járási bajnokságot pedig megnyerte. (1970)

Mindkét szakosztály csapata részt vett a főiskolai bajnokságban is, a továbbjutás azonban nem sikerült.

Az 1970/71-es tanévben a Felszabadulási Jelvénytörő Versenyen 40 hallgatónk szerzett jelvényt.

Az 1971. évi bajnokságokon kosárlabda-csapatunk ezüstérmes lett a megyei bajnokságban, kézilabdázóink pedig a járási bajnokságban lettek negyedik.

Külön kell szólnunk arról, hogy intézetünk udvarán a szabadtéri sportpálya építését elkezdtük. Itt 200 m területű futópálya, ugró és dobóhelyek, szabályos kézilabda- és röplabdapálya, műanyagborítású kosárlabdapálya kerül elhelyezésre. Építésében sok segítséget kapunk a város üzemei mellett a hallgatóktól és a gyakorlóiskola növendékeitől. Ez utóbbiak társadalmi munkája kiemelkedő, jelentős anyagi segítség, de legfőképp erkölcsi érték, mert igazán így fogják sajátjuknak érezni. Reméljük, ez is hozzá fog járulni a sportélet fejlesztéséhez a jövőben.

Dr. Horgosi Ödön

Adattár

Az intézet szervezeti egységei, hivatalai és dolgozói

Az intézet főhatósága: Művelődésügyi Minisztérium

A felügyeletet ellátja: Művelődésügyi Minisztérium Pedagógusképző Osztálya

Vezetője: Miklósvári Sándor osztályvezető

Az intézet igazgatója: Andrási Béla

Igazgatóhelyettesek: Kopácsy Béla, Fábián Zoltán

Az Intézeti Tanács tagjai:

tisztségük alapján: Andrási Béla, Kopácsy Béla, Fábián Zoltán, Daróczi Miklós, Rózsa Sándor, Simon András, Schuk Lajos, Szabó Mihály, Szécsi Zoltán, Tímár Mihályné, Tóth Gyula, Csörgő Ilona és Dóka Gabrielle;

választás alapján: Karkus Istvánné, Sáros András, Szebenyi Erzsébet, Kovács Erzsébet;

meghívás alapján: Kopácsy Béláné, Nagy József

A szakcsoportok:

Marxizmus-leninizmus

Vezető: Daróczi Miklós int. tanár

Tagok: Karkus Istvánné, Lencse Gyula int. tanárok

Neveléstudományi

Vezető: Tóth Gyula int. tanár

Tagok: Fábián Zoltán, Fábián Zoltánné, Gledura Lajos, Kopácsy Béla int. tanárok, Rózsa Sándor gyak. isk. ig.

Nyelvi és irodalmi

Vezető: Simon András int. tanár

Tagok: Andrási Béla, Nagy József, dr. Horgosi Ödön int. tanárok, dr. Laczkó Ottóné és Szalóky Terézia adjunktusok

Természettudományi

Vezető: Schuk Lajos int. tanár

Tagok: Krasznay Ferenc, Sáros András, Tímár Mihály, Vuics István int. tanárok, Halmai György docens, Andrási György adjunktus

Ének-zenei

Vezető: Szabó Mihály int. tanár

Tagok: Kopácsy Béláné int. tanár, Welther Teréz adjunktus, Szűcs Lajos tanársegéd

Változások 1968 óta:

Csikí Jolán int. tanár 1970. VIII. 31-én,

Szombathy Miklós szakcsoportvezető int. tanár 1971. VIII. 31-én nyugállományba vonultak.

Gerenday Endre int. tanár, aki 1968. IX. 1-től dolgozott intézetünkben az ének-zenei szakcsoportban, 1970. VIII. 1-től áthelyezést nyert a Budapesti Tanítóképző Intézetbe.

Az oktatók közül az elmúlt három évben kaptak kinevezést intézetünkbe:

Sáros András int. tanár	1968. IX. 1.
Gledura Lajos int. tanár	1969. IX. 1.
Welther Teréz adjunktus	1970. X. 1.
Halmi György docens	1971. VIII. 1.
Andrási György adjunktus	1971. VIII. 1.
Dr. Laczkó Ottóné adjunktus	1971. VIII. 1.
Szalóky Terézia adjunktus	1971. VIII. 1.
Szűcs Lajos tanársegéd	1971. VIII. 1.

Zirzen Janka Kollégium

Vezető: Karkus Istvánné int. tanár
(1970. VIII. 1-ig Csiki Jolán int. tanár)

Könyvtár:

Vezető: Nagy Józsefné főkönyvtáros
László Gyula könyvtáros (1970. XII. 1-től)
(1970. IX. 30-ig Szabó Mihályné könyvtáros)

Gyakorlóiskola

Igazgató: Rózsa Sándor
Igazgatóhelyettes: Nagy János

Az alsó tagozat nevelői:

Andrási Györgyné, Baráth Gézané, Baráth Györgyné, Bodor Sándor,
Bodor Sándorné, Hajcsér Béláné, Keszthelyi Gyuláné, Kispál Sándor,
Koppány Sándor, Szabó Józsefné, Zsótér Dezsőné

A felső tagozat nevelői:

Bak Krisztina, Csák Ferenc, Csák Ferencné, Csirke Béla, Csirke
Béláné, Dékány Erzsébet, Faragó László, Hódosi Zsuzsanna, Ilonka
Judit, Literáti Erzsébet, Litkei Katalin, Rigó Lehelné, Szécsi Ró-
bertné, dr. Király Dénesné, Telek Béla

Általános Iskolai Diákotthon

Igazgató: Keszthelyi Gyula
Nevelők: Baranyi Tibor, Cseh Margit, Rozman Ferencné
Orvos: Dr. Suba György
Gyermekgondozó: Lencse Mátyásné

Változások

Szécsi Zoltánné, aki 1969. szept. 1-től dolgozott az alsó tagozatban, 1970. szept. 20-án elhunyt. Emlékét kegyelettel őrizzük.

Gledura Lajos, aki 1969 aug. 31-ig tanított az alsó tagozatban, intézeti tanári kinevezést kapott.

A felső tagozat nevelői három kivételével 1970. szept. 1-től dolgoznak intézetünkben. *Bak Krisztina* és *Hódosi Zsuzsanna* 1971. aug. 16-án kezdték meg szolgálatukat az intézet gyakorlóiskolájában, *Litkei Katalin* pedig az alsó tagozatból kapott átosztást.

Szalóky Terézia, aki 1970. IX. 1-től tanította a felső tagozatban az orosz nyelvet, 1971. VIII. 1-től adjunktusi minőségben a nyelvi és irodalmi szakcsoportban dolgozik.

Az intézeti állandó bizottságok és vezetőik

Nevelési bizottság: Tóth Gyula int. tanár
Tudományos bizottság: Nagy József int. tanár
Kulturális bizottság: Kopácsy Béláné int. tanár
Diákjóléti bizottság: Krasznay Ferenc int. tanár
Könyvtári bizottság: Kopácsy Béla int. igazgatóhelyettes
Csoportpatronálók munkaközössége: Krasznay Ferenc int. tanár

Igazgatói hivatal

Vezető: Timár Mihályné főelőadó
Dolgozói: Polgár Jánosné igazgatói titkár (1971. I. 1-től)
Konkoly Ferencné előadó (anyasági szabadságon)
Váradi Attiláné előadó (1971. IX. 15-től)
Kispál Béláné adminisztrátor

Változás

Mészáros Balázné igazgatói titkár 1970. XII. 31-én lépett ki az intézet állományából.

Gazdasági hivatal

Vezető: Szécsi Zoltán gazdasági igazgató
Dolgozói: Tóth Gyuláné pénzügyi főelőadó
Andrási Béláné bér- és munkaügyi főelőadó
Bogdán Jánosné könyvelő (1970. XI. 1-től)
Áprily Sándorné élelmezésvezető
Wencz János gondnok (1971. IX. 1-től)

Változás:

Lencse Mátyásné, aki 1971. VI. 1-ig könyvelőként dolgozott, az ált. iskolai diákokthoz állományába kapott átosztást.

Technikai személyzet

Szakmunkások: Besenyi János, Dobos Sándor, Dobos Sándorné, Lakatos István, Verseyi Sándor, Váczi Gyula
Betanított munkások: Kuczora Kálmán, Serfőző János, Taczman Vendel
Gépkocsivezető: Németh Sándor
Mosónők: Gaál Ferencné, Vass Ferencné
Hivatalsegéddek: Farkas Kálmán, Hering Lajosné, Móra Ferencné
Takarítók: Agócs Lászlóné, Baranyi Józsefné, Darázs Kálmánné, Gugi Jánosné, Horváth Józsefné, Járomi Sándorné, Kovács Ferencné, Kovács Gyuláné, Lakatos Istvánné, Nyíri Irén, Sárközi Lászlóné, Vonnák Józsefné
Konyhai dolgozók: Jenei Istvánné, Kiss Istvánné szakácsnők
Kátai Sándorné főzőnő
Birgés Lászlóné, Bíró Sándorné, Csubra Lászlóné, Füleki Sándorné, Kalla Istvánné, Kiss Lajosné, Koós Jánosné, Oláh Imréné, Palócz Vendelné, Pege Edéné, Tarjányi Sándorné, Tarjányi Józsefné konyhalányok.

Kapusok: Bálint Istvánné, Sándor Lászlóné, Versegi Sándorné
Részfoglalkozású kisegítők: Antal Ágnes, Bazsó Rozália, Szatmári Gizella, Vass Erzsébet

Változások:

Szabó Géza takarító 1969. VII. 31-én,
Berényi Antalné mosónő 1970. VIII. 31-én,
Jánosi Kálmánné kapus 1971. VIII. 31-én nyugállományba vonultak.

A társadalmi szervezetek vezetőségi tagjai

Pártalapszervezet

Titkár: Szabó Mihály
Titkár-helyettes: Karkus Istvánné
Szervező és adm.: Kispál Sándor
Pártsoport bizalmik: Lencse Gyula, Baráth Gézáné

Szakszervezet

Elnök és sportfelelős: Kispál Sándor
Titkár: Simon András
Köznevelési felelős: Nagy József
Bér-, munkaügyi és ellátási f.: Krasznay Ferenc
Kultúr- és nőfelelős: Dr. Király Dénesné
Munkavédelmi felügyelő: Schuk Lajos
Társadalombiztosítási f.: Szabó Józsefné
Üdültetési felelős: Szalóky Terézia
Gazdasági felelős: Koppány Sándor
Bizalmiak: Nagy Józsefné, Szécsi Róbertné, Sándor Lászlóné, Fábián Éva
hallgató, Nagy Katalin hallgató

A KISZ csúcsvezetőség tagjai

1968/69

Titkár: Tábornszky Anna
Szervezőtitkár: Lázár Margit
Kollégiumi titkár: Lőrincz Magdolna
Módszertani kabinet vezetője: Szabó Mária
Kultúrfelelős: Turbucz Zoltán
Sportfelelős: Buczkó Margit
Gazdasági felelős: Mikola Margit

1969/70

Titkár: Tamási Gabriella
Szervezőtitkár: Nagy Ilona
Kollégiumi titkár: Kerek Mária
Kisdobosfelelős: Titton Julianna
Kultúrfelelős: Tóth János
Tanulmányi felelős: Ferencz Sándorné
Gazdasági felelős: Lazányi Ilona

Sportfelelős: Gál Katalin
Honvédelmi felelős: Saághy László

1970/71

Titkár: László Gyula
Szervezőtitkár: Tamás Adrienne
TDK-titkár: Hernek Julianna
Kollégiumi titkár: Nótáros Erzsébet
Diákjóléti titkár: Makai Eszter
Kultúrfelelős: Szabó Olga
Tanulmányi felelős: Bucsi Ilona
Gazdasági felelős: Palya Mária
Úttörőfelelős: Katona Jánosné
Honvédelmi felelős: Fügedi Zita
Sportfelelős: Borsos Rozália

1971/72

Titkár: Csörgő Rozália
Szervezőtitkár: Kovács Erzsébet
Kollégiumi titkár: Dóka Gabriella
Tanulmányi titkár: László Gyuláné
Kultúrfelelős: Gyöngy Irén
Sportfelelős: Hán Mária

Sportegyesület

Elnök: Dr. Horgosi Ödön
Elnökhelyettes: Hán Mária hallg.
Titkár: Timár Mihály
Gazdasági vezető: Bogdán Józsefné
Agitációs és propaganda f.: Csikós Aranka hallg.
Szervezési felelős: Molnár Teréz hallg.
Tömegsportfelelős: András György
Számvizsgáló bizottsági tagok: Halmai György elnök
Viragh Mária hallg.
Szántha Ágnes hallg.

Kitüntetések 1968-tól

Andrási Béla int. igazgató (1970)
Lencse Gyula int. tanár (1970)
„Felszabadulási Jubileumi Emlékérem”
Kispál Sándor gyak. isk. tanár (1970)
„Kiváló tanár”
Gledura Lajos int. tanár (1969)
Nagy József int. tanár (1970)
Csiki Jolán int. tanár (1970)
Hagyó Ernőné gyak. isk. tanító (1970)
„Az oktatásügy kiváló dolgozója”
Szénási Béláné gyak. isk. tanító (1971)
„Kiváló úttörővezető”
kitüntetésben részesültek.

Külföldi tanulmányutak

Andrási Béla int. igazgató 1968-ban Romániában 2 hétig,

Dr. Horgosi Ödön int. tanár 1971-ben a Szovjetunióban 2 hétig,

Kopácsy Béla int. igazgatóhelyettes 1971-ben a Szovjetunióban 2 hétig voltak tanulmányúton;

Dr. Horgosi Ödön int. tanár Olaszországban és

Fábián Zoltán igazgatóhelyettes a Szovjetunióban 1969-ben egyhónapos nyelvtanfolyamon vettek részt.

Dr. Horgosi Ödön int. tanár 1969 februárjában Franciaországban, Sevres-ben háromnapos pedagógiai tanácskozáson vett részt

A hallgatók létszámának alakulása

Tanév	Nappali tagozat				Levelező tagozat				
	Évfolyam	Létszám	Összes létszám	Kollégista	Évfolyam	Létszám	Összes létszám	Intézeti létszám összesen	Ebből férfi
1968/69.	I.	69	184	141	I.	—	31	215	20
	II.	65			II.	—			
	III.	50			III.	31			
1969/70.	I.	62	176	144	I.	38	53	229	16
	II.	67			II.	—			
	III.	67			III.	15			
1970/71.	I.	47	184	145	I.	47	73	257	16
	II.	58			II.	19			
	III.	59			III.	7			

A tanulmányi átlagok alakulása

Tanév	Félév	Nappali tagozat				Levelező tagozat			
		I. évf.	II. évf.	III. évf.	Intézeti átlag	I. évf.	II. évf.	III. évf.	Intézeti átlag
1968/69.	I.	3,53	3,69	3,84	3,64	—	—	2,61	2,61
	II.	3,71	3,90	3,91	3,88	—	—	—	—
1969/70.	I.	3,61	4,01	4,05	3,85	1,93	—	3,35	2,64
	II.	3,62	3,93	3,92	3,82	—	—	—	—
1970/71.	I.	3,52	3,84	4,15	3,77	2,65	2,81	4,11	3,19
	II.	3,83	3,87	4,09	3,89	—	—	—	—

Szociális juttatások

*A művelődésügyi miniszter 141/1969. M.K. 12/MM számú utasítása alapján
megállapított juttatások*

Tanulmányi ösztöndíj

Tanév	I. félév		II. félév	
	Ft	Fő	Ft	Fő
1969/69	—	—	113 000	90
1969/70	94 000	76	149 500	116
1970/71	88 000	71	134 750	105

A tanulmányi ösztöndíjas hallgatók megoszlása a tanulmányi eredmények alapján

Tanulm. eredmény	1968/69		1969/70		1970/71	
	I. félév	II. félév	I. félév	II. félév	I. félév	II. félév
5,00—4,51	14	13	23	16	19	20
4,50—4,00	44	59	53	56	50	40
3,99—3,51	28	39	40	31	36	42

A hallgatók megoszlása szociális kategóriák szerint

Tanév	Kategória					Összesen
	I.	II.	III.	IV.	V.	
1968/69	38	60	47	23	16	184
1969/70	25	48	59	33	11	176
1970/71	17	58	59	36	14	184

Az I—IV. kategóriába sorolt hallgatók részére kifizetett rendszeres szociális támogatás

1968/69. tanévben	—
1969/70. tanévben	359 900 Ft
1970/71. tanévben	353 500 Ft

Az intézet oktatóinak, a gyakorlóiskola nevelőinek 1968-tól megjelent publikációi

- Fábián Lajos*: Így nevelünk a haza szeretetére. A Tanító 1969. 11. sz.
- Fábián Zoltán*: Önálló munkaformák az alsó tagozati órákon. Pedagógiai Szemle 1968. 10. sz.
- „ „ Lépéstartás a gyorsuló idővel. A Tanító 1968. 10. sz.
- „ „ A követő olvasás képző hatásáról. Módszertani Közlemények 1968. 4. sz.
- „ „ Der pädagogische Wert der Gruppenarbeit. Vergleichende Pädagogik 1968. No. 2.
- „ „ A tanulói önállóságról. A Tanító 1969. 8. sz.
- „ „ A pedagógiai vezetés korszerű értelmezése. A Tanító 1969. 9. sz.
- „ „ Az önállóság fejlesztésének lehetőségei „hagyományos” eljárásokkal és módszerekkel. A Tanító 1969. 10. sz.
- „ „ Olvasásgyakorlási módok és változatok a 4. osztályban. A Tanító 1970. 1—6. sz.
- „ „ Csoportfoglalkozás és feladatlapok az alsó tagozaton. A Budapesti Tanítóképző Intézet jubileumi évkönyve 1968—1970. Bp., 1970.
- Fábián Zoltán* — *Fehérvári Gyula*: A Magyar Pedagógiai Társaság didaktikai-metodikai szakosztályának vitája. Pedagógiai Szemle 1969. 12. sz.
- Fábián Zoltán* — *Fábián Zoltánné*: A tanulói önállóság fejlesztése az olvasásórákon. Csongrád megyei Pedagógiai Tájékoztató 1970. 21. sz.
- Fábián Zoltán* — *Fábián Zoltánné*: Olvasási munkafüzetek az általános iskolák ös-szevont 1—4. osztályú tanulócsoportjainak második osztálya számára I—II. Tankönyvkiadó, 1971.
- Gledura Lajos*: A csoportfoglalkozás előkészítéséről. A Tanító 1969. 6—7. sz.
- „ „ Nem értelmi fogyatékos — csak iskolaéretlen! Nők Lapja 1969. 34. sz.
- „ „ A közösséggé válás problémáiról. A Tanító 1969. 9. sz.
- „ „ Differenciált foglalkozás az olvasásórákon. A Tanító 1970. 1. sz.
- „ „ Továbbképzés és önképzés. A Tanító 1970. 5. sz.
- „ „ Így használom fel az illusztrációt. A Tanító 1970. 6—7. sz.
- „ „ Illusztráció és értelemfejlesztés. A Tanító Kézi Könyvtára 3. köt. Tankönyvkiadó, 1970.
- „ „ Az audio-vizuális eszközök alkalmazásának jelentősége és lehetőségei a szakképzésben — a tanítóképzésben. Audio-vizuális Közlemények 1971. 3. sz.
- „ „ Korszerűsítés a tanítóképzésben. Köznevelés, 1971. 19. sz.
- Gledura Lajosné*: A gondolkodás fejlesztésének kezdetén. A Tanító 1971. 8. sz.
- „ „ Kirakásos házi feladatok (1. osztály). A Tanító 1971. 9. sz.
- Hagyó Ernőné*: A tő- és bővített mondatok programozott tanítása. A Tanító 1969. 6-7.sz.
- Dr. Horgosi Ödön*: Az orosz nyelv tanítása a 3. és 4. osztályban. Módszertani Közlemények 1967. 4. sz.
- „ „ Dorota Polikova: Játékok a nyelvtanításban (könyvism.). Módszer-tani Közlemények 1968. 2. sz.
- „ „ A hová? és hol? kérdésre felelő helyhatározó kifejezése helység-nevekkel kapcsolatban a magyar és az orosz nyelvben. Tanítóképző Intézetek Tudományos Közleményei 1968.

- „ „ Kurzív olvasás mint a beszédképesség fejlesztésének egyik útja a felsőfokú nyelvoktatásban. A korszerű orosz nyelvoktatásért! (orosz nyelven) Tankönyvkiadó, 1968.
- „ „ Az orosz „stobi” kötőszó használata és oktatásának néhány módszertani kérdése. Tanítóképző Intézetek Tudományos Közleményei 1969.
- „ „ A Magyar Tanácsköztársaság a szovjet irodalom tükrében. Szolnok megyei Néplap 1969. márc. 30.
- „ „ Nyári egyetem Perugiában. Szolnok megyei Néplap 1969. szept. 20.
- „ „ Orosz társalgási tanfolyam (szakkör). A Tanító 1970. 3. sz.
- „ „ Sakkszakkör a kisdobosoknak. A Tanító 1971. 1. sz.
- „ „ A tanítóképző intézeti speciálkollégiumok és az alsó tagozatos orosz-nyelvoktatás szakemberkérdése. Felsőoktatási Szemle 1971. 7—8. sz.

Dr. Horgosi Ödön — dr. H. Tóth Imre: V. A. Bogorogyickij és a nyelvoktatás kérdései Tanítóképző Intézetek Tudományos Közleményei 1970.

Kopácsy Béla: A hallgatók aktivitásának lehetőségei a pártoktatásban. Tájékoztató IV. 1969.
Érvényt szerezni a Rendtartásnak. Népszabadság 1970. XI. 19.

Litkei Katalin: A betűelemekkel végezhető manipulációk írásórán. Módszertani Közlemények 1968. 4. sz.

Nagy József — Tóth János: Jászberény város története a felszabadulástól napjainkig Jászberény, 1970.

Sáros András: Jászberény műemlékei, emlékművei, emléktáblái. Jászberény, 1971.

Tóth Gyula: Az orvosok és a pedagógusok együttműködésének jelentősége általános mentálhygieniai vonatkozásban. Szolnok megyei Orvosok Közleményei II. köt. 1968.

„ „ A jászberényi retardált gyermekek kislétszámú osztályának egyéves tapasztalatai. Az iskolaügy mai kérdései. Jászberény, 1969.

„ „ A Jászberényi Tanítóképző Intézet története a felszabadulástól 1971-ig. A Jászberényi Tanítóképző Intézet évkönyve 1968—1971. Jászberény, 1972.

A Tanítók Nyári Akadémiáján elhangzott előadások

1969.

Fábián Zoltán: A tanulói önállóság és a pedagógiai vezetés korszerű értelmezése

Simon András: A differenciális képzési eljárások kiválasztásának tantárgypedagógiai problémái

Tóth Gyula: A didaktikai elvek korszerű értelmezése

Csiki Jolán: A tanítási órák nevelő hatása

Csáki Imre (OPI): A gondolkodásfejlesztés módjai a számtanórák keretében

Baráth Gézáné, Bodor Sándor, Gledura Lajos, Kaplár Jánosné, Kispál Sándor és Litkei Katalin gyakorlóiskolai nevelők bemutató tanításokat tartottak a résztvevőknek.

- Lencse Gyula: A világnézetű nevelés és az ismeretelmélet főbb összefüggései az alsó tagozat munkájában
- Nagy Józsefné int. könyvtáros: Az alsó tagozatos nevelő és a pedagógiai szakirodalom
- Faragó László M.M. főelőadó: Az alsó tagozat oktató-nevelő munkájának időszerű kérdései
- Nagy József: Kísérletek a fogalmazástanítás hatékonyságának fokozására
- Balogh Viktória szakfelügyelő: Matematikaoktatási tapasztalatok Heves megyében
- Krasznay Ferenc: A környezetismeret tanításának korszerűsítéséért
- Schuk Lajos: Matematikaoktatási kísérletek a tanítóképző intézetben
- Fábián Zoltánné: Az önállóságra nevelés pszichológiai és pedagógiai tényezői
- Dr. Varga Zoltán pszichológus: A nehezen nevelhető gyermek
- Bodor Sándor és Gledura Lajosné bemutató tanítást tartottak.

A hallgatók díjnyertes munkái

Az országos szakmai konferencián díjazott hallgatók

1969

- Sárréti István: A sikerélmény hatásának kísérleti vizsgálata az alsó tagozatos tanulókon I. díj

1970

- Bori József: A tanulók alkotóképességének fejlesztése a rajzórán II. díj

Okleveles dícséretben részesültek:

Józsa Ilona: A tanulók alkotóképességének fejlesztése a fogalmazás tanításában

Tamási Gabriella: A tanulók alkotóképességének fejlesztése a gyakorlati foglalkozás tanításában

Mészáros Róza: Kisujszállás könyvtárának története és fejlődése a felszabadulástól napjainkig

Hernek Julianna: Tiszaföldvár közoktatásának fejlődése a felszabadulás óta

László Gyula: A kulturális élet fejlődése a felszabadulástól napjainkig Jászjákóhalma községben

1971

- Rác Mihályné sz. Faragó Mária: Rajzos szemléltetés a nyeltanórákon I. díj
- Szabó Olga—Szécsi Erzsébet: A családtól messze, a társakhoz közel I. díj
- Rác Mihályné sz. Faragó Mária: Tematikus rajzok készítése I. díj
- Kovács Éva: Tematikus rajzok készítése I. díj
- Hernek Julianna: Lakodalmi szokások Tiszaföldváron III. díj
- Czikora Ágnes: Az úttörőszervezet szerepe a fiatalok KISZ-taggá nevelésében III. díj
- Vona Viktória—Tóth János: A négy évszak c. forgatókönyvükkel az M.M., az Iskolatelevízió és Somogy megye által kiírt országos pályázaton III. díj.

Intézeti pályázatokon díjazott pályamunkák

1968/69

I. díj

Sárréti István: A százéves népoktatási alaptörvény méltatása

Kratkóczky Ferenc: A Tanácsköztársaság visszhangja a magyar irodalmi alkotásokban

Turbucz Endre Zoltán: Pedagógiai tanulmány fordítása orosz nyelvről

II. díj

Szabó Mária: Az oktatás helyzete és a pedagógusok tevékenysége községünkben a Tanácsköztársaság idején

Csőrégi Rozália: Az 1918/19-es időszak története városunkban

Hajnal István: Pedagógiai tanulmány fordítása orosz nyelvről

III. díj

Banka Anna: Az oktatás és a pedagógusok helyzete 1918/19-ben községünkben

Kratkóczky Ferenc: Forradalmár pedagógusok szerepe a Tanácsköztársaság munkájában.

1969/70

I. díj

Tamási Gabrielle: A NOSZF hatása a Magyar Tanácsköztársaságra

Turbucz Endre Zoltán: Pedagógiai tanulmány fordítása oroszból

Bacsa Magdolna: A felszabadulás élménye költészetünkben

Tamási Gabrielle: Ragadvány- és utónevek községemben

Braun Teréz: Községem nemzetiségi múltja

II. díj

Marsal Éva: A felszabadulás élménye költészetünkben

László Gyula: Lenin a képzőművészetben

Mikes Éva: Pedagógiai tanulmány fordítása oroszról

III. díj

Lajkó Judit: Alattján község fejlődése a felszabadulástól napjainkig

Budai József: Az a hosszú út c. novellája

Tóth János: Lenin gondolatai a politechnikai oktatásról

Vona Viktória—Tóth János: A nép- és gyermekdalok szerepe a 6—10 éves gyermekek érzelmi nevelésében

1970/71

I. díj

Kiss Mária—Makai Eszter: Pedagógiai tanulmány fordítása oroszból

II. díj

László Gyula: Az önkormányzat megvalósulásának lehetőségei intézetünkben

Faragó Mária: Rajzos szemléltetés a nyelvtan-helyesírás órán

Bachmann Rózsa: Adatok szülőföldem történetéből, népszokásairól, nyelvi sajátosságairól

Vona Viktória: Comenius Panszofikus Iskolarendszerének értékelése mai szemmel

Tóth János: Bartók és a népdalkutatás mint állásfoglalás a nacionalizmus ellen

Ozsváth Ilona: Bartók és a népdalkutatás mint állásfoglalás a nacionalizmus ellen

III. díj

Baranyi Márta: Pedagógiai tanulmány fordítása oroszról

A tanítási versenyek győztesei

1969

I. díj Szabó Ilona II. évf.

II. díj Magda Magdolna II. évf.

III. díj Kolozsvári Veronika II. évf.

1970

Megosztott

I. díj Iványi Judit és Tamási Gabrielle II. évf. hallgatók

III. díj Bacsa Magdolna II. évf.

1971

Megosztott

I. díj Hegedűs Mária és Mocsay Éva II. évf. hallgatók

III. díj Borsos Rozália II. évf.

Politikai vetélkedő 1970

I. díj Nagy Éva II.

II. díj Bori József

III. díj Walter Irén

Oklevelet szerzett hallgatóink

Nappali tagozat

1969

Almási Klára

Apjok Etelka

Arató Ilona

Ballai Zsuzsanna

Balázs Anna

Balogh Magdolna

Bartolák Józsefné Szücs Anna

Bádenszky Károlyné Batta Mária

Berkí Imre

Bezzegh Judit

Biró Erzsébet

Bódis Angéla

Bokor Ferenc

Borgula Katalin

Budai László

Butyka Mária

Csintalan Erzsébet

Csordás Éva

Erdélyi Zsuzsanna

Estók Erzsébet

Farkas Ágnes

Forgács Magdolna

Fridél Frigyes
Gál Zsuzsanna
Gerei Edit
Gerzovich Márta
Gojsza Mária
Gonda Lászlóné Homoki Klára
Gór Mária
Hajdrik Ilona
Hargítai Imréné Sipos Éva
Horváth Pálné Ballagó Mária
Juhász Anna
Király Mária
Kiss Rozália
Kiss Pálné
Kise Mária
Kovács Erzsébet
Kovács Irén
Kuti Livia
Laska Julianna
Makai Lászlóné Urbán Gabriella
Misovicz Albertné Berkó Margit
Munkácsi Mária
Nagy Gabriella
Nagy Ibolya

Nagy Julianna
Nagy Mária
Nagy Sándorné Csőke Anna
Nyitrai Mária
Pató Ilona
Poczaí Ibolya
Radnay Mária
Rác Gyula
Révffy Imre
Révffy Imréné Lukácsi Ágnes
Rézso Margit
Rosiczky Mária
Sárréti István
Simon Zsuzsanna
Szabó Aranka
Szécsi Ilona
Tátraí Mária
Tózsér Bernadette
Trencsényi Edit
Turai János
Turba Józsefné Galsi Mária
Ujvári Ilona
Velkei Dávidné Szabó Ildikó
Zelei Veronika

1970

Andrási Katalin
Bozsó Istvánné Egyed Erzsébet
Buczko Margit
Budai Anna
Budai József
Czakó Józsefné Kozma Katalin
Csapó Anna
Csányi Mária
Csombok József
Csörögi Rozália
Demeter Vincéné Simonváros Ilona
Ecker Katalin
Erdódi Zsuzsanna
Égető Terézia Ilona
Farkas Mária Anna
Faragó Mária
Fehér Jánosné Magda Magdolna
Gottfried Béláné Patyi Erzsébet

Gregor Ágnes
Hajnal István
Huppert Mária
Jánosi Vilma Gyöngyi
Kaszai Ilona
Károly Erzsébet Ágnes
Kocsmár Istvánné Kocsis Ágnes
Kohári Margit
Koklács Jánosné Kocsis Ágnes
Kosina Edit
Kovács Béláné
Kovács Katalin
Lakatos Olga
Lázár Margit
Lieszkovszky Mária
Lukácsi Éva
Mansa Pál
Medve Ilona

Mikola Margit
Mizsei Antal
Muhari Mária
Nagy Judit
Pankotai Ernóné Gáspár Mária
Pálinkás Istvánné Zsámber Valéria
Pick Zoltánné Szabó Magdolna
Pónus Irma
Romhányi Anna
Simon Istvánné Buga Mária
Stuchlik Józsefné Szabó Erzsébet
Szabó Ilona

Szabó Mária
Szabó Mária
Szászi Ilona
Szeifert Ádámné Sasvári Ágnes
Szentgyörgyi Gyöngyi
Sztányi Dorottya Mária
Tolnai Béláné Lőrincz Magdolna
Tóth Ibolya
Tóth Lászlóné Rozgonyi Mária
Tóth Magdolna
Turbucz Endre Zoltán
Urbán Katalin

1971

Bacsa Magdolna
Bagi Sándorné Zahorán Magdolna
Benda Rózsa
Benyó Béláné Táborné Anna
Baráczky Ilona
Barta Pálné Braun Teréz
Bodor Mária
Bori József
Bozsik Gabriella
Csomor Julianna
Czövek Terézia Judit
Dávidházi Gáborné Búzi Judit
Domokos Erzsébet
Drávcz Adél
Drótos Tamásné Zákány Ilona
Fehér Éva Jolán
Frank Endréné Fülöp Éva
Gál Katalin
Góbor Katalin
Gyöngyösi Andrea
Győri Erzsébet
Győri Gáborné Marsal Éva
Hejmel Lászlóné Berdó Etelka
Háfra Mária
Hornyánszky Veronika
Horváth Józsefné Bori Mária
Iványi Judit Erzsébet
Jerszi Gáborné Czuczor Ilona

Józsa Ilona
Kerek Mária
Kiss Béláné Nagy Ilona
Kiss Éva
Kovács Éva
Kratkóczy Ferenc
Lajkó Judit
Lázányi Ilona
Mészáros Róza
Mikes Éva
Nagy Éva
Nagy Éva Mária
Nagy Ilona
Nagyváradai Éva
Nagy Veronika
Nyikos Margit
Palotay Zsuzsanna
Patkó Márta
Palla Éva
Pázmány Magdolna
Perczel Olivér
Révay Klára
Révész Gyula Tamás
Saághy László
Sárréti Istvánné Bende Gyöngyi
Simon Mária
Szabó Erzsébet
Szabó Rozália

Szalai Mária
Szentmihályi Endréné Harmath Erzsébet
Szepesi Iлона
Szombathy Ágnes
Terék Mihályné Miskolczi Judit
Terjéki Miklósné Petri Mária

Titton Julianna
Tóth János
Varga Petronella
Viski Márta
Vona Viktória
Zrupkó Ferencné Tamási Gabriella

Megjegyzés: A kiemelt szedés vörös diplomát jelent

Levelező tagozat

1969

Balogh István
Endródi Ildikó
Farkas Andrásné
Feth Andrásné
Géczi Gizella
Grónás Borbála
Kertesi Klára
Kiss Ferencné

Lénárt Jánosné
Matula Józsefné
Medveczky Lászlóné
Montvajszy Ferenc
Németi Sándorné
Ökrész Béla
Panyi Lászlóné
Szerető Dánielné

1970

Dékány Istvánné
Liebhauser Józsefné

Mega Lászlóné
Szabó Istvánné

1971

Borka Ferencné

Megjegyzés: Az „egyéni levelezők”, akik a II. évfolyamon léptek át levelező tagozatra, a nappali tagozat névsorában szerepelnek.

Népköztársasági Tanulmányi Ösztöndíjas hallgatónk

1968/69

Lázár Margit
Rézsó Margit
Zelei Veronika

1969/70

Urbán Katalin

1970/71

Kerek Mária
Zrupkó Ferencné

Díszoklevéllel kitüntettek

1969

Gyémánt oklevelek

Bakos Lajos
Gaudi Mária
Gyöngy Mihály
özv. Hajagos Józsefné

Dr. Nagy Lajos
özv. Szabó Tivadarné
Tábori Sarolta

Arany oklevelek

Antal Aladár
Berényi Gyula
Béky Irén
Bóta József
Csatári Lajos
Gorillavits Tivadarné
Gyárfás Miklós
Hábán Imre
Ilniczky Mária
özv. Kalmár Lászlóné
Kiss Zoltán
özv. Kürthy Miklósné
Leblanc Zsolt

Lévai Károly
Murai Károly
Miklós Gáspárné
özv. Németh Mihályné
Orosz Györgyné
Sélley Anna Mária
Szalay Istvánné
Szentkatolnay Lajosné
Szombatfalvi Béláné
Szűcs Elek
Vallasik Gyula
Vargha Mária
Váradi Zoltán

1970

Vas oklevelek

Bóze Albert
Éltes Kamillné
Kiss József

Molnár Pál
Racsek M. Gabriella
Sztráska Iлона

Gyémánt oklevelek

Bathó Róza
Benyovszky Ida
Csatári Emil
Geiszler Péter
Hevesi József
Kruzslicz Erzsébet
Nyíri József

özv. Schreiber Kálmánné
Sipos Béla
Sziij Ella
Szűcs Elekné
özv. Tornai Jenőné
Verőczei Márton

Arany oklevelek

Balogh András
Bolla Lászlóné
Bornemissza Anna

Bede Kálmán
Faragó Eszter
Fehér Miklós

Hábor Gabriella
Kirkárpáti József
Medgyesi Vilmosné
Molnár János
Mozsár Imréné
Sebestyén László
Simay Irén
özv. Szabó Jánosné
Szűcs Gáborné

Tóth Endre
Törő Kálmán
Thurinszky József
Úlyhelyi Mihályné
Veress József
Vida Gyula
Vida Gyuláné
Zábráczky Györgyné
Zombory Erzsébet

1971

Vas oklevelek

Barabás Irén
Borcsák József
Horváth Zoltánné
Kovács Margit
Nóbik Lajos

Rigó Ernőné
Szombathelyi Pál
Telek Istvánné
özv. Tóth Józsefné
Verrasztó János

Gyémánt oklevelek

Dénes Ilona
Dienes Margit
Fodor Zsigmondné
Gál Rózsa

Major Sándor
Méhész Mária
Rácz Dezsőné
Sápi Lajos

Arany oklevelek

Ambrus Béláné
özv. Bartók Gézáné
Botár Elek
Csanádi József
özv. Csuda Jánosné
Delley József
Dobos Dezső
Faragó József
Fazekas Skolasztika
özv. Gremesperger Lajosné
Hartmann József
Herczeg Elemérné
Herczeg Ilona
Heveder Piroska
Jaksa István
Kádár Ágoston
Kiss Lajos István
Kocsis Ilona
Kovács Béla
Kozma Sándorné

Lótos Ferenc
özv. Miklósi Sándorné
Nagy Margit
Papp Gábor
Pál András
Révész Bertalan
Sajka Károlyné
özv. Sydó Károlyné
Szabó Erzsébet
Szeghalmi István
Szlávik Margit
Szlávik Mária
Timpfel Ilona
özv. Tomits Györgyné
Tóth Imre
Dr. Udvarhelyi Károly
Újházi Béla
Ürményi Mariann
Wesnitzky Antal

Tartalomjegyzék

BEKÖSZÖNTŐ	3
A JÁSZBERÉNYI TANÍTÓKÉPZŐ INTÉZET TÖRTÉNETE A FELSZABADULÁSTÓL 1970-IG	5
OKTATÓ-NEVELŐ MUNKA	31
Intézeti törekvések és eredmények	31
Szakcsoport munkája	35
Gyakorlatok a gyermekek között	43
A Tudományos Diákkör és Pedagógiai Kabinet működése	46
Az intézet könyvtára	47
Kulturális élet	49
A kollégiumi élet	53
AZ INTÉZETBEN FOLYÓ TUDOMÁNYOS KUTATÓMUNKA	55
A GYAKORLÓISKOLA MUNKÁJA	57
A GAZDASÁGI FELTÉTELEK ALAKULÁSA	61
PÁRT- ÉS TÁRSADALMI SZERVEZETEINK	63
Pártalapszervezetünk	63
KISZ-szervezetünk	64
Szakszervezetünk	66
Sportegyesületünk	67
ADATTÁR	69
Az intézet szervezeti egységei, hivatalai és dolgozói	69
A társadalmi szervezetek vezetőségi tagjai	72
Kitüntetések 1968-tól	73
Külföldi tanulmányutak	74
A hallgatók létszámának és tanulmányi eredményeinek alakulása	75
Szociális juttatások	76
Az intézet oktatóinak, a gyakorlóiskola nevelőinek 1968-tól megjelent publikációi	77
A Tanítók Nyári Akadémiáján elhangzott előadások	78
A hallgatók díjnyertes munkái	79
Oklevelet szerzett hallgatóink	81
Népköztársasági Tanulmányi Ösztöndíjas hallgatóink	84
Díszoklevéllel kitüntettek	85